SFC2021-programma dat steun krijgt van het EFRO (doelstelling Investeren in werkgelegenheid en groei), het ESF+, het Cohesiefonds, het JTF en het EFMZVA – artikel 21, lid 3

CCI	2021BE16RFPR002
Titel in het Engels	ERDF 2021-2027 Flanders
Titel in nationale taal (talen)	NL - EFRO Programma Vlaanderen 2021-2027 DE - EFRE Programm Flandern 2021-2027 FR - Programme FEDER Flandre 2021-2027
Versie	2.1
Eerste jaar	2021
Laatste jaar	2027
Subsidiabel vanaf	1 jan 2021
Subsidiabel tot en met	31 dec 2029
Nummer van het besluit van de Commissie	C(2025)5418
Datum van het besluit van de Commissie	28 jul 2025
Nummer wijzigingsbesluit lidstaat	
Datum inwerkingtreding wijzigingsbesluit lidstaat	
Niet-ingrijpende overdracht (artikel 24, lid 5, van de GB-verordening)	Nee
Correcties van redactionele of tikfouten (artikel 24, lid 6, van de GB-verordening)	Nee
Goedgekeurd door comité van toezicht	Ja
NUTS-regio's die onder het programma vallen	BE242 - Arr. Leuven BE25 - Prov. West-Vlaanderen BE251 - Arr. Brugge BE252 - Arr. Diksmuide BE253 - Arr. Ieper BE254 - Arr. Kortrijk BE255 - Arr. Oostende BE256 - Arr. Roeselare BE257 - Arr. Tielt BE258 - Arr. Veurne BE2 - Vlaams Gewest BE21 - Prov. Antwerpen BE211 - Arr. Antwerpen BE212 - Arr. Mechelen BE213 - Arr. Turnhout BE22 - Prov. Limburg (BE) BE223 - Arr. Tongeren BE224 - Arr. Hasselt BE225 - Arr. Maaseik BE23 - Prov. Oost-Vlaanderen BE231 - Arr. Aalst BE232 - Arr. Dendermonde BE233 - Arr. Eeklo BE234 - Arr. Gent BE235 - Arr. Oudenaarde BE236 - Arr. Sint-Niklaas BE24 - Prov. Vlaams-Brabant BE241 - Arr. Halle-Vilvoorde

Betrokken fonds(en)	EFRO
Programma	☐ in het kader van de doelstelling “investeren in werkgelegenheid en groei”, alleen voor de ultraperifere gebieden

Inhoudsopgave

1. Programmastrategie: belangrijkste problemen en beleidsreacties 8
Tabel 1 19
2. Prioriteiten 27
2.1. Prioriteiten, uitgezonderd technische bijstand 27
2.1.1. Prioriteit: 1. Een competitiever en slimmer Europa door de bevordering van innovatieve en slimme economische transformatie en regionale ICT-connectiviteit. 27
2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën (EFRO) 27
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen 27
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 27
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening 28
Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 29
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening 30
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening 31
Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening 31
2.1.1.1.2. Indicatoren 32
Tabel 2: Outputindicatoren 32
Tabel 3: Resultaatindicatoren 33
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype 34
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied 34
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm 35
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus 35
Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+ 36
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie 36
2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO1.2. Profiteren van de voordelen van digitalisering voor burgers, bedrijven, onderzoeksorganisaties en overheden (EFRO) 37
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen 37
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 37
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening 37
Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 38
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening 39
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening 39
Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening 40
2.1.1.1.2. Indicatoren 40
Tabel 2: Outputindicatoren 40
Tabel 3: Resultaatindicatoren 42
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype 42
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied 42
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm 43
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus 43
Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+ 44
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie 44

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO1.4. Ontwikkelen van vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap (EFRO) 45
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen 45
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 45
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening 46
Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 47
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening 47
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening 48
Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening 48
2.1.1.1.2. Indicatoren 49
Tabel 2: Outputindicatoren 49
Tabel 3: Resultaatindicatoren 50
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype 50
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied 50
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm 51
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus 51
Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+ 52
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie 52
2.1.1. Prioriteit: 2. Een duurzamer en klimaatneutraal Vlaanderen 53
2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen (EFRO) 53
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen 53
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 53
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening 54
Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 55
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening 56
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening 56
Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening 57
2.1.1.1.2. Indicatoren 57
Tabel 2: Outputindicatoren 57
Tabel 3: Resultaatindicatoren 58
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype 59
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied 59
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm 59
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus 59
Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+ 60
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie 60
2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria (EFRO) 61
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen 61
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 61
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening 62

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening....63
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening....63
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening....63
Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening....64
2.1.1.1.2. Indicatoren....64
Tabel 2: Outputindicatoren....64
Tabel 3: Resultaatindicatoren....65
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype....65
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied....65
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm....66
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus....66
Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+....67
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie....67
2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.4. Bevorderen van klimaatadaptatie en rampenrisicopreventie en -weerbaarheid, rekening houdend met op ecosystemen gebaseerde benaderingen (EFRO)....68
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen....68
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening....68
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening....70
Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening....71
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening....71
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening....72
Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening....72
2.1.1.1.2. Indicatoren....73
Tabel 2: Outputindicatoren....73
Tabel 3: Resultaatindicatoren....74
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype....74
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied....74
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm....75
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus....75
Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+....75
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie....76
2.1.1. Prioriteit: 3. Duurzame multimodale stedelijke mobiliteit (Specifieke doelstelling stedelijke mobiliteit, bedoeld in artikel 3, lid 1, punt b), viii), van de EFRO- en Cohesiefondsverordening)....77
2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.8. Bevorderen van duurzame multimodale stedelijke mobiliteit als onderdeel van de overgang naar een koolstofneutrale economie (EFRO)....77
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen....77
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening....77
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening....78
Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening....79
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening....80
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening....81

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening 81
2.1.1.1.2. Indicatoren 82
Tabel 2: Outputindicatoren 82
Tabel 3: Resultaatindicatoren 83
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype 83
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied 83
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm 84
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus 84
Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+ 84
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie 84
2.1.1. Prioriteit: 4. STEP - Platform voor strategische technologieën 86
2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO1.6. Het ondersteunen van investeringen die bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP) als bedoeld in artikel 2 van Verordening (EU) 2024/795 van het Europees Parlement en de Raad (EFRO) 86
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen 86
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 86
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening 87
Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 88
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening 88
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening 89
Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening 89
2.1.1.1.2. Indicatoren 90
Tabel 2: Outputindicatoren 90
Tabel 3: Resultaatindicatoren 91
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype 92
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied 92
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm 93
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus 93
Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+ 93
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie 93
2.2. Prioriteiten technische bijstand 95
3. Financieringsplan 96
3.1. Overdrachten en bijdragen (1) 96
Tabel 15 A: Bijdragen aan InvestEU* (verdeling per jaar) 96
Tabel 15 B: Bijdragen aan InvestEU* (samenvatting) 96
Motivering, rekening houdend met de wijze waarop deze bedragen bijdragen tot de verwezenlijking van de in het programma geselecteerde beleidsdoelstellingen overeenkomstig artikel 10, lid 1, van de InvestEU-verordening 97
Tabel 16 A: Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer (uitsplitsing per jaar) 97
Tabel 16 B: Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer* (samenvatting) 97
Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer - Motivering 97
Tabel 17 A: Overdrachten tussen EFRO, ESF+ en Cohesiefonds of naar een ander fonds of fondsen (uitsplitsing per jaar) 97
Tabel 17 B: Overdrachten tussen EFRO, ESF+ en Cohesiefonds of naar een ander fonds of fondsen (samenvatting) 97
Overdrachten tussen fondsen in gedeeld beheer, met inbegrip van fondsen voor het cohesiebeleid - Motivering 98

Tabel 21: Fondsen die bijdragen tot de verwezenlijking van de in artikel 21 quater, lid 3, van Verordening (EU) 2021/241 genoemde doelstellingen 98
3.2. JTF: toewijzing in het programma en overdrachten (1) 98
3.3. Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie 98
Tabel 19 A: Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie, binnen het programma (uitsplitsing per jaar) 98
Tabel 19 B: Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie, naar andere programma's (uitsplitsing per jaar) 98
3.4. Terugboekingen (1) 99
Tabel 20A: Terugboekingen (uitsplitsing per jaar) 99
Tabel 20B: Terugboekingen* (samenvatting) 99
3.5. Financiële toewijzingen per jaar 100
Tabel 10: Financiële toewijzingen per jaar 100
3.6. Totale financiële toewijzingen per fonds en nationale medefinanciering 101
Tabel 11: Totaal financiële toewijzingen per fonds en nationale bijdrage 101
4. Randvoorwaarden 102
5. Programma-autoriteiten 123
Tabel 13: Programma-autoriteiten 123
Verdeling van de terugbetaalde bedragen voor technische bijstand uit hoofde van artikel 36, lid 5, van de GB-verordening indien meerdere instanties zijn aangewezen om betalingen van de Commissie te ontvangen 123
6. Partnerschap 124
7. Communicatie en zichtbaarheid 127
8. Gebruik van eenheidskosten, vaste bedragen, vaste percentages en niet aan kosten gekoppelde financiering 130
Tabel 14: Gebruik van eenheidskosten, vaste bedragen, vaste percentages en niet aan kosten gekoppelde financiering 130
Aanhangsel 1: Bijdragen van de Unie op basis van eenheidskosten, vaste bedragen en vaste percentages 131
A. Samenvatting van de belangrijkste elementen 131
B. Bijzonderheden per soort concrete actie 132
C. Berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages 132
1. Bron van de gegevens die worden gebruikt voor de berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages (wie de gegevens heeft geproduceerd, verzameld en geregistreerd; waar de gegevens zijn opgeslagen; vervaldata; validering enz.) 132
2. Gelieve aan te geven waarom de voorgestelde methode en berekening op basis van artikel 94, lid 2, van de GB-verordening relevant zijn voor het type concrete actie. 132
3. Gelieve aan te geven hoe de berekeningen zijn uitgevoerd, met name door eventuele veronderstellingen ten aanzien van kwaliteit of hoeveelheden te beschrijven. Indien relevant, moeten statistische bewijzen en referentiewaarden worden gebruikt en, indien daarom wordt verzocht, moeten deze worden verstrekt in een formaat dat kan worden gebruikt door de Commissie. 132
4. Leg uit hoe u ervoor heeft gezorgd dat alleen subsidiabele uitgaven zijn opgenomen in de berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages. 132
5. Beoordeling door de auditautoriteit(en) van de berekeningsmethode, de bedragen en de regelingen om de verificatie, kwaliteit, verzameling en opslag van gegevens te waarborgen. 133
Aanhangsel 2: Bijdragen van de Unie op basis van financiering die niet gekoppeld is aan kosten 134
A. Samenvatting van de belangrijkste elementen 134
B. Bijzonderheden per soort concrete actie 135
Aanhangsel 3 136
DOCUMENTEN 137

1. Programmastrategie: belangrijkste problemen en beleidsreacties

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt a), i) tot viii), en punt a), x), en artikel 22, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/1060 (GB-verordening)

Voor volledige programmastrategie: zie bijlage.

Het programma EFRO Vlaanderen 2021 – 2027 beoogt het versterken van de duurzame groei en concurrentiekracht van Vlaanderen, terwijl het tegelijkertijd de transitie naar een koolstofarme, circulaire en energie-efficiënte economie versnelt.

Het programma kiest voor een sterke thematische concentratie, in lijn met de vereisten vanuit de EC. Zo verzekeren we optimale focus van de investeringen vanuit de relatief beperkte middelen. We structureren de programmastrategie dus volledig rond de beleidsdoelstellingen (hierna 'BD') 1 en 2 rond een Slimmer en Groener Europa. Als gevolg van COVID-19 komt het programma ook in het teken te staan van economische relance en herstel, met bijzondere aandacht voor digitalisering en duurzame stedelijke ontwikkeling (in lijn met de prioriteiten uitgewerkt in het Vlaamse Post-COVID relanceplan). Ook de gevolgen van de Brexit zullen de komende periode voelbaar zijn in Vlaanderen, met name in gebieden en sectoren met een sterkte handelsrelatie met Groot-Brittannië. Via het platform voor strategische technologieën (STEP) wil ook EFRO verder de industrie ondersteunen en investeringen in kritieke technologieën stimuleren.

De erkenning van de provincie Limburg als transitieregio heeft tot gevolg dat er een apart budget voor Limburg voorzien wordt binnen het programma. Naast een geïntegreerde territoriale investeringsstrategie (GTI) voor Limburg voorzien we binnen het programma nog een GTI voor de provincie West-Vlaanderen, de regio Kempen, en een GTI voor de grootsteden Gent en Antwerpen.

We gaan hieronder in op de Vlaamse socio-economische situatie, evenals de Vlaamse en Europese beleidscontext om een beeld te schetsen van de Vlaamse uitdagingen en investeringsnoden. Dit vormt de basis voor de keuzes en invulling van de Specifieke Doelstellingen (SDs) binnen de twee BDs. Daarnaast noemen we onze uitgangspunten in de strategische aanpak voor de uitvoering en beheer van het programma.

Onze programmastrategie is opgebouwd langs 3 strategische lijnen, namelijk 2 inhoudelijke prioriteiten en 1 met betrekking tot de aanpak:

1) Slim Vlaanderen

2) Duurzaam Vlaanderen

3) Vlaanderen investeert

De programmastrategie besluit met de voornaamste uitdagingen en antwoorden op het gebied van administratieve capaciteit en bestuur en de synergiën met overige fondsen.

1. SLIM VLAANDEREN

1.1. Omgevingsanalyse en beleidscontext

In het algemeen kent Vlaanderen een krachtig innovatief ecosysteem met een sterk uitgebouwde onderzoeks- en kenniscapaciteit, met name bij kennisinstellingen en bij grote ondernemingen. Op diverse

domeinen is Vlaanderen mondiaal toonaangevend op vlak van technologisch onderzoek (o.m. via de Strategische Onderzoekscentra), en kan het bouwen op een stevig onderzoeksvalorisatie- en techtransfersysteem (universitaire TTOs) en internationaal competitieve speerpuntclusters/sectoren met sterke industriële spelers.

Ook KMO's zijn een belangrijke partner in dit ecosysteem, met name bij het omzetten van kennis in een commercieel product of dienst, en ze maken ook het gros uit van het Vlaams economisch weefsel. Zij hebben echter in mindere mate toegang tot onderzoeks- en innovatiecapaciteit, met name vanwege gebrek aan middelen of de nodige kennis en competenties op de werkvloer. Dit heeft als gevolg dat KMO's vaak verstoken blijven van innovatieve toepassingen die hun onderneming naar een hoger niveau kunnen tillen en dus competitiever kunnen maken.

De vermarkting van reeds ontwikkelde of nog in ontwikkeling zijnde kennis blijft een belangrijk aandachtspunt in Vlaanderen, en de stap naar economische valorisatie van onderzoek en ontwikkeling blijft te vaak achterwege. Het landverslag van de Europese Commissie (EC) stelt vast dat de investeringen in het innovatief ecosysteem nog te beperkt resulteren in nieuwe en groeiende KMOs, en dat het vaak ontbreekt aan onderliggende duurzame business modellen die opschaling en adoptie van toepassingen/oplossingen door industrie en eindgebruiker mogelijk maken.

Bij die opschaling (bewezen innovaties toepassen op grotere schaal) loopt het vandaag dikwijls mis, omdat deze fase kapitaalintensiever wordt en de financiering hiervoor ontbreekt (terwijl de return nog onzeker is). Veel kennisinstellingen en innovatieve ondernemingen zien hun innovatietraject sneuvelen in deze zogenaamde 'Valley of Death'. Samenwerking tussen kennisinstellingen en ondernemingen heeft een positief effect op het overbruggen van deze Valley, en Vlaanderen zet hierop dan ook sterk in. Desondanks blijven inspanningen op het vlak van valorisatie en vermarkting van innovatieve toepassingen noodzakelijk.

Digitale transformatie maakt het eenvoudiger en efficiënter om grote hoeveelheden informatie op te slaan, te delen, te analyseren en verwerken, en te gebruiken voor het maken van beslissingen en het ondernemen van actie. Dit kan leiden tot volledige automatisatie van processen op basis van AI en machine learning. Digitalisering wordt vaak ingezet voor het verbeteren van een bedrijfsmodel (snellere markt-penetratie, kortere reactietijd op klanten,…) en productieprocessen (beter inzicht processen en lagere productiekosten), maar ook voor betere publieke dienstverlening (e-governance, Smart Cities, …).

Zoals hierboven al vastgesteld vinden innovatieve toepassingen moeilijker ingang bij KMO's, en digitalisering verloopt er dan ook eerder reactief. Om het digitaliseringsproces te incorporeren bij ondernemingen heeft de overheid een belangrijke ondersteunende rol (sensibiliseren, faciliteren en begeleiden). Samen met diverse structurele partners (zoals VOKA en Sirris) voorziet Vlaanderen in een aanbod op vlak van bedrijfsadvies en technologische begeleiding, in de eerste plaats gericht op kennisopbouw en -deling over beschikbare technologieën en eerste stappen richting implementatie.

Vlaanderen zet onder andere via de beleidsagenda's rond digitalisering, AI en cybersecurity sterk in op digitale vaardigheden en digitale technologieën, in de eerste plaats gericht op bewustmaking en kennisdiffusie.

Vlaanderen kent heel wat waardevolle industriële sectoren die we alle groeikansen blijven geven en verankeren. Omwille van de nieuwe geopolitieke en maatschappelijke uitdagingen - zoals grondstoffenschaarste, digitalisering, verduurzaaming (klimaatneutrale transitie en circulaire economie) en veiligheid – zal gebruik worden gemaakt van het platform voor strategische technologieën (STEP).

1.2. Investeringsprioriteiten

Om de Vlaamse innovatie-ambities waar te maken en optimaal bij te dragen aan de Europese doelstellingen op vlak van de transitie naar een klimaatneutrale economie is verdere versterking van de hele innovatieketen nodig. Hierbij besteden we bijzondere aandacht aan ondersteuning van latere fasen van het innovatietraject (TRL 6-8), met de nodige ondersteunende infrastructuur en omgevingen (living labs, pilot lines, demo-omgevingen).

Het gaat hier om infrastructuur en omgevingen die eenvoudig toegankelijk zijn voor een breed spectrum van (potentiële) actoren, zowel kennisinstellingen als private ondernemingen en initiatieven, om de ontwikkeling van open innovatie platformen en ecosystemen verder te bevorderen. Ook de toeleiding van (innovatieve) KMO's naar nieuwe en bestaande infrastructuur is een belangrijk aandachtspunt.

Het landverslag van de EC stelt daarbij vast dat de investeringen in O&O en innovatie (te) sterk geconcentreerd zijn in een beperkt aantal bedrijfstakken, en pleit daarom voor O&O-investeringen in horizontale gebieden, zoals digitalisering (waaronder cyberveiligheid), gezondheid, mobiliteit & intelligente vervoerssystemen en energie.

De Vlaamse Strategie voor Slimme Specialisatie identificeert 10 prioritaire domeinen die in het innovatiebeleid centraal staan:

1. Duurzame chemie;
2. Duurzame Materialen
3. Slimme maakindustrie;
4. Gepersonaliseerde gezondheidszorg;
5. Gespecialiseerde logistiek;
6. Agro-Food industrie;
7. Smart systems;
8. Energie;
9. Cleantech;
10. Blauwe energie.

De beleidsnota EWI legt hierbij de link met grote maatschappelijke uitdagingen zoals klimaat, digitalisering en vergrijzing.

Digitalisering geldt als transversale prioriteit, die op vrijwel alle domeinen van het economisch en maatschappelijk leven een rol zal spelen. Digitale technologieën komen in diverse beleidsplannen aanbod. Daarom is vooral het zaak praktische toepassingen te ontwikkelen. Zoals reeds aangehaald pleit ook de EC voor investeringen in digitalisering in verschillende domeinen (cyberveiligheid, e-health, mobiliteit, energie,…)

Een conceptueel kader waarin dit kan plaatsvinden is dat van 'smart cities', waarbij IT (via een netwerk van sensoren, internet en high tech apparaten) wordt gebruikt om een urbane of gemeentelijke omgeving te beheren en te besturen. Hierbij gaat het zowel om een slim functionerende interne administratie, als om publieke voorzieningen zoals bibliotheken, ziekenhuizen, het vervoerssysteem (waaronder ook smart ports), de nutsvoorzieningen en de publieke ruimte.

Ook maakt digitalisering dat het verwerven van nieuwe vaardigheden binnen bestaande én nieuwe bedrijven en het onderwijs meer dan ooit cruciaal is om te overleven en/of een competitief voordeel te hebben, zeker in een internationale context. Daarbij zijn voor Vlaanderen ook de ontwikkeling van zowel

generieke als meer specialistische digitale vaardigheden, en de verdere uitwerking van de relatie mens/werknemer-machine, belangrijke aspecten om digitale technologieën en toepassingen (denk aan AI en automatisering) verder te ontplooien en uit te rollen in het economische en maatschappelijk weefsel. Hierbij zullen we hoogtechnologische applicaties (via bv. AR/VR) inzetten om op een efficiënte manier competenties en vaardigheden bij te brengen en dit op zeer uiteenlopende domeinen.

Naar aanleiding van COVID-19 is het inclusieve aspect van digitalisering een aandachtspunt gebleken. Investeringen in digitale en groene vaardigheden en in o.a. slimme maakindustrie, de energiesector en circulaire en biogebaseerde bio-economie zijn cruciaal voor jobcreatie, want ze leggen de basis voor een veerkrachtige economie.

In februari 2024 lanceerde Europa het Strategic Technologies for Europe Platform (STEP). Via dit initiatief wil de Europese Unie het industriële concurrentievermogen van de EU versterken, door zich toe te leggen op de ontwikkeling van kritieke technologieën voor een duurzame en concurrerende toekomst. Deze technologieën zijn belangrijk voor de toekomstige digitale en groene transitie waar Europa voor staat, en het is belangrijk dat Europa op vlak van deze technologieën een zekere strategische autonomie behoudt, en een voortrekkersrol opneemt.

Concreet wil Europa met STEP meer de nadruk leggen op het belang van strategische projecten binnen drie sectoren die relevant zijn voor de groene en digitale transitie, namelijk:

• Digitale technologieën en DeepTech

• CleanTech en technologieën die op het efficiënt gebruik van grondstoffen gericht zijn

• BioTech

Vlaanderen zal via het EFRO-programma hier een substantiële bijdrage aan leveren.

2. DUURZAAM VLAANDEREN

2.1. Omgevingsanalyse en beleidscontext

In het Belgisch Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (NEKP, 2019) engageert Vlaanderen zich om haar niet-ETS broeikasemissies/CO2-uitstoot tegen 2030 met 35% te verminderen ten opzichte van 2005, en werkt hierbij de nodige maatregelen uit. Momenteel zijn deze voorzien om een begrote reductie van 32,6% te bewerkstelligen, en garandeert Vlaanderen om het verschil tot -35% minstens via flexibiliteitsmechanismen te vervullen.

Naast het verhogen van de energie-efficiëntie in alle sectoren, besteedt het Vlaams Energie- en Klimaatplan veel aandacht aan het aanpassen van het energiesysteem als geheel. Het totale energieverbruik daalt zeer geleidelijk, en het aandeel hernieuwbare energie stijgt op dezelfde wijze tot 6,7% in 2017. Inzet voor Vlaanderen is dit aandeel sneller te doen stijgen, met een volledige transformatie van het energiemodel van productie, levering en consumptie als ambitie en einddoel. De nota ‘Visie 2050: een langetermijnstrategie voor Vlaanderen’ maakt van de energietransitie één van de 7 prioritaire transitiegebieden.

Op vlak van vervoer nam de CO2-uitstoot met 3% toe, veroorzaakt door zowel een geleidelijke toename van het autoverkeer en met name een sterke stijging van het goederenvervoer over de weg. Naast deze negatieve milieu-effecten benadrukt de landenspecifieke aanbeveling van de EC daarbij dat Vlaanderen ook kampt met een hardnekkige en almaar ernstigere verkeerscongestie.

Autoverplaatsingen blijven dominant in de Vlaamse mobiliteit, met ook een laag aandeel multi-modaliteit (verplaatsingen met meer dan één vervoersmiddel).

Steden zijn, mede omwille van hun dichtheid aan vervoersknooppunten en voorzieningen, de aantrekkingspolen op vlak van wonen, bedrijvigheid en innovatie. Zoals aangegeven in de landenspecifieke aanbeveling van de EC betreft één van de grootste uitdagingen het bevorderen van een duurzame multimodale mobiliteit in steden en tussen de stedelijke en landelijke gebieden.

Voor goederenverkeer geldt dat er binnen de beschikbare infrastructuur nog veel potentieel is om de congestie en CO2-uitstoot terug te dringen door multimodaliteit, bv.. op basis van watertransport.

Naast maatregelen gericht op CO2-reductie en het tegengaan van de klimaatverandering (mitigatie) is ook strategisch beleid noodzakelijk voor aanpassing aan klimaatverandering, de zogenaamde de klimaatadaptatie. De gevolgen van klimaatverandering laten zich inmiddels immers voelen in vrijwel alle economische sectoren en hebben een impact op onze samenleving en leefomgeving.

De klimaatverandering leidt in Vlaanderen tot perioden van aanhoudende droogte die steeds meer tot watertekorten leidt. De Vlaamse regering legt sterk de nadruk op het verhogen van de weerbaarheid tegen droogte en waterschaarste door middel van de Blue Deal. Deze Blue Deal moet op een structurele manier de droogteproblematiek tackelen, met een verhoogde inzet van middelen.

Door een combinatie van een hoge bevolkingsdichtheid en een relatief beperkte aanwezigheid van oppervlakte- en grondwater heeft Vlaanderen een van de laagste waterbeschikbaarheden per inwoner van Europa. Daarnaast verbruiken we veel water en worden de grondwaterlagen te weinig aangevuld. We hebben veel inwoners en veel waterintensieve economische activiteiten op een kleine oppervlakte. Een oppervlakte die meer en meer verhard is. Belangrijke thema's binnen de Blue Deal zijn dan ook het sensibiliseren van particulieren, het stimuleren van ontharding en het verhogen van de bevoorradingszekerheid.

Bij langdurige droogte en te lage grondwaterstand ontstaat het risico op situaties waarbij de drinkwatervoorziening niet volledig meer kan worden gegarandeerd, of de binnenvaart kan worden beperkt de lage waterstanden. Maar ook andere sectoren waarbij water een essentieel element vormt binnen het productieproces kunnen hierdoor hinder ondervinden. Zo kan watertekort schade toebrengen aan gewassen en hun groei beperken, en dus aan de agrarische opbrengsten of kan het leiden tot het stilleggen van industriële processen die water nodig hebben als grondstof of koelmiddel. Daarnaast kan droogte leiden tot verminderde waterkwaliteit of tot beperkingen voor de binnenscheepvaart. Zowel particulieren, landbouw als industrie ondervinden reeds de gevolgen van de droogteproblematiek en worden structureel binnen de Blue Deal betrokken Investeringen in innovatie moeten het watersysteem slimmer, robuuster en duurzamer maken.

Door de klimaatverandering stijgt de zeespiegel, wat kan leiden tot meer overstromingen, kusterosie en zelfs de inname van laaggelegen gebieden door de zee. Zeewater kan ook ondiepe (zoet)waterlagen aantasten en zo de water-bevoorrading bedreigen en lokale ecosystemen aantasten. Statistische analyse van de eigenlijke meetwaarden aan de Belgische kust toont dat het jaargemiddelde zeeniveau in 2017 bijna 13 cm hoger ligt dan bij het begin van de meetreeks enkele decennia geleden. Projecties naar het tijdvak 2100 voor het midden-impactscenario wijzen naar een mogelijke zeespiegelstijging in de orde van grootte van 80 cm, alhoewel er ook scenario's bestaan die een grotere stijging voorspellen. De Green Deal besteedt daarnaast ook aandacht aan de circulaire en biogebasseerde bio-economie. Op 11 maart 2020 werd een nieuw Actieplan Circulaire Economie gepubliceerd; "Voor een schoner en concurrerender Europa". Dit Actieplan heeft 3 doelstellingen, met name het versterken van het concurrentievermogen van de Europese industrie, het versterken van de positie van de consument en het beschermen van de natuurlijke omgeving. Vandaag is onze economie sterk lineair: slechts 12% van materialen en hulpbronnen blijven in de kringloop, met negatieve economische en ecologische consequenties.

2.2.Investeringsprioriteiten

In lijn met het landenrapport 2019 van de EC identificeren we de volgende investeringsbehoeften met hoge prioriteit om het energieverbruik te doen dalen, het aandeel koolstofarme en schone energieproductie te vergroten:

1) Energie-efficiënte renovatie van private en sociale woningen en openbare gebouwen aanmoedigen, met bijzondere aandacht voor de sociale sector.

Met betrekking tot private woningen kan EFRO-steun toegekend worden aan demonstratieprojecten, maar niet aan individuele particuliere eigenaars.

Het toepassen van nieuwe concepten, materialen en procedés vergt het continue onderhouden en uitbouwen van opleiding en kennis van personen werkzaam in de bouwsector, en het verder dissemineren van deze technieken en materialen naar de markt toe.

De sociale huisvestingssector is dan ook een belangrijke, mogelijk zelfs de grootste, bouwheer in Vlaanderen. De sociale huisvestingsmaatschappijen hebben een belangrijke taak in het energie-efficiënter maken van deze woningen.

In voorkomend geval zal het programma investeringen ondersteunen die met succes de principes van duurzaamheid, esthetiek en inclusiviteit van New European Bauhaus combineren met het oog op het vinden van betaalbare en inclusieve oplossingen, duurzaam en aantrekkelijk voor klimaatuitdagingen.

In het licht van de klimaatuitdaging, de energietransitie en de “renovatiegolf” die ermee gepaard gaat, staan de Vlaamse lokale besturen voor de uitdaging grootschalige energetische renovaties door te voeren en slimme lokale energiesystemen te ontwikkelen.

2) Productie en consumptie hernieuwbare energie bij verwarming en koeling aanmoedigen en bevorderen.

De productie van (hernieuwbare) energie gebeurt steeds meer decentraal. Hierdoor staan burgers en ondernemingen in toenemende mate mee in voor hun eigen energievoorziening. Dit vereist een totale reorganisatie van de opslag en toelevering van energie naar huishoudens en bedrijven, op maat van hun individuele behoeftes en in de juiste aangepaste mix van verschillende energiebronnen. Voor dit laatste is een belangrijke rol weggelegd voor ‘smart grids’, die dergelijke flexibiliteit in opslag en toelevering mogelijk maken. Deze toepassingen zullen verder ontwikkeld en geïmplementeerd moeten worden om de energietoelevering te kunnen verzekeren en beheren, ook op de momenten dat er te weinig of te veel hernieuwbare energiebronnen elektriciteit kunnen leveren.

Het potentieel hernieuwbare energie in Vlaanderen is vrij beperkt. Het is belangrijk om de sterktes ten volle te benutten, en verder op zoek te gaan naar die potentiële hernieuwbare energiebronnen. Vlaanderen heeft verschillende beleidsplannen om het beperkte potentieel aan hernieuwbare energie ten volle te benutten. *Deze werden opgesomd in de integrale strategie als bijlage.*

Wil Europa onafhankelijk worden van Russische fossiele brandstoffen zoals in het REPowerEU plan werd beschreven, is een mix van verschillende hernieuwbare energiebronnen onontbeerlijk. De Vlaamse plannen zetten in op een optimaal gebruik van bestaande en gekende energiebronnen. Het is daarnaast essentieel om tevens verder in te zetten om nieuwe/aangepaste vormen van hernieuwbare energie die kunnen zorgen voor een verdere diversificatie van de energiemix.

3) Investeren in klimaatadaptatie.

Om waterschaarste tegen te gaan zet Vlaanderen vol in op de Blue Deal. We leggen hierbij de nadruk op het verhogen van onze weerbaarheid tegen droogte, onder meer via circulair waterbeleid en de actieve inzet van een veerkrachtige ruimte om de klimaatverandering te milderen.

Extremere weersvormen uiten zich echter niet enkel in droogte, maar ook in kortstondige periodes van zeer hevige regenval.

Bij een hoge zeespiegelstijging kan een verandering in de huidige wijze van kustverdediging noodzakelijk zijn.

Ruimte dient zoveel mogelijk multifunctioneel te worden ingezet. Creatie van groene en blauwe infrastructuur die bijdraagt aan de leefbaarheid van steden, maar ook aan waterhuishouding, of het gebruik van overstromingsgevoelige ruimte voor zowel de bescherming tegen overstromingen of wateroverlast als de aanpak van droogte en waterschaarste.

De acties binnen deze SD dragen onmiskenbaar bij aan biodiversiteitsdoelstellingen. In de ‘Letter on biodiversity in cohesion policy funds 2021 2027’ worden een aantal voorstellen gedaan hoe de biodiversiteitsdoelstellingen kunnen worden behaald door middel van de EFRO fondsen. De meest in het oog springende voorstellen zijn: ‘Greening urban and peri-urban areas, planting trees and promoting naturebased solutions for reducing air and noise pollution, reducing energy consumption, mitigation and adaptation to climate change and combatting the effects of heat waves’. En ‘Integrating green infrastructures in ‘grey’ infrastructures such as buildings, railways, energy transmission lines.’

Deze voorstellen sluiten naadloos aan bij deze nieuwe specifieke doelstelling voor het Vlaamse EFRO-programma. Er kan dus worden gesteld dat er minstens evenveel, en wellicht meer aandacht zal worden besteed aan de biodiversiteitsdoelstellingen als in de afgelopen programmaperiode.

4) Het bevorderen van duurzame multimodale mobiliteit.

Om negatieve gevolgen van de verkeerscongestie tegen te gaan, en multimodale mobiliteit te bevorderen, is zowel infrastructuur, maar ook slim data-gedreven verkeersmanagement nodig.

Geconnecteerde en autonoom rijdende voertuigen bieden daarnaast kansen op veiliger en vlotter verkeer (minder ongevallen, kortere volgafstanden).

De fiets is een basisschakel in een multimodaal mobiliteitssysteem, als gezonde, klimaatvriendelijke en eenvoudig combineerbare modus. Dit vergt volgehouden inspanningen voor de uitbreiding en verbetering van fietsinfrastructuur en -voorzieningen.

Circulaire en biogebasseerde bio-economie als transversaal thema

Circulariteit geldt als algemeen principe dat op alle aspecten van een duurzaam Vlaanderen inwerkt. EFRO onderschrijft daarmee het transversaal thema circulaire en biogebasseerde bio-economie, gekaderd in de Lange Termijnvisie 2050 van Vlaanderen en herbevestigd in het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024.

Een circulaire en biogebasseerde bio-economie vormt een invalshoek in elk van de geselecteerde investeringsbehoeften. Een circulaire en biogebasseerde bio-economie helpt ons te verzekeren van de beschikbaarheid van schaarse grondstoffen, leidt tot innovatie.. Een circulair waterbeleid verhoogt dan weer onze weerbaarheid tegen droogte én verbetert de waterkwaliteit.

3. VLAANDEREN INVESTEERT

Wat projecttypes betreft continueert het programma de sterke nadruk op grotere investeringsprojecten, omdat deze bewezen hebben voor grotere impact te kunnen zorgen. Om die reden mag deze focus zelfs verder versterkt worden. Waar mogelijk gaat dit type projecten wel hand in hand met werkingsprojecten, die ook als afzonderlijk projecttype behouden blijven.

De focus op investeringsprojecten is ingegeven door 5 overwegingen: *voor volledige beschrijving, zie integrale strategie in bijlage*

1) Duurzaam karakter

2) Groot hefboomeffect

3) Additionaliteit

4) Synergie

5) Visibiliteit

Daarnaast zal Vlaanderen opnieuw gebruik maken van het instrument **Geïntegreerde Territoriale Investering (GTI)**. GTI's hebben het voordeel dat ze projecten voortbrengen die sterk gedragen zijn door het werkveld en bijdragen tot een hoog uitvoeringspercentage.

Om de doorwerking van de resultaten uit de vorige programmaperiode te waarborgen en, rekening houdend met de opgedane ervaringen, met de subregionale actoren adequaat in te spelen op nieuwe opportuniteiten continueren we de 4 actuele GTI's:

1) De GTI Limburg resulteert uit de erkenning van Limburg als transitieregio, het gevolg van mindere socio-economische situatie op basis van enkele kernindicatoren, met name BBP per capita maar ook (langdurige) werkloosheid en het verdwijnen van banen in de maakindustrie.

2) De GTI West-Vlaanderen werkt verder aan de structurele versterking van de West-Vlaamse economie, mede in het licht van het ondervangen van de gevolgen van Brexit, waaronder onderzoekcapaciteit afgestemd om KMOs en ontwikkelen van digitale en groene vaardigheden.

3) De GTI Kempen maakt verder werk van de industriële transformatie om haar afhankelijkheid van een beperkt aantal grote bedrijven, bedrijfsinkrimpingen en -sluitingen het hoofd te bieden.

4) De GTI duurzame stedelijke ontwikkeling voor de grootsteden Antwerpen en Gent. Omwille van de schaalgrootte en dichtheid van de steden Antwerpen en Gent ten opzichte van de andere Vlaamse centrumsteden opteert Vlaanderen voor een specifieke benadering voor beide grootsteden. De inzet van 10% van de middelen voor duurzame stedelijke ontwikkeling zal via deze GTI verlopen, waarbij de Europese verplichting van minstens 8% wordt nageleefd.

Binnen elk van deze GTI's wordt een Stuurgroep opgericht waarin het ruime partnerschap overeenkomstig artikel 8 van de EFRO-Verordening vertegenwoordigd is. De lokale en regionale overheden maken deel uit van deze Stuurgroep. Deze Stuurgroep maakt, in samenwerking met de Beheersautoriteit, een territoriale strategie op (cfr. artikel 29 van de CPR-Verordening). Deze Stuurgroep staat tevens in voor de goedkeuring van de GTI-projectoproepen. Daarnaast dient de Stuurgroep elke concrete actie die voorligt binnen de respectievelijke GTI te valideren als passend binnen de GTI-strategie. Op die manier zijn zij formeel betrokken in het selectieproces voor de GTI-projecten.

Administratieve capaciteit en bestuur

Het beheers- en controlesysteem werd in het verleden steeds positief beoordeeld bij externe evaluaties. Zo werd ook in de tussentijdse evaluatie van de programmaperiode 2014-2020 vastgesteld dat zowel de programma- als projectuitvoering en het toezicht hierop op een kwaliteitsvolle wijze georganiseerd zijn. Op verschillende domeinen werd een verdere professionalisering vastgesteld. Dit zal in de toekomst nog verder versterkt worden. Hoewel de conformiteit met de regelgeving te allen tijde moet worden bewaakt, moeten we er tegelijk op toezien dat het programma breed toegankelijk en gedragen blijft door het sociaal-economisch veld. Zo zal in een vroeg stadium van mogelijks projectidee, door het formaliseren van een systeem van vooraanmeldingen, een nog sterkere begeleiding mogelijk zijn vanuit het programma. Zo worden promotoren van bij aanvang geïnformeerd over de juridische en administratieve verplichtingen en de haalbaarheid van hun voorstellen.

Het programma werkt verder op de sterke inzet van contactpunten als bruggenhoofden naar de projectuitvoerders. Alle acties uit de programmaperiode 2014-2020 die als doel hebben de promotoren zo goed mogelijk bij te staan worden behouden en versterkt: het gebruiksvriendelijke e-loket, vaste begeleidingscomités op regelmatige tijdstippen, duidelijke up-to-date programmahandleiding, fysieke en/online info- en trainingssessies.

Daarnaast zal met betrekking tot de subsidiabiliteitsregels zoveel mogelijk worden ingezet op het gebruik van het gestandaardiseerde uurtarief voor personeelskosten en gebruik van aanbevolen forfait regelingen. Er zal eveneens periodiek overleg met de Auditautoriteit plaatsvinden gericht op de vereenvoudiging van regels en automatisering van controle.

De respectieve Vlaamse beheersautoriteiten initiëren tijdens de programmaperiode 2021-2027 periodiek overleg tussen de Vlaamse programma's met het objectief om de programma's inhoudelijk op elkaar af te stemmen tijdens de uitvoering, het verder vereenvoudigen van de subsidiabiliteitsregels ten aanzien van begunstigden en het stroomlijnen van het beheer, de interne controle en audit.

Tijdens de uitvoering van het programma bevordert de Beheersautoriteit het strategische gebruik van overheidsopdrachten ter ondersteuning van beleidsdoelstellingen (met inbegrip van professionaliseringsinspanningen om capaciteitstekorten aan te pakken). Begunstigden moeten worden aangemoedigd om meer kwaliteit gerelateerde en levenscycluskostencriteria te hanteren. Waar mogelijk moeten milieu- (bv. criteria voor groene overheidsopdrachten), sociale overwegingen en innovatiestimulansen in de procedures voor overheidsopdrachten worden opgenomen.

Synergiën met andere programma's

Tussen EFRO, ESF+ en met de verschillende Interreg-programma's is er onderliggende uitwisseling en afstemming over de uitvoering van de programma's, met het oog op synergiën tussen beide fondsen. Dat geldt ook voor het innovatieluik uit het ELFPO-programma. Hiervoor werden afspraken inzake rollen en coördinatie vastgelegd: dubbelfinanciering wordt vermeden door middel van duidelijke afbakeningen. Hierbij werkt men verder op de afspraken die reeds in voege waren tijdens de voorbije

programmeringsperiodes, waarbij dossiers met mogelijke overlap aan het andere fonds worden voorgelegd voor verificatie op dubbelfinanciering, alvorens een beslissing genomen wordt. Alle fondsen spelen hierbij de rol van bewaker. Daarnaast zijn de acties binnen ELFPO direct gericht voor en met landbouwers, terwijl de EFRO-acties gekenmerkt worden door de betrokkenheid van een ruimer partnerschap met o.a. kennisinstellingen, publieke overheden, … (cfr. quadruple helix).

Voor het 'recovery and resilience plan' (RRP) merken we op dat er inzake inhoud zeker synergiën zijn. Beide fondsen versterken elkaar in de verdere innovatieve en duurzame transformatie van de Vlaamse economie en maatschappij. Belangrijk om hierbij op te merken dat de EFRO-tijdslijn verschilt met deze van het RRP, waarbij EFRO-projecten in Vlaanderen ten vroegste zullen worden vastgelegd worden vanaf april 2023, terwijl het merendeel van de RRP-middelen reeds vastgelegd is. Met het oog op een goed beheer van de overheidsgelden en om versnippering van middelen te voorkomen, zijn de maatregelen wel bedoeld om complementair en additioneel te zijn. Er is echter geen dubbele financiering tussen het EFRO, RRP of andere fondsen voor zover hetzelfde project niet door beide financieringsbronnen wordt gesubsidieerd. In het aanvraagformulier voor EFRO-projecten dienen de projectaanvragers de acties/projecten, termijnen en subsidiekanalen op te sommen van de voorbije 5 jaar die een directe link hebben met (het thema van) het EFRO-project.

EFRO Vlaanderen zal eveneens complementair ingezet worden aan Horizon Europe. Beide fondsen worden binnen Vlaanderen opgevolgd door het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) ,voor EFRO als Beheersautoriteit, voor Horizon als nationaal contactpunt. De complementariteit vloeit ook voort uit de type projecten. EFRO Vlaanderen zal zeer duidelijk niet inzetten op fundamenteel en basisonderzoek (dat is eerder het werkingsveld van Horizon Europe), maar op de hogere TRL-niveau's. Dit zorgt voor een duidelijke afbakening tussen beide fondsen.

Via het EFRO-programma zal ook invulling gegeven worden aan het STEP-initiatief. Op die manier draagt het bij tot de nieuwe prioriteiten van de Europese Commissie en de Vlaamse regering inzake strategische autonomie en bijhorende vaardigheden in kritieke sectoren en technologieën.

Het VLAIO neemt via haar afdeling Europese programma's zowel de rol op van Beheersautoriteit voor het EFRO Vlaanderen programma als die van coördinerende autoriteit voor de Interreg programma's waarin Vlaanderen deelneemt.

De redactie en opmaak van het EFRO Vlaanderen programma 21-27 verliep - net zoals in de periode 2014-2020 - parallel aan en in nauwe samenhang met de redactie van de diverse Interreg programma's.

Personen betrokken bij de opmaak van EFRO Vlaanderen waren telkens vertegenwoordigd in de werkgroepen en Monitoringscomités verantwoordelijk voor de redactie en validatie van de Interreg 21-27 programma's.

Voor elk Interreg programma werd gezocht naar de gedeelde raakpunten uit de RIS3 en regionale EFRO programma's van elke deelnemende regio. In het bijzonder hoe Interreg en EFRO daarin additioneel kunnen zijn of waarde aan elkaar toevoegen. Beide type programma's werden zodanig geconcipieerd dat ze kunnen inspelen op zowel thematische als regionale/gebiedsgebonden accenten of initiatieven die ofwel mee verweven zitten in programma (gebied) of b innen het kader van een programma kunnen ontstaan.

De synergie tussen EFRO Vlaanderen en Interreg werd dus vanaf de vroegste stadia van programma redactie meegenomen en ontwikkeld.

Op die basis en in de dagdagelijkse praktijk worden het regionale en het Interreg luik van het EFRO in Vlaanderen daarom actief ingezet en gepromoot als elkaar versterkende instrumenten.

Daarbij wordt het regionale EFRO luik gepromoot als instrument dat voornamelijk zorgt voor harde infrastructuur en investeringen.

Het Interreg luik wordt op haar beurt gepromoot als instrument dat zorgt voor de grensoverschrijdende aansluiting op en complementariteit bij infrastructuren andere/naburige EU regio's alsook het organiseren van de internationale werking of internationale kennisstromen rond diezelfde infrastructuren.

Last but not least worden beide luiken van het EFRO ook in de markt gezet als instrument(en) die een opstap de toegangspoort kunnen zijn naar verdere financiering uit één van beide luiken

We kunnen voor EFRO Vlaanderen en EFRO Interreg dus spreken van programma's die inhoudelijk en thematisch sterk met elkaar verweven zijn (in bijzonder op vlak van slimme en groene groei).

Maar dit steeds met respect voor het geografische perspectief van elk instrument en complementair aan de specialiteit of niche rol van elk instrument (EFRO Vlaanderen vnl. investeringen, harde infrastructuur, EFRO Interreg vnl. werking, internationale samenwerking, kleinschaliger investeringen met een hoog piloot of experimenteel gehalte).

1. Programmastrategie: belangrijkste problemen en beleidsreacties

Tabel 1

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
1. Een competitiever en slimmer Europa door bevordering van een innovatieve en slimme economische transformatie en regionale ICT-connectiviteit	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Zowel uit de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid & Innovatie als het landenverslag van de Europese Commissie blijkt dat er bijkomend nood is aan gerichte investeringen in (gedeelde) O&O&I-infrastructuren, aansluitend bij de Vlaamse kenniscentra en speerpuntclusters. Bijzondere aandachtspunten rond onderzoek en innovatie zijn onder andere: 1) de verdere bevordering van open innovatieplatformen en ecosystemen, toegankelijk voor een breed spectrum van actoren (waaronder kennisinstellingen en ondernemingen); 2) de toeleiding van KMO's naar nieuwe en ook de bestaande infrastructuur om de interactie met kennisinstellingen te versterken en de omzetting naar commerciële producten en diensten te versnellen; 3) meer investeringen in horizontale gebieden, zoals circulaire en biogebasseerde bio-economie, die een sectorale benadering overstijgen en die op hun beurt moeten leiden tot nieuwe KMO's. Het werken vanuit transities rond klimaat- en energie, circulaire en biogebasseerde bio-economie en industrie 4.0, alsook de relance als gevolg van COVID-19 benadrukt de urgentie van de ontwikkeling en implementatie van praktische toepassingen op basis van geavanceerde technologieën, waarvoor een versterkte samenwerking tussen kenniscentra, clusterorganisaties, maakindustrie en KMO's noodzakelijk is. De ondersteuning binnen deze SD vindt plaats door middel van subsidies. Subsidies

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
		zijn het geschikte instrument om in de investeringsbehoeften (demonstratie, valorisatie, ...) te voorzien. Daarnaast zijn er reeds voldoende Vlaamse financieringsinstrumenten beschikbaar en is er geen marktfalen vastgesteld voor innovatieprojecten die zich richten op de hogere TRL-niveau's waar het programma zich op richt.
1. Een competitiever en slimmer Europa door bevordering van een innovatieve en slimme economische transformatie en regionale ICT-connectiviteit	RSO1.2. Profiteren van de voordelen van digitalisering voor burgers, bedrijven, onderzoeksorganisaties en overheden	Van de 27 EU-lidstaten staat België op de negende plaats in de index van de digitale economie en maatschappij (DESI) 2020. Via de beleidsagenda's rond digitalisering, AI en cybersecurity zet Vlaanderen dan ook sterk in op digitale vaardigheden en digitale technologieën. Als gevolg van COVID-19 hebben telewerken, e-health en afstandsonderwijs ook in versneld tempo ingang gevonden in onze dagelijks leven. Werkpunten rond digitalisering zijn onder meer: 1) het collecteren, aggregeren, opslaan, analyseren en beveiligen van data; 2) de uitrol van 5G en daarmee samenhangend de ontwikkeling en gebruik van nieuwe applicaties; 3) het gebruik van digitale technologie door met name KMO's; 4) digitalisering van lokale publieke dienstverlening, bv. toepassingen rond e-government en smart cities (waaronder ook smart ports); 5) digitalisering in horizontale beleidsdomeinen zoals gezondheid, mobiliteit, energie… De acties die deel uitmaken van deze SD zijn gefocust op het testen, ontwikkelen en experimenteren van en met digitale toepassingen. De ondersteuning binnen deze SD vindt plaats door middel van subsidies. Subsidies zijn het geschikte instrument om in de vastgestelde behoeften (testen, demonstratie, ...) te voorzien. Daarnaast zijn er reeds voldoende Vlaamse

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
		financieringsinstrumenten beschikbaar en is er geen marktfalen vastgesteld voor innovatieprojecten die zich richten op de hogere TRL-niveau's waar het programma zich op richt.
1. Een competitiever en slimmer Europa door bevordering van een innovatieve en slimme economische transformatie en regionale ICT-connectiviteit	RSO1.4. Ontwikkelen van vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap	België staat op de 12e plaats in DESI als het gaat om digitale vaardigheden. Er is ruimte voor verbetering, te meer omdat België op zich goed scoort op vlak van digitale ontsluiting (internet via glasvezel en 4G-netwerk). COVID-19 heeft het belang hiervan nog aangescherpt. Verbeterpunten met betrekking tot digitale vaardigheden zijn onder andere: 1) het verwerven van digitale vaardigheden binnen bestaande én nieuwe bedrijven; 2) de inzet van hoogtechnologische applicaties (AR/VR) om die digitale vaardigheden aan te leren en aan te scherpen; De ondersteuning binnen deze SD vindt plaats door middel van subsidies. Subsidies zijn het geschikte instrument om in de vastgestelde behoeften te voorzien. Daarnaast zijn er reeds voldoende Vlaamse financieringsinstrumenten beschikbaar en is er geen marktfalen vastgesteld.
1. Een competitiever en slimmer Europa door bevordering van een innovatieve en slimme economische transformatie en regionale ICT-connectiviteit	RSO1.6. Het ondersteunen van investeringen die bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP) als bedoeld in artikel 2 van Verordening (EU) 2024/795 van het Europees Parlement en de Raad	Het STEP-platform draagt bij aan het versterken van de waardeketen voor kritieke technologieën, het ondersteunen van investeringen in de ontwikkeling van de productie van kritieke technologieën, het veerkrachtiger maken van de Europese industrie en het aanpakken van tekorten op de arbeidsmarkt in de technologieën van kritieke sectoren. STEP focust daarbij op volgende prioriteiten: • Digitale technologieën en diepgaande technologische innovatie; • Cleantech en koolstofarme technologieën die efficiënt gebruik maken van hulpbronnen; • Biotechnologieën; STEP

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
		ondersteunt ook projecten voor de ontwikkeling van de vaardigheden die nodig zijn om deze kritieke technologieën te ontwikkelen. De ondersteuning binnen deze SD vindt plaats door middel van subsidies. Subsidies zijn het geschikte instrument om in de vastgestelde behoeften te voorzien. Daarnaast zijn er reeds voldoende Vlaamse financieringsinstrumenten beschikbaar en is er geen marktfalen vastgesteld.
2. Een groener, veerkrachtig en koolstofarm Europa dat de overgang maakt naar een koolstofneutrale economie, door de bevordering van een schone en rechtvaardige energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, klimaatmitigatie en -adaptatie, risicopreventie en risicobeheersing, en duurzame stedelijke mobiliteit	RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen	Om de engagementen rond de reductie van broeikasemissies/CO2-uitstoot in het Belgisch Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (NEKP, 2019) en de Europese Klimaatwet te realiseren, dient Vlaanderen bijkomende inspanningen te leveren om tot de vereiste afname tegen 2030, in alle sectoren te kunnen komen. In het licht van de Europese “renovatiegolf” blijft een intensieve aanpak op vlak van een energie-/CO2-neutrale bebouwde omgeving absoluut nodig, waaronder volgende ‘werven’: 1) versnelde realisatie van energienormen en energieprestatie-eisen voor (ver)nieuwbouw door het toepassen van nieuwe concepten, materialen en procedés en versterken van de vaardigheden om deze effectief toe te passen; 2) energetische renovaties van het aanzienlijke verouderde patrimonium aan sociale huurwoningen in Vlaanderen 3) energetische renovaties van het publiek patrimonium 4) verhoging renovatiegraad residentiële gebouwen alsook bedrijfshuisvesting (kantoren etc), via demonstratieprojecten (niet op niveau van individuele particuliere eigenaars) De ondersteuning binnen deze SD vindt plaats door middel van subsidies. Subsidies zijn het geschikte

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
		instrument om in de investeringsbehoeften (demonstratie, disseminatie, procesbegeleiding, valorisatie, ...) te voorzien. Via EFRO wordt het ontwikkelen van innovatieve projecten en proefprojecten veelal gestimuleerd.
2. Een groener, veerkrachtig en koolstofarm Europa dat de overgang maakt naar een koolstofneutrale economie, door de bevordering van een schone en rechtvaardige energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, klimaatmitigatie en -adaptatie, risicopreventie en risicobeheersing, en duurzame stedelijke mobiliteit	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Naast het verhogen van de energie-efficiëntie zet Vlaanderen binnen het NKEP in op een snellere verhoging van het aandeel hernieuwbare energie in de energiemix, met een totale reorganisatie van het energiesysteem (van productie over levering en opslag tot consumptie) als ultiem doel. Dit veronderstelt investeringen op vlak van decentrale productie en lokale consumptie van groene energie/elektriciteit op maat van bewoners en bedrijven door middel van: 1) de aanleg van zogenaamde ‘smart grids’, die flexibiliteit in opslag en toelevering mogelijk maken. 2) verdere ontwikkeling en implementatie van toepassingen voor het optimaal beheer van de energietoelevering. De ondersteuning binnen deze SD vindt plaats door middel van subsidies. Subsidies zijn het geschikte instrument om in de investeringsbehoeften (demonstratie, disseminatie, testen, ...) te voorzien. Via EFRO wordt het ontwikkelen van innovatieve projecten en proefprojecten veelal gestimuleerd. Vanuit de publieke kant zijn daarnaast veel financieringsinstrumenten beschikbaar en wordt geen marktfalen ervaren voor projecten gericht op hernieuwbare energie.
2. Een groener, veerkrachtig en koolstofarm Europa dat de overgang maakt naar een koolstofneutrale economie, door de bevordering	RSO2.4. Bevorderen van klimaatadaptatie en rampenrisicopreventie en -weerbaarheid, rekening houdend met op ecosystemen gebaseerde	De combinatie van een hoge bevolkingsdichtheid en een relatief beperkte aanwezigheid van oppervlakte- en grondwater leidt ertoe tot

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
van een schone en rechtvaardige energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, klimaatmitigatie en -adaptatie, risicopreventie en risicobeheersing, en duurzame stedelijke mobiliteit	benaderingen	Vlaanderen een van de laagste waterbeschikbaarheden per inwoner van Europa. De klimaatverandering brengt dit fragiele evenwicht uit balans, met mogelijk ernstige gevolgen voor de waterkwaliteit, de drinkwatervoorziening, de voedselproductie en andere economische sectoren die van water afhankelijk zijn. Symptomatisch hiervoor zijn de acute watertekorten, waarmee Vlaanderen door de aanhoudende droogte van de laatste jaren geconfronteerd wordt. Aandachtspunten op vlak van klimaatadapatie zijn onder andere: 1) slimme waterberging en -zuivering om waterveiligheid te waarborgen en (drink)waterschaarste tegen te gaan; 2) het verhogen van onze weerbaarheid tegen droogte, onder meer via circulair waterbeleid, multifunctioneel ruimtegebruik en groen/blauwe netwerken.; 3) aanpasbare kustverdediging die adequaat kan inspelen op de mate waarop de zeespiegel zal stijgen in de toekomst. De ondersteuning binnen deze SD vindt plaats door middel van subsidies. Subsidies zijn het geschikte instrument om in de investeringsbehoeften (testcases, innovatieve opstellingen, groen- en blauwe infrastructuur, ...) te voorzien. Via EFRO wordt het ontwikkelen van innovatieve projecten en proefprojecten veelal gestimuleerd. Het gaat vooral over projecten die een zeker risicogehalte met zich meedragen met een eventueel onzekere eindresultaat, waardoor zij via de klassieke subsidieverlening gesteund worden.
2. Een groener, veerkrachtig en koolstofarm Europa dat de overgang maakt naar een koolstofneutrale economie, door de bevordering	RSO2.8. Bevorderen van duurzame multimodale stedelijke mobiliteit als onderdeel van de overgang naar een koolstofneutrale economie	In haar landenspecifieke aanbeveling ziet de EC het bevorderen van een duurzame multimodale stedelijke mobiliteit als één van de grootste

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
van een schone en rechtvaardige energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, klimaatmitigatie en -adaptatie, risicopreventie en risicobeheersing, en duurzame stedelijke mobiliteit		uitdagingen. Op vlak van personenvervoer blijft de auto het dominante vervoersmiddel en kent Vlaanderen een gebrekkige aansluiting tussen vervoersmodi; voor goederenverkeer is binnen de beschikbare infrastructuur, waterwegen in het bijzonder, nog veel potentieel om de congestie en CO2-uitstoot terug te dringen door multimodaliteit. Om negatieve gevolgen van de verkeerscongestie tegen te gaan, en multimodale mobiliteit te bevorderen zijn onder meer volgende maatregelen nodig: 1) aanleg van bijkomende of aangepaste infrastructuur, niet het minst de verdere uitbreiding en verbetering van fiets(snel)wegen; 2) slim data-gedreven verkeersmanagement, waarmee niet enkel verkeersstromen worden gemonitord, maar op basis waarvan ook innovatieve oplossingen op vlak van multi- en synchromodaliteit van personen- en goederenvervoer kunnen worden ontwikkeld en toegepast. 3) opschaling van pilots met geconnecteerde en autonoom rijdende voertuigen die kunnen bijdragen tot een veiliger en vlotter verkeer, en die op hun beurt kunnen leiden tot nieuwe mobiliteitsdiensten (bv. deelauto's/ -fietsen). De ondersteuning binnen deze SD vindt plaats door middel van subsidies. Subsidies zijn het geschikte instrument om in de investeringsbehoeften te voorzien. Het gaat langs de ene kant over (zeer) innovatieve projecten die een zeker risicogehalte met zich meedragen met een eventueel onzekere eindresultaat, waardoor zij via de klassieke subsidieverlening gesteund worden. Daarnaast gaat het eveneens over basisinvesteringen in mobipunten, wegwerken van knelpunten op fietssnelwegen, projecten die randvoorwaarden voor groene mobiliteit

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
		verbeteren, ... Het programma bouwt derhalve ook voort op het huidige programma 2014-2020, waar deze, vergelijkbare acties via subsidies werden ondersteund.

* Specifieke prioriteiten volgens de ESF+-verordening

2. Prioriteiten

Referentie: Artikel 22, lid 2, en artikel 22, lid 3, punt c), van de GB-verordening

2.1. Prioriteiten, uitgezonderd technische bijstand

2.1.1. Prioriteit: 1. Een competitiever en slimmer Europa door de bevordering van innovatieve en slimme economische transformatie en regionale ICT-connectiviteit.

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Vanuit de vaststellingen in de programmastrategie, blijkt nood aan bijkomende onderzoeks- en innovatiecapaciteit die voldoet aan de volgende kenmerken:

- Investeringen in (gedeelde) infrastructuur, i.c. state of the art installaties, machines, hardware en de behuizing ervan, ondersteunend aan innovatie-ecosystemen van meerdere organisaties hierrond, en toegankelijk voor een breed spectrum van (potentiële) actoren (kennisinstellingen en private ondernemingen).
- Onderzoek en ontwikkeling op een hoog TRL-niveau en zodoende de marktintroductie van innovatieve toepassingen kan stimuleren en faciliteren.
- Vraaggedreven karakter, inspelend op opportuniteiten die voor Vlaamse ondernemingen relevant zijn.
- Beheer en uitvoering van een quadruple helixmodel is raadzaam. Naast de ondernemingen en de kennisinstellingen hebben ook overheden en eindgebruikers of burgers een relevante en faciliterende rol.
- Gericht op het remediëren van bestaande maatschappelijke noden (gezondheid, vergrijzing, mobiliteit, klimaatsverandering, energie-efficiëntie, circulaire en biogebasseerde bio-economie, …), naast een economisch toegevoegde waarde.
- Duurzaam karakter: de blijvende impact van de investeringen moet verzekerd zijn, met voldoende verzekering van de benutting van de infrastructuur op lange termijn, gebaseerd op een duurzaam business model.
- Gericht op sectoren / domeinen met groot potentieel voor Vlaamse ondernemingen, in het bijzonderde 10 prioritaire domeinen van de Vlaamse ‘Slimme Specialisatie-strategie) alsook (sectoroverstijgende) niches met aangetoond groeipotentieel voor Vlaamse ondernemingen. Er moet echter ook ruimte blijven voor nieuwe trends en evoluties in het snel evoluerende innovatielandschap. De link met de prioritaire domeinen moet echter ook dan aangetoond kunnen worden. Ook bij eventuele wijzigingen of bijsturingen van de prioritaire domeinen van de Vlaamse Slimme Specialisatie-

strategie zal steeds een aftoetsing van de acties aan de geldende strategie worden uitgevoerd.

Concreet kan zich dit vertalen in onderstaande acties:

- Uitbreiding van investeringen bij de bestaande kenniscentra, op voorwaarde dat deze voldoen aan bovenstaande kenmerken.
- Uitbreiding van investeringen bij de bestaande clusterorganisaties (waaronder de erkende speerpuntclusters). Clusterorganisaties beschikken reeds over een sterk draagvlak. Bijkomende investeringen in technologische innovaties moeten de sector die de clusterorganisatie vertegenwoordigt naar een hoger niveau tillen.
- Uitbreiding van capaciteit bij ondernemingen, met als expliciete doelstelling om deze infrastructuur te delen op non-discriminatoire basis en tegen marktconforme prijzen, in lijn met de staatssteunregels en voor zover additioneel ten opzichte van het reguliere instrumentarium.
- Voorzien van (collectieve) energiezuinige bedrijfshuisvesting voor ondernemingen die actief zijn in het ontwikkelen van innovatieve toepassingen, mogelijk in de nabijheid van (strategische) onderzoekscentra, met de bedoeling kruisbestuiving te realiseren, ten behoeve van economische valorisatie van ontwikkelde kennis in nieuwe producten en diensten op basis van een werkbaar business model.
- Uitbouw van kenniscentra waar co-creatie tussen ondernemingen en kennisinstellingen een expliciete doelstelling is, met de bedoeling nieuwe producten en diensten te creëren.
- Realisatie van innovatie-ecosystemen tussen meerdere organisaties binnen samenwerkingsverbanden op basis van een duurzaam en innovatief businessmodel.
- De (fysieke) uitbouw van living labs en proeftuinen waar innovatieve toepassingen ontwikkeld en getest worden met oog op overdraagbaarheid naar ondernemingen, met voldoende mechanismen voor kennis-disseminatie. Het moet daarbij gaan om kennis die breed toepasbaar is en die met andere woorden individuele cases overstijgt.
- De uitbouw van pilootlijnen en demonstratiecapaciteit, vaak de laatste stap in de richting van vermarkting. In praktijk kan dit aanleiding geven tot de uitbouw van pilootfabrieken die een boost betekenen voor de gehele sector waarin de pilootfabriek opereert.

Ondanks een verlenging van het steunbare innovatietraject worden bovenstaande acties nog niet of onvoldoende gesteund via bestaande, reguliere kanalen. De specifieke vraag naar investeringssteun blijft manifest aanwezig. Het EFRO-programma speelt op deze hiaat in, in het bijzonder voor projecten met ondernemingen gericht op het versnellen van de introductie van kennis/technologie.

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

Als uitvoerders van de acties binnen SD 1.1. worden volgende uitvoerders beoogd:

- Kennisinstellingen (hogescholen, universiteiten…);
- Strategische Onderzoekscentra (SOC's);
- Speerpuntclusters;
- Ondernemingen;
- Non-profit organisaties, vzw's en sociale ondernemingen;
- Publieke actoren/ (lokale) overheden;
- Sectororganisaties/federaties;
- Kenniscentra (vaak privaatrechtelijke instanties met een publieke doelstelling);

De doelgroep van de projecten is steeds in de eerste plaats het Vlaams economisch weefsel. Het betreft dan de ondernemerswereld, inzonderheid de KMO's.

De finale doelgroep van de beoogde doelgroep kan als volgt omschreven worden (indien ze niet participeren in het EFRO-project zelf):

- Ondernemingen, in het bijzonder KMO's;
- Andere kennisinstellingen (kruisbestuiving bij co-creatie trajecten);
- Sectororganisaties/federaties, kenniscentra, publieke actoren/ (lokale) overheden (i.f.v. disseminatie van projectresultaten);

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Voor alle programmerings- en uitvoeringsfasen van het programma waarborgen de bevoegde autoriteiten de naleving van de horizontale principes in art. 9 CPR inclusief het EU-grondrechtencharter, gendergelijkheid en -mainstreaming, voorkomen zij discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstemming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, houden zij rekening met de toegankelijkheid voor personen met een handicap, alsook het respecteren van UNCRPD/VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

Om een antwoord te bieden op de maatschappelijke uitdagingen die zich stellen is het aspect duurzaamheid daarbij steeds meer aan de oppervlakte gekomen.

Duurzame innovatie is een proces waarbij duurzaamheidsoverwegingen worden geïntegreerd in bedrijfssystemen, van het genereren van ideeën over onderzoek en ontwikkeling tot vermarkting. Dit geldt voor producten, diensten en technologische toepassingen, maar ook voor nieuwe bedrijfs- en innovatiemodellen.

Duurzame innovatieprocessen hebben trouwens ook een positief effect op het verhogen van de sociale inclusie.

Duurzaamheid neemt aan belang toe als het gaat om producten en productieprocessen. Hierbij kunnen verschillende benaderingen gehanteerd worden.

Om de milieu-impact van een product te bepalen wordt vaak gebruik gemaakt van een levenscyclusanalyse. Hierbij wordt de impact van een product geanalyseerd vanaf de winning van de grondstoffen, via productie en gebruik tot en met de afvalverwerking of het hergebruik hiervan.

Daarnaast speelt ook de Cradle to Cradle (C2C) benadering in op het verhogen van de duurzaamheid. In een C2C-proces moeten producten zodanig ontworpen worden dat ze op een hoogwaardige manier hergebruikt kunnen worden of als voedsel kunnen dienen voor ecologische kringlopen.

Het is belangrijk dat hoger vermelde principes rond duurzaamheid worden geïncorporeerd binnen de EFRO-projecten. Projecten rond het versterken van de innovatiecapaciteit en de invoering van geavanceerde technologieën moeten de eigenschappen van duurzame innovatieprocessen dus in zich dragen.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

We continueren binnen het Vlaams programma de inzet van de GTI's: Limburg (dat als transitieregio erkend is), West-Vlaanderen, Kempen (omwille van structurele socio-economische handicaps ten opzichte van de rest van Vlaanderen en de Vlaamse Ruit in het bijzonder en de bijzondere problematiek van de-industrialisering en bedrijfsinkrimpingen en -sluitingen als gevolg hiervan) en stedelijke duurzame ontwikkeling (met name grootsteden Antwerpen en Gent die met grotere sociale verschillen te kampen hebben en bijzondere grootstedelijke uitdagingen kennen).

Het programma besteedt bijzondere aandacht aan de stedelijke dimensie en reserveert middelen voor alle centrumsteden. Los daarvan kunnen ook kleinere steden en gemeenten projecten indienen of als projectpartner deelnemen. Steden zijn immers vervoersknooppunten, economische groeipolen en bakens voor onderwijs, onderzoek en innovatie; tegelijk worden steden het sterkst geconfronteerd met uitdagingen op vlak van duurzaamheid en ook digitalisering (denk aan verkeerscongestie, luchtkwaliteit, sociale huisvesting, hitte eilanden, verzamelen van data en gebruik ervan…).

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

Vanuit de programmastrategie en de hieruit geformuleerde acties zal ingezet worden op de uitbreiding van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit in Vlaanderen, volgend op de Slimme Specialisatiestrategie (april 2019). Op zich kent de Slimme Specialisatiestrategie al een sterke regionale dimensie door de nadruk op het ondersteunen van het Vlaams ecosysteem en de waardeketens. Binnen EFRO wordt hier complementair aan gewerkt.

De focus van het programma op gedeelde infrastructuur, onderzoek en ontwikkeling op hoog TRL-niveau, en op het aanpakken van maatschappelijke noden zorgen ervoor dat de beoogde projecten het lokale niveau zullen moeten overstijgen. Een betere afstemming / wisselwerking met de werking van de speerpuntclusters, innovatieplatformen, ondernemingen en interclustersamenwerking is een aandachtspunt hierbij. Dit met oog op de capaciteitsopbouw voor transitie en ecosystemen, zodat ondernemingen nog beter kunnen inspelen op het spanningsveld tussen de onderzoeksroadmap en de economische (herstel)noden van de industrie naar valorisatie van innovaties om groei en jobs op Vlaamsbreed niveau te stimuleren.

Hoewel het programma EFRO Vlaanderen is gericht naar acties binnen Vlaanderen en dan ook in de eerste plaats Vlaamse actoren aanspreekt, draagt het programma ook ontegensprekelijk bij tot een verdere internationalisatie. Het programma richt zich op die domeinen waarin Vlaanderen excelleert en een internationaal comparatief voordeel heeft (onder andere de clusterdomeinen). Om dit verder te zetten is voortdurende kennisopbouw en -overdracht noodzakelijk. Dit proces stopt niet aan de landsgrenzen. De actoren binnen deze domeinen bewegen zich dan ook binnen een internationale context en zijn actief binnen internationale netwerken. Een aantal actoren in het verleden zijn trouwens multinationale ondernemingen en functioneren dus sowieso binnen een internationale omgeving.

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

De ondersteuning binnen deze SD vindt plaats door middel van subsidies. Subsidies zijn het geschikte instrument om in de investeringsbehoeften te voorzien. Daarnaast zijn er reeds voldoende Vlaamse financieringsinstrumenten beschikbaar en is er geen marktfalen vastgesteld voor innovatieprojecten die zich richten op de hogere TRL-niveau's waar het programma zich op richt. De finale doelgroep van de projecten zijn ondernemingen. De directe begunstigden van de steun zijn echter vaak kennisinstellingen, sectororganisaties, strategische onderzoekscentra, overheden.

Vermits het EFRO-programma is gericht op economische valorisatie wordt de steun vaak toegekend op basis van de AGVV. Dit kader biedt expliciet mogelijkheden om ook steun toe te kennen aan ondernemingen. Via EFRO wordt het ontwikkelen van innovatieve projecten en proefprojecten veelal gestimuleerd. Inherent aan dergelijke projecten is het onzekere eindresultaat, waardoor zij via de klassieke subsidieverlening gesteund worden. Het programma bouwt derhalve ook voort op het huidige programma 2014-2020, waar deze, vergelijkbare acties via subsidies werden ondersteund.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	139,00	280,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO04	Ondernemingen met niet-financiële steun	ondernemingen	139,00	280,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO07	Onderzoeksorganisaties die deelnemen aan gezamenlijke onderzoeksprojecten	Onderzoeksinstellingen	6,00	28,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO08	Nominale waarde van onderzoeks- en innovatieapparatuur	euro	2.843.750,00	35.962.543,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO10	Ondernemingen die samenwerken met onderzoeksorganisaties	ondernemingen	92,00	184,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO15	Gecreëerde opstartcapaciteit	ondernemingen	9,00	69,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	370.892,00	2.472.618,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	3,00	3,00

1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	SOI10	Aantal vierkante meter nieuwe of gerenoveerde onderzoeksinfrastructuur	m²	864,00	6.918,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	SOI11	Aantal vierkante meter nieuwe of gerenoveerde bedrijfshuisvestingsinfrastructuur	m²	1.454,00	18.757,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	96,00	152,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCO04	Ondernemingen met niet-financiële steun	ondernemingen	96,00	152,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCO07	Onderzoeksorganisaties die deelnemen aan gezamenlijke onderzoeksprojecten	Onderzoeksinstellingen	2,00	12,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCO08	Nominale waarde van onderzoeks- en innovatieapparatuur	euro	1.305.074,00	5.041.923,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCO10	Ondernemingen die samenwerken met onderzoeksorganisaties	ondernemingen	30,00	60,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	132.805,00	885.370,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	1,00	1,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	SOI10	Aantal vierkante meter nieuwe of gerenoveerde onderzoeksinfrastructuur	m²	396,00	4.211,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	SOI11	Aantal vierkante meter nieuwe of gerenoveerde bedrijfshuisvestingsinfrastructuur	m²	667,00	2.404,00

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2022	58.189.567,00	Monitoringsysteem e-loket	

1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR03	Kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) die product- of procesinnovatie introduceren	ondernemingen	0,00	2022	205,00	Monitoringsysteem e-loket	
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR18	Kmo's die na de opstart de diensten van starterscentra gebruiken	ondernemingen/jaar	0,00	2022	56,00	Monitoringsysteem e-loket	
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2022	21.822.454,00	Monitoringsysteem e-loket	
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCR03	Kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) die product- of procesinnovatie introduceren	ondernemingen	0,00	2022	95,00	Monitoringsysteem e-loket	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	002. Investeringen in vaste activa, met inbegrip van onderzoeksinfrastructuur, in kleine en middelgrote ondernemingen (met inbegrip van particuliere onderzoekscentra) die rechtstreeks verband houden met onderzoek en innovatie	7.533.740,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	003. Investeringen in vaste activa, met inbegrip van onderzoeksinfrastructuur, in grote ondernemingen die rechtstreeks verband houden met onderzoek en innovatie	7.533.740,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	004. Investeringen in vaste activa, met inbegrip van onderzoeksinfrastructuur, in openbare onderzoekscentra en instellingen voor hoger onderwijs die rechtstreeks verband houden met onderzoek en innovatie	7.533.740,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	3.874.495,00

1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	012. Onderzoek en innovatie in openbare onderzoekscentra, instellingen voor hoger onderwijs en kenniscentra, waaronder netwerkactiviteiten (industrieel onderzoek, experimentele ontwikkeling, haalbaarheidsstudies)	3.874.495,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	030. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen gericht op de circulaire economie	1.937.248,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	002. Investeringen in vaste activa, met inbegrip van onderzoeksinfrastructuur, in kleine en middelgrote ondernemingen (met inbegrip van particuliere onderzoekscentra) die rechtstreeks verband houden met onderzoek en innovatie	4.906.265,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	003. Investeringen in vaste activa, met inbegrip van onderzoeksinfrastructuur, in grote ondernemingen die rechtstreeks verband houden met onderzoek en innovatie	4.906.266,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	004. Investeringen in vaste activa, met inbegrip van onderzoeksinfrastructuur, in openbare onderzoekscentra en instellingen voor hoger onderwijs die rechtstreeks verband houden met onderzoek en innovatie	4.906.266,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	010. Onderzoek en innovatie in kmo’s, waaronder netwerkactiviteiten	2.523.222,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	012. Onderzoek en innovatie in openbare onderzoekscentra, instellingen voor hoger onderwijs en kenniscentra, waaronder netwerkactiviteiten (industrieel onderzoek, experimentele ontwikkeling, haalbaarheidsstudies)	2.523.222,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	030. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen gericht op de circulaire economie	1.261.611,00
1	RSO1.1	Totaal			53.314.310,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	32.287.458,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	01. Subsidie	21.026.852,00
1	RSO1.1	Totaal			53.314.310,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	03. ITI - Functionele stedelijke gebieden	8.645.403,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	04. ITI - Plattelandsgebieden	2.881.802,00

1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	27. Andere benaderingen - Functionele stedelijke gebieden	15.570.190,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	28. Andere benaderingen - Plattelandsgebieden	5.190.063,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	03. ITI - Functionele stedelijke gebieden	15.770.139,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	04. ITI - Plattelandsgebieden	5.256.713,00
1	RSO1.1	Totaal			53.314.310,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	32.287.458,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	03. Genderneutraal	21.026.852,00
1	RSO1.1	Totaal			53.314.310,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO1.2. Profiteren van de voordelen van digitalisering voor burgers, bedrijven, onderzoeksorganisaties en overheden (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Vanuit de vaststellingen in de programmastrategie, zal het Vlaams OP digitalisering en digitale transformaties in Vlaanderen verder stimuleren en implementeren:

- Het collecteren, aggregeren, opslaan, analyseren en beveiligen van data. Bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar het opzetten en ontwikkelen van Open Data en Innovatieplatformen waar digitale technieken worden aangewend om binnen een bepaald domein sector efficiënt data te gaan delen;
- Het demonstreren, testen en experimenteren met nieuwe datagedreven digitale technologieën. Dit behelst het ter beschikking stellen van infrastructuur, hardware, software, tools en methodieken aan ondernemingen. Vlaamse bedrijven zullen zodoende de kans krijgen om te experimenteren met toepassingen in o.a. Artificiële Intelligentie (AI), Internet of Things (IoT), blockchain technology en digitale ondersteuning van bedrijfsprocessen;
- Daarnaast moet ook aandacht zijn voor flankerende aspecten, zoals het afstemmen van de interne werkingsprocessen vóór de digitalisering (business alignment) en uitwerken van een aangepast businessmodel nà de implementatie van de digitale technieken. Digitalisering moet immers gepaard gaan met een adequate strategie;
- Het opzetten en ontwikkelen van Open Data en Innovatieplatformen waar digitale technieken worden aangewend om binnen een bepaald domein sector efficiënt data te gaan delen;
- Het realiseren van digitaliseringstoepassingen voor lokaal bestuur en dienstverlening, bv. op basis van e-government en smart city-toepassingen (waaronder ook smart ports): het faciliteren en implementeren van samenwerkingen volgens het quadruple helix model en het realiseren van concrete toepassingen die voorvloeien uit deze samenwerking. Deze (*public) service applications* vormen een belangrijk nieuw kader binnen het continue proces van her- en opwaardering van de publieke dienstverlening. Een volledig proces bestaat grosso modo uit het denkproces en de fysieke investeringen;
- Ontwikkeling van digitale toepassingen voor KMO’s (met inbegrip van genetwerkte bedrijfsprocessen), en living labs.

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

Als uitvoerders van de acties binnen SD 1.2. worden volgende uitvoerders beoogd:

- Publieke actoren / (lokale) overheden;
- Kennisinstellingen (hogescholen, universiteiten…);
- Strategische Onderzoekscentra (SOC's);
- Speerpuntclusters;
- Ondernemingen;
- Non-profit organisaties (vzw's) en sociale ondernemingen;
- Sectororganisaties / federaties;
- Kenniscentra (vaak privaatrechtelijke instanties met een publieke doelstelling);
- …

De doelgroep van de projecten is zeer divers, gaande van ondernemingen en burgers enerzijds (als gebruikers van applicaties) tot overheden en ondernemingen anderzijds (die ten gevolge van implementatie van applicaties via een proces van digitale transformatie efficiëntiewinsten ervaren).

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Voor alle programmerings- en uitvoeringsfasen van het programma waarborgen de bevoegde autoriteiten de naleving van de horizontale principes in art. 9 CPR inclusief het EU-grondrechtencharter, gendergelijkheid en -mainstreaming, voorkomen zij discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstemming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, houden zij rekening met de toegankelijkheid voor personen met een handicap, alsook het respecteren van UNCRPD/VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

De continue ontwikkeling van digitale technologieën en innovatie in haar toepassingen biedt tal van mogelijkheden. Technologieën zoals blockchain, Internet of Things, big data en artificiëleintelligentie zijn belangrijk in functie van het realiseren van efficiëntere bedrijfsprocessen.

Dit leidt tot de ontwikkeling van nieuwe, duurzame bedrijfsmodellen en 'slimme' toepassingen waarbij verschillende applicaties efficiënt aan mekaar worden gekoppeld.

Iedere toepassing of technologie kan daarbij specifiek inspelen op duurzaamheid, milieu en sociale inclusie.

Blockchain kan ketens verduurzamen vanwege de transparantie die het biedt. Zo kan het de herkomst en levenscyclus van een product zichtbaar maken. Op die manier kan het kort houden van de keten gemonitord worden.

Internet of Things is een netwerk van slimme en digitaal communicerende objecten (apparaten, machines, producten, systemen). Dergelijke netwerken zijn bijvoorbeeld uitermate geschikt om efficiënt energieverbruik te monitoren, wat uiteraard een positieve impact heeft op het milieu.

Slimme applicaties zijn eveneens uitermate nuttig in het bevorderen van sociale inclusie. Slimme applicaties worden niet zelden aangewend om in te spelen op bestaande maatschappelijke noden. E-health applicaties en toepassingen voor niet-mobiele mensen zijn daar voorbeelden van.

Kunstmatige intelligentie kan ingezet worden voor het oplossen van complexe problemen. Daarmee kan er ook een bijdrage worden geleverd aan het behalen van doelstellingen inzake milieu (klimaat) en duurzaamheid.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

We continueren binnen het Vlaams programma de inzet van de GTI's Limburg (dat als transitieregio erkend is), West-Vlaanderen, Kempen (omwille van structurele socio-economische handicaps ten opzichte van de rest van Vlaanderen en de Vlaamse Ruit in het bijzonder en de bijzondere problematiek van de-industrialisering en bedrijfsinkrimpingen en -sluitingen als gevolg hiervan) en stedelijke duurzame ontwikkeling (met name grootsteden Antwerpen en Gent die met grotere sociale verschillen te kampen hebben en bijzondere grootstedelijke uitdagingen kennen).

Het programma besteedt bijzondere aandacht aan de stedelijke dimensie en reserveert middelen voor alle centrumsteden. Los daarvan kunnen ook kleinere steden en gemeenten projecten indienen of als projectpartner deelnemen. Steden zijn immers vervoersknooppunten, economische groeipolen en bakens voor onderwijs, onderzoek en innovatie; tegelijk worden steden sterkst geconfronteerd met uitdagingen op vlak van duurzaamheid en ook digitalisering (denk aan verkeerscongestie, luchtkwaliteit, sociale huisvesting, hitte eilanden, verzamelen van data en gebruik ervan…).

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

Binnen de doelstelling is het essentieel om projecten te ondersteunen die inzetten op het experimenteren, testen en demonstreren van nieuwe datagedreven technologieën, met het oog op een verdere digitalisering en digitale transformatie van de Vlaamse economie. Deze digitalisering moet gepaard gaan met een adequate strategie. De voorkeur zal dan ook uitgaan naar projecten die digitale innovaties willen uitwerken in ruimere partnerschappen, deze indien succesvol

zullen implementeren, en een zo groot mogelijke uitrol willen geven. De nadruk ligt dus op opschaling van ideeën, producten en processen, en niet op de ontwikkeling van acties die slechts in een handvol ondernemingen bruikbaar zijn.

Dit geldt niet enkel voor de digitaliseringsacties van ondernemingen, maar ook voor deze van de overheden en naar de burger toe. Binnen smart cities en e-government moet men inzetten op het faciliteren en implementeren van samenwerkingen volgens het quadruple helix model en het realiseren van concrete toepassingen die voorvloeien uit deze samenwerking. Belangrijk hierbij is de afstemming tussen de verschillende beleidsniveaus om een geïntegreerde benadering te krijgen over de regio's heen.

De uitwerking en disseminatie van digitale technologieën moet horizontaal aangepakt worden, niet beperkt tot specifieke sectoren of regio's. De verdere aanpak van digitalisering en toegankelijkheid van e-diensten is een hiaat die we willen aanpakken in de periode 2021-2027. De ontwikkeling van slimme netwerken zal daarom ook gericht zijn op het vergaren en delen van kennis met de relevante buitenlandse spelers en instellingen. Hiervoor sluiten we aan bij de internationalisering en globalisering van deze data-economie zoals geformuleerd in de visienota 'Vlaanderen voor de toekomst' van Flanders Investment & Trade.

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

De ondersteuning binnen deze SD vindt plaats door middel van subsidies. Subsidies zijn het geschikte instrument om in de vastgestelde behoeften te voorzien. Daarnaast zijn er reeds voldoende Vlaamse financieringsinstrumenten beschikbaar en is er geen marktfalen vastgesteld voor innovatieprojecten die zich richten op de hogere TRL-niveau's waar het programma zich op richt. De finale doelgroep van de projecten zijn ondernemingen. De directe begunstigden van de steun zijn echter vaak kennisinstellingen, sectororganisaties, strategische onderzoekscentra, overheden.

Vermits het EFRO-programma is gericht op economische valorisatie wordt de steun vaak toegekend op basis van de AGVV. Dit kader biedt expliciet mogelijkheden om ook steun toe te kennen aan ondernemingen. Via EFRO wordt het ontwikkelen van innovatieve projecten en proefprojecten veelal gestimuleerd. Inherent aan dergelijke projecten is het onzekere eindresultaat, waardoor zij via de klassieke subsidieverlening gesteund worden. Het programma bouwt derhalve ook voort op het huidige programma 2014-2020, waar deze, vergelijkbare acties via subsidies werden ondersteund.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	102,00	2.194,00
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO04	Ondernemingen met niet-financiële steun	ondernemingen	102,00	2.194,00
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO13	Waarde van digitale diensten, producten en processen die voor ondernemingen zijn ontwikkeld	euro	2.725.260,00	26.205.708,00
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO14	Openbare instellingen ondersteund om digitale diensten, producten en processen te ontwikkelen	openbare instellingen	24,00	788,00
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	370.892,00	2.472.618,00
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	3,00	3,00
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	SOI12	Ondernemingen die begeleid worden in de introductie van digitale diensten, producten en processen	aantal ondernemingen	102,00	1.108,00
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	SOI13	Aantal digitale innovatieve ideeën die van concept tot implementatie gaan	aantal geïmplementeerde ideeën	22,00	169,00
1	RSO1.2	EFRO	Transitie	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	14,00	28,00
1	RSO1.2	EFRO	Transitie	RCO04	Ondernemingen met niet-financiële steun	ondernemingen	14,00	28,00
1	RSO1.2	EFRO	Transitie	RCO13	Waarde van digitale diensten, producten en processen die voor ondernemingen zijn ontwikkeld	euro	1.250.695,00	7.907.761,00
1	RSO1.2	EFRO	Transitie	RCO14	Openbare instellingen ondersteund om digitale diensten, producten en processen te ontwikkelen	openbare instellingen	4,00	34,00
1	RSO1.2	EFRO	Transitie	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	132.805,00	885.370,00
1	RSO1.2	EFRO	Transitie	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	1,00	1,00
1	RSO1.2	EFRO	Transitie	SOI12	Ondernemingen die begeleid worden in de introductie van digitale diensten, producten en processen	aantal ondernemingen	11,00	22,00

1	RSO1.2	EFRO	Transitie	SOI13	Aantal digitale innovatieve ideeën die van concept tot implementatie gaan	aantal geïmplementeerde ideeën	10,00	26,00

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2022	9.729.473,00	Monitoringsysteem e-loket	
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR11	Gebruikers van nieuwe en verbeterde openbare digitale diensten, producten en processen	gebruikers/jaar	0,00	2022	71.109,00	Monitoringsysteem e-loket	
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR13	Ondernemingen die een hoge digitale intensiteit bereiken	ondernemingen	0,00	2022	366,00	Monitoringsysteem e-loket	
1	RSO1.2	EFRO	Transitie	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2022	6.616.340,00	Monitoringsysteem e-loket	
1	RSO1.2	EFRO	Transitie	RCR11	Gebruikers van nieuwe en verbeterde openbare digitale diensten, producten en processen	gebruikers/jaar	0,00	2022	18.482,00	Monitoringsysteem e-loket	
1	RSO1.2	EFRO	Transitie	RCR13	Ondernemingen die een hoge digitale intensiteit bereiken	ondernemingen	0,00	2022	16,00	Monitoringsysteem e-loket	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	013. Digitalisering van kleine en middelgrote ondernemingen (met inbegrip van e-commerce, e-business en genetwerkte bedrijfsprocessen, digitale innovatiehubs, levende laboratoria, internetondernemers en startende ondernemingen op het gebied van ICT, b2b)	10.656.708,00
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	016. ICT-oplossingen, e-diensten, toepassingen van de overheid	10.656.709,00
1	RSO1.2	EFRO	Transitie	013. Digitalisering van kleine en middelgrote ondernemingen (met inbegrip van e-commerce, e-business en genetwerkte bedrijfsprocessen, digitale innovatiehubs, levende laboratoria, internetondernemers en startende ondernemingen op het gebied van ICT, b2b)	6.156.712,00
1	RSO1.2	EFRO	Transitie	016. ICT-oplossingen, e-diensten, toepassingen van de overheid	6.156.713,00
1	RSO1.2	Totaal			33.626.842,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	21.313.417,00
1	RSO1.2	EFRO	Transitie	01. Subsidie	12.313.425,00
1	RSO1.2	Totaal			33.626.842,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	03. ITI - Functionele stedelijke gebieden	5.706.956,00
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	04. ITI - Plattelandsgebieden	1.902.319,00
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	27. Andere benaderingen - Functionele stedelijke gebieden	10.278.106,00
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	28. Andere benaderingen - Plattelandsgebieden	3.426.036,00
1	RSO1.2	EFRO	Transitie	03. ITI - Functionele stedelijke gebieden	9.235.069,00
1	RSO1.2	EFRO	Transitie	04. ITI - Plattelandsgebieden	3.078.356,00

1	RSO1.2	Totaal			33.626.842,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.2	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	21.313.417,00
1	RSO1.2	EFRO	Transitie	03. Genderneutraal	12.313.425,00
1	RSO1.2	Totaal			33.626.842,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO1.4. Ontwikkelen van vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Concreet zal het programma via de volgende type acties bijdragen tot het verhogen van vaardigheden voor industriële transformatie, die aansluiten bij de Vlaamse slimme specialisatiestrategie (cf. supra). Aangezien dergelijke acties de competitiviteit van de KMO's verhogen, hebben deze bijgevolg ook een positief effect op het ondernemerschap in algemene zin.

- Het realiseren van demonstratie-/belevingsruimtes waar binnen bepaalde sectoren technologische innovaties gedemonstreerd worden. Dergelijke belevingsruimtes moeten op een laagdrempelige wijze de KMO's wegwijs maken in de technologische mogelijkheden binnen de sector;
- Mobiele demonstratoren als nog laagdrempeligere methode om innovatieve toepassingen te demonstreren aan een beperkte groep van micro-ondernemingen. Dergelijke mobiele opstellingen bieden ook vaak mogelijkheden inzake upgraden van apparatuur en hebben zodoende een duurzaam karakter;
- Het realiseren van opleidings- en digitale onderwijsinfrastructuur voor (hoog)technologische profielen, zowel voor professionele opleiding (beroepsgericht) als volwassenenonderwijs. Door technologische evoluties die ondernemingen doormaken, ontstaan er vaak takenpakketten waarvoor nog geen adequate opleidingen bestaan. Vaak wordt enkel een segment van een profiel aangeboden op de bestaande opleidingsmarkt. Een state-of-the-art opleidings-infrastructuur moet hierop beter kunnen inspelen. Dit behelst opleidingsinfrastructuur die an sich vaak ook al hoogtechnologisch is (simulatoren, virtual reality beleving…). Het betreft opleidings- en digitale onderwijsinfrastructuur die inherent innovatief is en dit zowel qua finaliteit (hoogtechnologische profielen) als qua methodologie (state of the art apparatuur). Het realiseren van state of the art opleidingsinfrastructuur die het mogelijk maakt om via de toepassing van innovatieve applicaties op een efficiënte manier competenties en vaardigheden aan te brengen;
- Het ontwikkelen en implementeren van (hoog)technologische applicaties met een maatschappelijke meerwaarde: technologische evolutie leidt tot een sterk gewijzigd takenpakket en profiel op de werkvloer. Van werknemers wordt dan ook steeds meer technologische kennis en efficiëntie gevraagd. Dit zorgt ervoor dat een zeker aandeel van (toekomstige) werknemers uit de boot dreigt te vallen. Het is in dat verband dat technologische innovaties eveneens aangewend worden voor werknemers die fysieke (bijvoorbeeld exoskeletten) of cognitieve (bijvoorbeeld pick to light systemen of automatisch geleide voertuigen – AGV's) ondersteuning nodig hebben. Ook hier betreft het ontwikkeling van producten en diensten die inherent innovatief zijn en nog niet uitgerold zijn in Vlaanderen;

Acties om de vaardigheden verder te ontwikkelen zijn gericht op de prioritaire domeinen van de Vlaamse Slimme Specialisatie en de voorziene circulaire, klimaat- en industriële transities. Deze domeinen laten zich immers kenmerken door een aanzienlijk draagvlak én een groot (groei-)potentieel. Dit potentieel houdt eveneens in dat grote technologische evoluties zullen plaats vinden en ondersteuning van KMO's bij het implementeren van deze innovaties

noodzakelijk zal zijn.

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

Als uitvoerders van de acties binnen SD 1.4 worden volgende uitvoerders beoogd:

- Kennisinstellingen (hogescholen, universiteiten…);
- Strategische Onderzoekscentra (SOC's);
- Opleidings- en onderwijsverstrekkers;
- Speerpuntclusters;
- Ondernemingen;
- Non-profit organisaties (vzw's) en sociale ondernemingen;
- Publieke actoren/(lokale) overheden;
- Sectororganisaties / federaties;
- Kenniscentra (vaak privaatrechtelijke instanties met een publieke doelstelling);
- Maatwerkbedrijven.

De doelgroep van de projecten is steeds in de eerste plaats het Vlaams economisch weefsel. Het betreft dan de ondernemerswereld, inzonderheid de KMO's.

De finale doelgroep van de beoogde doelgroep kan als volgt omschreven worden (indien ze niet participeren in het EFRO-project zelf):

- Ondernemingen, in het bijzonder KMO's;
- Maatwerkbedrijven;
- Werknemers;
- Werkzoekenden;
- Opleiding- en onderwijsvolgers.

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Voor alle programmerings- en uitvoeringsfasen van het programma waarborgen de bevoegde autoriteiten de naleving van de horizontale principes in art. 9 CPR inclusief het EU-grondrechtencharter, gendergelijkheid en -mainstreaming, voorkomen zij discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstemming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, houden zij rekening met de toegankelijkheid voor personen met een handicap, alsook het respecteren van UNCRPD/VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

De maatschappij ondergaat de laatste jaren in een snel tempo een digitaliseringsgolf. Deze ingrijpende technologische transformatie zal de komende jaren nog flink doorgezet worden.

Uiteraard heeft dit grote gevolgen voor het economisch weefsel (de bedrijfswereld) en de arbeidsmarkt. De bedrijfswereld en de arbeidsmarkt, en bij uitbreiding dus ook het onderwijs- en opleidingsaanbod, moet zich hieraan aanpassen.

Dit vereist bijsturingen in het onderwijs- en opleidingsaanbod. De door bedrijven gezochte profielen sluiten immers niet altijd aan bij het beschikbare onderwijs- en opleidingsaanbod. Deze aanpassing vereist vaak een infrastructurele upgrade van het huidige onderwijs- en opleidingsaanbod.

Daarnaast is digitalisering ook een horizontaal aandachtspunt in het onderwijs- en opleidingsaanbod en bijhorende infrastructuur. Ook bij opleidingen die niet noodzakelijk focussen op een beroepen met een hoogtechnologisch profiel, kunnen digitale technieken (zoals virtual reality) ingebed worden in de methodologie / didactiek.

De digitale transformatie biedt ook kansen om een verdere stap te zetten naar sociale inclusie, meer bepaald op de werkvloer. Digitale toepassingen kunnen immers worden ingezet om personen die een grote afstand tot de arbeidsmarkt ervaren te begeleiden op de werkvloer. De relatie tussen mens en machine wordt zodoende verder afgestemd, zodat personen met een fysieke of mentale beperking optimaal kunnen participeren op de arbeidsmarkt. Uiteraard is het welbevinden van deze doelgroep werknemers daarbij een belangrijke parameter.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

We continueren binnen het Vlaams programma de inzet van de GTI’s Limburg (dat als transitieregio erkend is), West-Vlaanderen, Kempen (omwille van structurele socio-economische handicaps ten opzichte van de rest van Vlaanderen en de Vlaamse Ruit in het bijzonder en de bijzondere problematiek van de-industrialisering en bedrijfsinkrimpingen en -sluitingen als gevolg hiervan) en stedelijke duurzame ontwikkeling (met name grootsteden Antwerpen en Gent

die met grotere sociale verschillen te kampen hebben en bijzondere grootstedelijke uitdagingen kennen).

Het programma besteedt bijzondere aandacht aan de stedelijke dimensie en reserveert middelen voor alle centrumsteden. Los daarvan kunnen ook kleinere steden en gemeenten projecten indienen of als projectpartner deelnemen. Steden zijn immers vervoersknooppunten, economische groeipolen en bakens voor onderwijs, onderzoek en innovatie; tegelijk worden steden sterkst geconfronteerd met uitdagingen op vlak van duurzaamheid en ook digitalisering (denk aan verkeerscongestie, luchtkwaliteit, sociale huisvesting, hitte eilanden, verzamelen van data en gebruik ervan…).

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

Concreet wordt ingezet op acties die bijdragen tot het verhogen van de vaardigheden voor industriële transformatie die aansluiten bij de Vlaamse Slimme Specialisatiestrategie. Deze domeinen laten zich immers kenmerken door een aanzienlijk draagvlak én een groot (groei-)potentieel. Dit potentieel houdt eveneens in dat grote technologische evoluties zullen plaatsvinden en dat deze niet beperkt zullen blijven tot de eigen lokale regio.

De realisatie van demonstratie-/belevingsruimtes waar binnen bepaalde sectoren technologische innovaties gedemonstreerd worden, alsook deze van opleidings- en onderwijsinfrastructuur voor (hoog)technologische profielen zijn ontwikkelingen op Vlaamsbreed niveau. Dergelijke belevings- en opleidingsruimtes moeten op een laagdrempelige wijze de KMO's en werknemers wegwijs maken in de technologische mogelijkheden, en zijn door de aard van hun werking al regio-overschrijdend. Sommigen zullen zelf de unieke aanbieder zijn in Vlaanderen, waardoor er een aantrek komt van over heel de betrokken zone of zelfs van over heel België.

De positionering van Vlaamse kennisspelers in de strategische waardeketens kan dan ook nog eens versterkt worden door internationale samenwerking voor het delen van infrastructuur, kennis, knowhow in proeftuinen…

Dit gebeurt bijvoorbeeld in het stimuleren van kennisdeling in TSSP-platformen en -partnerschappen, de uitwisseling van best practices tussen regio's, het openstellen van regionale instrumenten naar buitenlandse kennisinstellingen, interregionale innovatie-investeringen… Al deze initiatieven kunnen bijdragen tot een verdere capaciteitsopbouw. Essentieel om deze waardeketens te verduurzamen is dan ook het vinden van nieuwe partners voor kennissamenwerking, ook van buiten de regio en internationaal. Synergiën met EU-projecten/roadmaps/pilootacties waar SOC's actief in zijn, kunnen dan een belangrijke hefboom zijn om efficiënter krachten te bundelen rond innovatieve business cases voor industriële transities.

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

De ondersteuning binnen deze SD vindt plaats door middel van subsidies. Subsidies zijn het geschikte instrument om in de vastgestelde behoeften te

voorzien. Daarnaast zijn er reeds voldoende Vlaamse financieringsinstrumenten beschikbaar en is er geen marktfalen De finale doelgroep van de projecten zijn ondernemingen. De directe begunstigden van de steun zijn echter vaak kennisinstellingen, sectororganisaties, strategische onderzoekscentra, overheden.

Vermits het EFRO-programma is gericht op economische valorisatie wordt de steun vaak toegekend op basis van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV). Dit kader biedt expliciet mogelijkheden om ook steun toe te kennen aan ondernemingen. Via EFRO wordt het ontwikkelen van innovatieve projecten en proefprojecten veelal gestimuleerd. Inherent aan dergelijke projecten is het onzekere eindresultaat, waardoor zij via de klassieke subsidieverlening gesteund worden. Het programma bouwt derhalve ook voort op het huidige programma 2014-2020, waar deze, vergelijkbare acties via subsidies werden ondersteund.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)
1	RSO1.4	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO16	Deelnames van institutionele belanghebbenden aan een ondernemingsgezind ontdekkingsproces	deelnames van institutionele belanghebbenden	2,00	270,00
1	RSO1.4	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	370.892,00	2.472.618,00
1	RSO1.4	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	3,00	3,00
1	RSO1.4	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO101	Kmo’s die investeren in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap	ondernemingen	1,00	2.034,00
1	RSO1.4	EFRO	Meer ontwikkeld	SOI14	Aantal vierkante meter nieuwe of gerenoveerde opleidingsinfrastructuur	m²	1.107,00	15.510,00
1	RSO1.4	EFRO	Transitie	RCO16	Deelnames van institutionele belanghebbenden aan een ondernemingsgezind ontdekkingsproces	deelnames van institutionele belanghebbenden	1,00	80,00
1	RSO1.4	EFRO	Transitie	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	132.805,00	885.370,00
1	RSO1.4	EFRO	Transitie	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale	bijdragen aan strategieën	1,00	1,00

					ontwikkeling			
1	RSO1.4	EFRO	Transitie	RCO101	Kmo’s die investeren in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap	ondernemingen	1,00	180,00
1	RSO1.4	EFRO	Transitie	SOI14	Aantal vierkante meter nieuwe of gerenoveerde opleidingsinfrastructuur	m²	508,00	5.284,00

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen
1	RSO1.4	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2022	8.411.454,00	Monitoringsysteem e-loket	
1	RSO1.4	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR98	Kmo-personeel dat een opleiding in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap voltooit (naar type vaardigheid: technisch, management, ondernemerschap, groen, overig)	deelnemers	0,00	2022	17.731,00	monitoringsysteem e-loket	
1	RSO1.4	EFRO	Transitie	RCR98	Kmo-personeel dat een opleiding in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap voltooit (naar type vaardigheid: technisch, management, ondernemerschap, groen, overig)	deelnemers	0,00	2022	900,00	Monitoringsysteem e-loket	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.4	EFRO	Meer ontwikkeld	023. Ontwikkeling van vaardigheden voor slimme specialisatie, de industrietransitie, ondernemerschap en het aanpassingsvermogen van ondernemingen	7.187.179,00
1	RSO1.4	EFRO	Meer ontwikkeld	026. Steun voor innovatieclusters, onder meer tussen ondernemingen, onderzoeksinstellingen, overheidsinstanties en bedrijfsnetwerken, voornamelijk ten behoeve van kmo's	7.187.178,00
1	RSO1.4	EFRO	Transitie	023. Ontwikkeling van vaardigheden voor slimme specialisatie, de industrietransitie, ondernemerschap en het aanpassingsvermogen van ondernemingen	6.006.712,00
1	RSO1.4	EFRO	Transitie	026. Steun voor innovatieclusters, onder meer tussen ondernemingen, onderzoeksinstellingen, overheidsinstanties en bedrijfsnetwerken, voornamelijk ten behoeve van kmo's	6.006.712,00
1	RSO1.4	Totaal			26.387.781,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.4	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	14.374.357,00
1	RSO1.4	EFRO	Transitie	01. Subsidie	12.013.424,00
1	RSO1.4	Totaal			26.387.781,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.4	EFRO	Meer ontwikkeld	03. ITI - Functionele stedelijke gebieden	3.848.929,00
1	RSO1.4	EFRO	Meer ontwikkeld	04. ITI - Plattelandsgebieden	1.282.976,00
1	RSO1.4	EFRO	Meer ontwikkeld	27. Andere benaderingen - Functionele stedelijke gebieden	6.931.839,00
1	RSO1.4	EFRO	Meer ontwikkeld	28. Andere benaderingen - Plattelandsgebieden	2.310.613,00
1	RSO1.4	EFRO	Transitie	03. ITI - Functionele stedelijke gebieden	9.010.068,00
1	RSO1.4	EFRO	Transitie	04. ITI - Plattelandsgebieden	3.003.356,00

1	RSO1.4	Totaal			26.387.781,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.4	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	14.374.357,00
1	RSO1.4	EFRO	Transitie	03. Genderneutraal	12.013.424,00
1	RSO1.4	Totaal			26.387.781,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

2.1.1. Prioriteit: 2. Een duurzamer en klimaatneutraal Vlaanderen

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Residentiële gebouwen

Vanuit de vaststellingen in de programmastrategie, zal EFRO onder andere volgende type van projecten steunen:

- Renovatie van sociale huurwoningen: EFRO-steun zal worden ingezet om voor een aantal projecten verder te gaan dan de klassieke renovatie en vernieuwbouw. EFRO zal hierbij enkel de meerkost die gepaard gaat bij een hogere energetische renovatie, en dus een hoger ambitieniveau en bijhorende kostprijs, mee ondersteunen;
- Disseminatieprojecten van nieuwe renovatietechnieken (bv. circulair of modulair bouwen). Disseminatie kan leiden tot marktontplooiing en standaardisering van verregaande standaarden, die door schaalvoordelen betaalbaar en rendabel worden.
- Opleidings- en vormingsinfrastructuur m.b.t. bijna-energieneutraal gerelateerde technieken en technologieën in de bouwsector, met het oog op het tegemoet komen aan de met de renovation wave samenhangende sterke vraag aan bijkomende werknemers in heel diverse profielen in de bouwsector. De Vlaamse Renovatiestrategie 2050 schat die conservatief in op 40- tot 45.000 op de korte termijn, later verder oplopend en structureel voor drie decennia;
- Demonstratieprojecten van doorgedreven energetische renovaties. Deze demonstraties kunnen betrekking hebben op zowel nieuwe als bestaande gebouwen. Bij deze demonstraties worden nieuwe innovatieve bouwconcepten en/of materialen aangetoond. Demonstraties kunnen op verschillende niveaus plaatsvinden. Deze kunnen gaan van het niveau van een individuele woning tot op het niveau van een hele wijk. Kleinschalige demonstratieprojecten, al dan niet in regelluwe zones, kunnen eveneens worden gefaciliteerd met het oog op verdere opschaling;
- Ecosysteem gerichte renovaties passend in een innovatief energie-efficiëntie demoproject;
- Circulaire bouwmaterialen & technieken: demonstratie en innovatieve pilootprojecten waarbij sloop- en bouwafval als grondstof dient voor nieuwe toepassingen in de bouwsector;
- Integrale en collectieve projecten op wijkniveau, met prioriteit voor renovatie. Daarbij hoort ook locatiebeleid door de realisatie van groei door ruimtelijke transformatie van de al ingenomen bebouwde ruimte;
- Procesbegeleiding van innovatieve collectieve projecten;
- Projecten die de recuperatie van restwarmte mogelijk maken (o.a. recuperatie restwarmte vanuit de haven of verbrandingsoven naar de stad);
- Innovatieve samenwerkings- en financieringsmodellen met nadruk op een terugverdienmodel op lange termijn. Naast technologische innovaties kan

er ook voldoende aandacht zijn voor sociale innovaties, bv. in de vorm van nieuwe investeringsvormen (energiecoöperaties, crowdfunding…);

- … .

Tertiaire gebouwen

Gezien de beperkte middelen, zullen we ons focussen op innovatieve projecten:

- Ondersteunen van innovatieve pilootprojecten;
- Demonstratieprojecten van doorgedreven energetische renovaties;
- Integrale en collectieve projecten op collectief niveau;
- Warmtenetten tussen duurzame energiebronnen en publieke gebouwen;
- Procesbegeleiding van innovatieve collectieve projecten;
- Innovatieve samenwerkings- en financieringsmodellen met nadruk op een terugverdienmodel op lange termijn;
- Pilootprojecten rond innovatieve lokale productietechnieken;
- Projecten rond het wegwerken van barrières voor innovatie demonstratieprojecten. Deze barrières kunnen zowel technologisch, logistiek als financieel worden weggewerkt;
- Projecten die de recuperatie van restwarmte mogelijk maken (o.a. recuperatie restwarmte vanuit de haven of verbrandingsoven naar de stad);
- …

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

Als uitvoerders van de acties binnen SD worden volgende uitvoerders beoogd:

- Kennisinstellingen (hogescholen, universiteiten,…);
- Strategische Onderzoekscentra (SOC's);
- Speerpuntclusters;
- Ondernemingen;
- Non-profit organisaties (vzw's) en sociale ondernemingen;

- (Semi-)publieke actoren;
- Sectororganisaties/federaties;
- Kenniscentra (vaak privaatrechtelijke instanties met een publieke doelstelling);
- Sociale huisvestingscentra;
- …

De finale doelgroep van de beoogde doelgroep kan als volgt omschreven worden (indien ze niet participeren in het EFRO-project zelf):

- Ondernemingen, in het bijzonder KMO's;
- Andere kennisinstellingen;
- Sectororganisaties, kenniscentra, publieke actoren (belangrijk i.f.v. disseminatie van projectresultaten);
- (Semi-)publieke gebruikers (organisaties/instellingen) van collectieve infrastructuur;
- Bewoners van bestaande sociale woningen;
- …

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Voor alle programmerings- en uitvoeringsfasen van het programma waarborgen de bevoegde autoriteiten de naleving van de horizontale principes in art. 9 CPR inclusief het EU-grondrechtencharter, gendergelijkheid en -mainstreaming, voorkomen zij discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstemming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, houden zij rekening met de toegankelijkheid voor personen met een handicap, alsook het respecteren van UNCRPD/VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

Nieuwe woningen moeten sinds 2006 voldoen aan de EPB-regelgeving.

Dergelijke strenge voorwaarden zijn enerzijds noodzakelijk om de koolstofuitstoot van gebouwen verder te verlagen. Anderzijds hebben deze vereisten een ernstige impact op het kostenplaatje van een (ver)bouw(ings)project. Om dergelijke bouwprojecten voor bv jonge gezinnen betaalbaar te blijven houden is het noodzakelijk deze strenge eisen gepaard kunnen gaan met een betaalbaar project. EFRO zal bijdragen in de verdere disseminatie en demonstratie van innovatieve bouwtechnieken en materialen. Op deze manier zullen deze technieken en materialen steeds meer hun ingang vinden in een standaard bouwproject waardoor de kostprijs voor de particulier aanzienlijk zullen dalen.

We voorzien binnen het EFRO-programma specifieke acties naar sociale huurwoningen, waarbij EFRO-steun zal worden ingezet om voor een aantal projecten verder te gaan dan de klassieke renovatie en vernieuwbouw. EFRO zal hierbij de meerkost die gepaard gaat bij een hogere energetische renovatie, en dus een hoger ambitieniveau en bijhorende kostprijs, mee ondersteunen. Vlaanderen telt meer dan 168.000 sociale huurwoningen. Vele woningen uit de sociale huisvestingssector dateren nog uit de jaren 1960 & 1970 en vragen dringende energetische renovaties. De energiekosten kunnen bij sociale huurders een groot aandeel uitmaken van de totale woonlast. Door EFRO zullen verschillende van deze woningen energiezuiniger worden gemaakt, en zal de energiefactuur voor de bewoners van deze sociale woningen, dalen.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

We continueren binnen het Vlaams programma de inzet van de GTI's Limburg (dat als transitieregio erkend is), West-Vlaanderen, Kempen (omwille van structurele socio-economische handicaps ten opzichte van de rest van Vlaanderen en de Vlaamse Ruit in het bijzonder en de bijzondere problematiek van de-industrialisering en bedrijfsinkrimpingen en -sluitingen als gevolg hiervan) en stedelijke duurzame ontwikkeling (met name grootsteden Antwerpen en Gent die met grotere sociale verschillen te kampen hebben en bijzondere grootstedelijke uitdagingen kennen).

Het programma besteedt bijzondere aandacht aan de stedelijke dimensie en reserveert middelen voor alle centrumsteden. Los daarvan kunnen ook kleinere steden en gemeenten projecten indienen of als projectpartner deelnemen. Steden zijn immers vervoersknooppunten, economische groeipolen en bakens voor onderwijs, onderzoek en innovatie; tegelijk worden steden sterkst geconfronteerd met uitdagingen op vlak van duurzaamheid en ook digitalisering (denk aan verkeerscongestie, luchtkwaliteit, sociale huisvesting, hitte eilanden, verzamelen van data en gebruik ervan…).

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

Het verbeteren van de energieprestatie van gebouwen en hun energie-efficiëntie wordt in het Belgisch Nationaal Energie- en Klimaatplan naar voor geschoven als een van de prioriteiten. In elk van de deelstaten vormt het bevorderen van energie-efficiëntie van gebouwen een belangrijk item.

Om dit te bewerkstelligen werkt Vlaanderen op projectmatige basis samen met partners uit andere landen om verdere kennis te vergaren en best practices uit te wisselen.

Binnen het LIFE BE REEL! Project werken het Vlaamse en Waalse gewest, samen met een reeks steden, WTCB en het Kenniscentrum Vlaamse Steden, aan de versnelde implementatie van de gewestelijke renovatiestrategieën. Naast de ontwikkeling van tools (woningpas, renovatieadvies), staan

demonstratieprojecten voor diepe renovatie van ruim 8500 wooneenheden, de ontwikkeling van innovatieve businessmodellen en capaciteitsopbouw centraal.

Andere vormen van samenwerkingen vinden plaats onder het Interreg 2 Seas-project Triple-A. Dit project bevordert grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederland, Frankrijk, België en het Verenigd Koninkrijk. Het doel is om het gebruik van koolstofarme technologieën door huiseigenaren te versnellen. De drie A's staan voor "Awareness", "Access" en "Adoption".

Vlaanderen participeert verder in de overlegfora Concerted Action Energy Efficiency Directive (CA EED), Concerted Action Renewable Energy Sources Directive (CA RES) and Concerted Action Energy Performance of Buildings Directive (CA EPBD), die gefinancierd worden vanuit Horizon 2020. Deze fora zorgen voor informatie-uitwisseling tussen de lidstaten en de Europese Commissie over de implementatie van de betreffende richtlijnen.

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

De ondersteuning binnen deze SD vindt plaats door middel van subsidies. Subsidies zijn het geschikte instrument om in de investeringsbehoeften te voorzien. Via EFRO wordt het ontwikkelen van innovatieve projecten en proefprojecten veelal gestimuleerd. Zeker binnen deze SD wordt er, gelet op het bescheiden budget, vooral gericht op projecten die state-of-the-art processen, ... dissemineren. Het gaat langs de ene kant over projecten die een zeker risicogehalte met zich meedragen met een eventueel onzekere eindresultaat, waardoor zij via de klassieke subsidieverlening gesteund worden. Daarnaast worden ook renovaties beoogd in de sociale huisvestingssector, waar subsidies nodig zijn om sociale redenen. De acties richten zich niet naar grootschalige subsidiëringsmechanismen voor vb. particuliere eigenaars. Daarenboven zijn er reeds voldoende Vlaamse financieringsinstrumenten beschikbaar (renteloos renovatiekrediet, energielening, steunpakket voor ondernemingen m.b.t. energiekosten, ...). Het programma bouwt derhalve ook voort op het huidige programma 2014-2020, waar deze, vergelijkbare acties via subsidies werden ondersteund.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO19	Openbare gebouwen met verbeterde energieprestatie	vierkante meter	1.316,00	8.590,00

2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	370.892,00	2.472.618,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	3,00	3,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	SOI20	Aantal ondersteunde demonstraties en pilots die leiden tot kwaliteitsverhoging en stimulering van energie-efficiëntie	aantal demo's en pilots	2,00	9,00
2	RSO2.1	EFRO	Transitie	RCO19	Openbare gebouwen met verbeterde energieprestatie	vierkante meter	604,00	7.552,00
2	RSO2.1	EFRO	Transitie	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	132.805,00	885.370,00
2	RSO2.1	EFRO	Transitie	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	1,00	1,00
2	RSO2.1	EFRO	Transitie	SOI20	Aantal ondersteunde demonstraties en pilots die leiden tot kwaliteitsverhoging en stimulering van energie-efficiëntie	aantal demo's en pilots	1,00	8,00

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR26	Jaarlijks primair energieverbruik (waarvan: woningen, openbare gebouwen, ondernemingen, andere)	MWh/jaar	1,00	2022	1.963,00	Monitoringsysteem e-loket	
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR29	Geraamde broeikasgasemissies	ton CO2-equivalent/jaar	1,00	2022	880.283,00	Monitoringsysteem e-loket	
2	RSO2.1	EFRO	Transitie	RCR26	Jaarlijks primair energieverbruik (waarvan: woningen, openbare gebouwen, ondernemingen, andere)	MWh/jaar	1,00	2022	1.726,00	Monitoringsysteem e-loket	
2	RSO2.1	EFRO	Transitie	RCR29	Geraamde broeikasgasemissies	ton CO2-equivalent/jaar	1,00	2022	774.000,00	Monitoringsysteem e-loket	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	042. Renovatie ten behoeve van energie-efficiëntie van bestaande woningen, demonstratieprojecten en ondersteunende maatregelen, overeenkomstig criteria op het gebied van energie-efficiëntie	623.358,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	045. Renovatie ten behoeve van energie-efficiëntie of maatregelen inzake energie-efficiëntie van openbare infrastructuur, demonstratieprojecten en ondersteunende maatregelen, overeenkomstig criteria op het gebied van energie-efficiëntie	7.000.000,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	046. Steun voor entiteiten die diensten verrichten die bijdragen aan een koolstofarme economie en veerkracht bij klimaatverandering, met inbegrip van bewustmakingsmaatregelen	623.359,00
2	RSO2.1	EFRO	Transitie	042. Renovatie ten behoeve van energie-efficiëntie van bestaande woningen, demonstratieprojecten en ondersteunende maatregelen, overeenkomstig criteria op het gebied van energie-efficiëntie	3.625.206,00
2	RSO2.1	EFRO	Transitie	045. Renovatie ten behoeve van energie-efficiëntie of maatregelen inzake energie-efficiëntie van openbare infrastructuur, demonstratieprojecten en ondersteunende maatregelen, overeenkomstig criteria op het gebied van energie-efficiëntie	3.625.206,00
2	RSO2.1	EFRO	Transitie	046. Steun voor entiteiten die diensten verrichten die bijdragen aan een koolstofarme economie en veerkracht bij klimaatverandering, met inbegrip van bewustmakingsmaatregelen	3.625.205,00
2	RSO2.1	Totaal			19.122.334,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	8.246.717,00
2	RSO2.1	EFRO	Transitie	01. Subsidie	10.875.617,00
2	RSO2.1	Totaal			19.122.334,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	03. ITI - Functionele stedelijke gebieden	2.208.171,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	04. ITI - Plattelandsgebieden	736.057,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	27. Andere benaderingen - Functionele stedelijke gebieden	3.976.867,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	28. Andere benaderingen - Plattelandsgebieden	1.325.622,00
2	RSO2.1	EFRO	Transitie	03. ITI - Functionele stedelijke gebieden	8.156.713,00
2	RSO2.1	EFRO	Transitie	04. ITI - Plattelandsgebieden	2.718.904,00
2	RSO2.1	Totaal			19.122.334,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	8.246.717,00
2	RSO2.1	EFRO	Transitie	03. Genderneutraal	10.875.617,00
2	RSO2.1	Totaal			19.122.334,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Vanuit de vaststellingen in de programmastrategie, zal het Vlaamse programma zich richten op:

- Grootschalige investeringsprojecten waarvoor binnen de bestaande steunkaders de financiële steun beperkt is omwille van budgettaire redenen. Vele van deze projecten leveren net omwille van hun grootschalige karakter een aanzienlijk bijdrage aan de Vlaamse hernieuwbare energiedoelstellingen en de Europese Klimaatwet. Voorbeelden zouden kunnen zijn: grootschalige (diepe) geothermie, aquathermie, … . Dergelijke grootschalige projecten kenmerken zich in een aanzienlijk langere terugverdientijd, en risicovol karakter. De kostprijs van deze projecten is vaak bijzonder groot, maar de eventuele potentiële financiële terugverdientijd spreidt zich dan vaak weer over vele tientallen jaren. Met EFRO-steun zal het mogelijk zijn om extra steun te geven t.a.v. deze beloftevolle projecten zodat een grotere hefboom kan worden gerealiseerd om de financiële haalbaarheid op kortere termijn mogelijk te maken, en het risicovolle karakter te overbruggen. Dergelijke projecten kunnen daarnaast dienen als demonstratie, en testcase voor een latere toepassing en uitrol op grotere schaal;
- Testcases/pilootprojecten inzake hernieuwbare energie die hun potentieel hebben bewezen in eerdere kleinschaligere projecten en/of projecten waarbij hun potentieel theoretisch werd aangetoond, maar nog niet in de praktijk;
- Verdere uitrol van technologieën waarvan reeds in pilootprojecten het potentieel werd bewezen, zoals technologieën voor energieopslag en koppeling van energiesystemen, zoals bijvoorbeeld waterstof gevoed door hernieuwbare energiebronnen. EFRO zal worden ingezet om deze projecten waarvan de realisatie aan een hoog risico blijft onderworpen, en waarvan de financiële terugverdientijd onzeker is, en/of zich spreidt over verschillenden tientallen jaren;
- Wegwerken van knelpunten zodat een transitie naar een energiesysteem op basis van hernieuwbare energiebronnen mogelijk wordt gemaakt;
- De aanleg van warmtenetten tussen hernieuwbare energiebronnen en warmtevragers indien deze deel uitmaken van een demoproject inzake hernieuwbare energie;
- Circulaire hernieuwbare energie: Windmolens, zonnepanelen, gaan gemiddeld 20 à 25 jaar mee. De bouw en afbraak van deze installaties kost veel energie. Bovendien zijn deze vaak opgebouwd uitkostbare materialen. EFRO-steun is mogelijk voor innovatieve demonstratieprojecten die de circulariteit van deze installaties bevordert.
- …

EFRO wordt dus in de eerste plaats ingezet op innovatieve piloot- en demonstratieprojecten. De nadruk ligt hierbij in de eerste plaats op infrastructuurprojecten. EFRO zal vooral innovatieve projecten steunen die als pionier zullen dienen voor de desbetreffende technologie.

Deze projecten sluiten aan op het NEKP en de Europese Klimaatswet. Terwijl het NEKP een optimale benutting beoogd van reeds in kaart gebrachtte hernieuwbare energiebronnen, zet EFRO volop in op potentieel nieuwe/aangepaste vormen van hernieuwbare energie. Deze kunnen als demo fungeren voor een potentiële toekomstige uitrol.

Bij succesvolle pilots dient vervolgens voldoende aandacht te worden besteed aan disseminatie zodat tot een verdere uitrol van deze pilots kan worden overgegaan.

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

Als uitvoerders van de acties binnen deze SD worden volgende uitvoerders beoogd:

- Kennisinstellingen (hogescholen, universiteiten,…);
- Provinciale ontwikkelingsmaatschappijen;
- Bedrijventerreinbeheerders;
- Energieplatforms/coöperanten;
- Strategische Onderzoekscentra (SOC's);
- Speerpuntclusters;
- Ondernemingen;
- Non-profit organisaties (vzw's) en sociale ondernemingen;
- Publieke actoren/ (lokale) overheden;
- Sectororganisaties/federaties;
- Kenniscentra;
- Energiegemeenschappen;
- …

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Voor alle programmerings- en uitvoeringsfasen van het programma waarborgen de bevoegde autoriteiten de naleving van de horizontale principes in art. 9 CPR inclusief het EU-grondrechtencharter, gendergelijkheid en -mainstreaming, voorkomen zij discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstemming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, houden zij rekening met de toegankelijkheid voor personen met een handicap, alsook het respecteren van UNCRPD/VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

Energie is een basisrecht voor iedereen. Met EFRO zetten we daarom in op innovatieve energiebronnen. We wensen deze beloftevolle technologieën een duw in de rug te geven. Dergelijke nieuwe technologieën zijn gekenmerkt door een onzeker karakter, en financiële return op lange termijn. Met EFRO zetten we volop in op het demonstreren van deze technologieën en het verhelpen van de mogelijke financiële risico's.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

We continueren binnen het Vlaams programma de inzet van de GTI's Limburg (dat als transitieregio erkend is), West-Vlaanderen, Kempen (omwille van structurele socio-economische handicaps ten opzichte van de rest van Vlaanderen en de Vlaamse Ruit in het bijzonder en de bijzondere problematiek van de-industrialisering en bedrijfsinkrimpingen en -sluitingen als gevolg hiervan) en stedelijke duurzame ontwikkeling (met name grootsteden Antwerpen en Gent die met grotere sociale verschillen te kampen hebben en bijzondere grootstedelijke uitdagingen kennen).

Het programma besteedt bijzondere aandacht aan de stedelijke dimensie en reserveert middelen voor alle centrumsteden. Los daarvan kunnen ook kleinere steden en gemeenten projecten indienen of als projectpartner deelnemen. Steden zijn immers vervoersknooppunten, economische groeipolen en bakens voor onderwijs, onderzoek en innovatie; tegelijk worden steden sterkst geconfronteerd met uitdagingen op vlak van duurzaamheid en ook digitalisering (denk aan verkeerscongestie, luchtkwaliteit, sociale huisvesting, hitte eilanden, verzamelen van data en gebruik ervan…).

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

ENOVER vormt het structurele energieoverlegplatform tussen de federale staat en de gewesten.

Binnen dit overlegplatform komen de 4 energie-administraties, de 4 kabinetten bevoegd voor energie, de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie en de Directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie van de FOD Buitenlandse Zaken samen. Onder ENOVER bestaan specifieke

werkgroepen voor “energie-efficiëntie”, “warmtekrachtkoppeling/warmtenetten” en “hernieuwbare energiebronnen”.

Voorts vormt het Pentalateraal Energieforum het platform voor regionale energiesamenwerking in Centraal-West Europa (Benelux-DE-FR-AT-CH). Het werkt aan een betrouwbare, duurzame en geïntegreerde energiemarkt in de regio, als opstap naar een Europese markt. Het Pentalateraal Forum beoogt onder meer een versterkte samenwerking op het gebied van CO2-reducerende waterstof, teneinde bij te dragen aan de volledige decarboniseren van het energiesysteem.

Het Benelux Energie Expertise Netwerk is een interdisciplinair netwerk van kennis en expertise in de Benelux op het gebied van energie en duurzame energievoorziening. Het maakt kennisstructuren in de Benelux inzichtelijk, presenteert en promoot ze en biedt de betrokken actoren en organisaties de mogelijkheid in contact te komen met elkaar. Het netwerk ondersteunt zo de energietransitie in de Benelux en het versterkt zijn kennisinstellingen.

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

De ondersteuning binnen deze SD vindt plaats door middel van subsidies. Subsidies zijn het geschikte instrument om in de investeringsbehoeften (demonstratie, disseminatie, testen, ...) te voorzien. Via EFRO wordt het ontwikkelen van innovatieve projecten en proefprojecten veelal gestimuleerd. Vanuit de publieke kant zijn daarnaast veel financieringsinstrumenten beschikbaar en wordt geen marktfalen ervaren voor projecten gericht op hernieuwbare energie. Het gaat vaak over projecten die een zeker risicogehalte met zich meedragen met een eventueel onzekere eindresultaat, waardoor zij via de klassieke subsidieverlening gesteund worden. Het programma bouwt derhalve ook voort op het huidige programma 2014-2020, waar deze, vergelijkbare acties via subsidies werden ondersteund.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO22	Bijkomende productiecapaciteit voor hernieuwbare energie (waarvan: elektriciteit, thermisch)	MW	4,70	42,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor	personen	370.892,00	2.472.618,00

			ontwikkeld		geïntegreerde territoriale ontwikkeling			
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	3,00	3,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	SOI21	Aantal weggewerkte knelpunten voor het gebruik van groene warmte en hernieuwbare energie	aantal knelpunten	1,00	68,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	RCO22	Bijkomende productiecapaciteit voor hernieuwbare energie (waarvan: elektriciteit, thermisch)	MW	2,00	11,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	132.805,00	885.370,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	1,00	1,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	SOI21	Aantal weggewerkte knelpunten voor het gebruik van groene warmte en hernieuwbare energie	aantal knelpunten	1,00	3,00

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR32	Extra operationeel vermogen geïnstalleerd voor hernieuwbare energie	MW	0,00	2022	30,00	Monitoringsysteem e-loket	
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	RCR32	Extra operationeel vermogen geïnstalleerd voor hernieuwbare energie	MW	0,00	2022	9,00	Monitoringsysteem e-loket	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	052. Overige vormen van hernieuwbare energie (waaronder geothermische energie)	3.748.906,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	053. Slimme energiesystemen (met inbegrip van slimme netwerken en ICT-systemen) en de daarmee verbonden opslag	3.748.905,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	055. Hoogefficiënte warmte-krachtkoppeling, efficiënte stadsverwarming en -koeling met geringe emissies tijdens de levenscyclus	3.748.905,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	052. Overige vormen van hernieuwbare energie (waaronder geothermische energie)	1.825.206,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	053. Slimme energiesystemen (met inbegrip van slimme netwerken en ICT-systemen) en de daarmee verbonden opslag	1.825.206,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	055. Hoogefficiënte warmte-krachtkoppeling, efficiënte stadsverwarming en -koeling met geringe emissies tijdens de levenscyclus	1.825.206,00
2	RSO2.2	Totaal			16.722.334,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	11.246.716,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	01. Subsidie	5.475.618,00
2	RSO2.2	Totaal			16.722.334,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	03. ITI - Functionele stedelijke gebieden	3.011.461,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	04. ITI - Plattelandsgebieden	1.003.820,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	27. Andere benaderingen - Functionele stedelijke gebieden	5.423.576,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	28. Andere benaderingen - Plattelandsgebieden	1.807.859,00

2	RSO2.2	EFRO	Transitie	03. ITI - Functionele stedelijke gebieden	4.106.714,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	04. ITI - Plattelandsgebieden	1.368.904,00
2	RSO2.2	Totaal			16.722.334,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	11.246.716,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	03. Genderneutraal	5.475.618,00
2	RSO2.2	Totaal			16.722.334,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.4. Bevorderen van klimaatadaptatie en rampenrisicopreventie en -weerbaarheid, rekening houdend met op ecosystemen gebaseerde benaderingen (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Het BELGIAN NATIONAL RISK ASSESSMENT identificeerde een totaal van 32 key risico's. Deze 32 risico's werden vervolgens ingedeeld in 10 overkoepelende thema's.

Onder deze 32 thema's sluiten 4 thema's aan bij deze keuze in deze specifieke doelstelling: hevige stormen, overstromingen, droogte, en watertekort. Vooral het thema overstroming krijgt bijzondere aandacht gezien de hoge impact, en de hoge mate van waarschijnlijkheid dat deze gebeurtenis zich voltrekt.

Vlaanderen wordt bovendien de laatste jaren steeds meer geconfronteerd met lange droogteperiodes. Vlaanderen lanceerde daarom de Vlaamse Blue Deal. Dit is een plan dat de Vlaamse regering in de zomer van 2020 lanceerde in de strijd tegen waterschaarste en droogte.

Met betrekking tot waterbeheer en aanpassing aan droogte zal het Vlaamse programma onder meer de volgende type projecten steunen, vanuit de vaststellingen in de programmastrategie:

- Projecten waarbij gezamenlijke opvang van regenwater, koelwater en spoelwater tussen verschillende organisaties wordt bereikt;
- Projecten die de infiltratie van zoet water verhogen. Gesteunde projecten zorgen voor een grotere beschikbaarheid van zoet water dat vervolgens kan gebruikt worden voor industriële of agrarische toepassingen of voor drinkwaterproductie;
- Testcases/pilootprojecten inzake waterrecuperatie die hun potentieel hebben bewezen in eerdere kleinschaligere projecten en/of projecten waarbij hun potentieel theoretisch werd aangetoond, maar nog niet in de praktijk;
- Projecten inzake waterbesparing en -hergebruik bij renovatie van sociale huurwoningen;
- Projecten waarbij het behoud en de versterking van infiltratie van hemelwater, volgens de drietrapsstrategie vasthouden-bergen-afvoeren wordt bewerkstelligd;
- Projecten waarbij overstromingsgevoelige ruimte wordt ingeschakeld voor zowel de bescherming tegen overstromingen of wateroverlast in combinatie met de aanpak van droogte en waterschaarste;
- Innovatieve projecten die een circulair watergebruik mogelijk maken;
- Innovatieve projecten die waterschaarste in periodes van droogte kan inperken;
- Projecten die klimaatadaptatieve groene en blauwe infrastructuur (groen-blauwe netwerken) creëren, of verder uitbouwen. De gesteunde projecten dragen bij om verstedelijkte gebieden leefbaar te houden op het van opwarming (hitte-eilandeffect), waterhuishouding (wateropvang, -buffering en

infiltratie tegen verdroging, beperking overstromingsrisico) én gezondheid en lokale leefkwaliteit.

Een geïntegreerde aandacht voor de opvang van hemelwater, kwaliteitsvolle groenontwikkeling (parken) en innovatieve groenmaatregelen (verticaal groen, groendaken, …) is daarom wenselijk om overstromingsgevaar tegen te gaan (waterbuffering) en hitte-eilanden te voorkomen.

- Innovatieve onthardingsprojecten: dit zijn innovatieve projecten waarbij in principe de combinatie wordt gemaakt van zowel onthardingsinvesteringen enerzijds, als klimaat adaptieve maatregelen zoals hierboven opgesomd (groene en blauwe infrastructuur, circulair watergebruik, multifunctioneel ruimtegebruik i.f.v. klimaatadaptatie en mitigatie,…) anderzijds.
- Demonstratieprojecten voor technologische innovaties;
- …

Anderzijds zal Vlaanderen ook te kampen krijgen met extremere vormen van neerslag, overstromingen en de negatieve gevolgen van een zeespiegelstijging voor met name de kust-verdediging. Hierbij is de vraag hoe urgent de nieuwe besluiten over oplossingen zijn en wanneer deze oplossingen gerealiseerd moeten zijn, gegeven het feit dat het tempo van de klimaatverandering onzeker is. Dat vraagt aan de ene kant flexibiliteit en uitstel van onomkeer-bare investeringsbeslissingen (adaptieve kustverdediging), aan de andere kant zullen de kosten van het voorbereiden op extremere stijgingen van de zeespiegel/klimaatveranderingen in veel gevallen nu lager liggen dan de kapitaal- en maatschappelijke kosten voor het doorvoeren van aanpassingen op een later tijdstip. Daarom zullen we met EFRO volgende type van projecten mee ondersteunen:

- Test & demoprojecten waarbij flexibele oplossingen worden gedemonstreerd;
- Projecten waarbij infrastructuur wordt gecreëerd die multifunctioneel is, en zoveel mogelijk winst oplevert voor enerzijds mitigatie, als anderzijds adaptatie.

Deze flexibiliteit maakt het gelijktijdig mogelijk om de onzekerheid op te vangen die er in klimaatscenario's aanwezig is. Op die manier kan men vermijden dat hoge investeringen moeten gebeuren voor nog onzekere prognoses. Adaptieve maatregelen kunnen gaan van kleinschalige ingrepen om de schade van wateroverlast te beperken, bijvoorbeeld op huisniveau, tot het uitbouwen van grootschaligere maatregelen die veel water kunnen vasthouden.

- Nature based solutions: dit zijn oplossingen die zowel worden geïnspireerd, als worden ondersteund door de natuur. Deze oplossingen zijn kostenefficiënt, en dragen zowel bij aan het milieu als sociale en economische voordelen.
- Ruimteadaptatie waarbij ruimte multifunctioneel wordt ingezet: het aanpassen van de samenleving aan zowel te veel water, te weinig water, hitte, stijgende temperatuur kosten enerzijds bijzonder veel geld, maar anderzijds ook ruimte. Deze ruimte is in het dichtbevolkte Vlaanderen niet altijd voorhanden.

Overstromingsgevoelige ruimte en open ruimte die kan ingeschakeld worden voor de bescherming tegen overstromingen of wateroverlast, moeten op een onderbouwde wijze gevrijwaard worden. Een efficiënt en zuinig ruimtegebruik is hierbij essentieel. Waar mogelijk worden win-wins gezocht of gecreëerd

met de aanpak van droogte en waterschaarste. Ook hier gaat om het creëren van synergiën en win-win situaties.

Het EFRO-programma Vlaanderen kan met zijn bescheiden budget niet worden ingezet om de grootschalige uitrol van standaardmaatregelen, zoals het renoveren of verhogen van zeedijken, het aanpassen van kusthavens,… vorm te geven. Het zal daarentegen wel steun bieden aan de ontwikkeling en demonstratie van innovatieve technieken die bij wijze van pilootprojecten kunnen worden uitgetest.

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

Als uitvoerders van de acties binnen SD worden volgende uitvoerders beoogd:

- Kennisinstellingen (hogescholen, universiteiten,…);
- Waterwegbeheerders;
- Beheerders waterlopen;
- Milieuorganisaties;
- Strategische Onderzoekscentra (SOC's);
- Speerpuntclusters;
- Ondernemingen;
- Non-profit organisaties (vzw's) en sociale ondernemingen;
- Publieke actoren / (locale) overheden;
- Sectororganisaties / federaties;
- Kenniscentra;
- Sociale huisvestingsmaatschappijen;
- Beheerders van openbare infrastructuur;
- …

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Voor alle programmerings- en uitvoeringsfasen van het programma waarborgen de bevoegde autoriteiten de naleving van de horizontale principes in art. 9 CPR inclusief het EU-grondrechtencharter, gendergelijkheid en -mainstreaming, voorkomen zij discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstemming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, houden zij rekening met de toegankelijkheid voor personen met een handicap, alsook het respecteren van UNCRPD/VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

De effecten van de klimaatsverandering zijn reeds vandaag zichtbaar: wereldwijd is er een toename van extreme weersfenomenen zoals orkanen, droogtes, overstromingen en hittegolven. Dit brengt het leven en de gezondheid van miljoenen mensen wereldwijd, en vooral zij in kwetsbare posities, in gevaar.

Deze gevolgen, van een stijgende zeespiegel tot voedseltekorten, waterschaarste en migratie,… zijn ongelijk verdeeld en zijn over het algemeen groter voor kansarme mensen en gemeenschappen. De armsten onder ons worden m.a.w. het zwaarste getroffen. Volgens het rapport van het internationale klimaatpanel (IPCC) zou klimaatverandering meer dan 100 miljoen mensen in extreme armoede kunnen brengen voor het einde van de eeuw.

Eén van de gevolgen is de toenemende droogte. Daarom wordt er de laatste jaren steevast opgeroepen tot spaarzaamheid bij het gebruik van (leiding)water in de zomer. Dit is een fenomeen dat we de laatste jaren iedere zomer meemaken. Gezien de steeds lager wordende waterstanden in Vlaanderen, zal dit fenomeen zich steeds meer manifesteren.

De prijs van drinkwater is de laatste 10 jaar met 30% gestegen. Gezien de toenemende droogte zal de prijs de komende jaren wellicht blijven stijgen. Het zijn net de mensen in kansarme posities, die deze prijstoename het zwaarste zullen voelen. Met EFRO zullen we demonstratieprojecten steunen die innovatieve wijze aan waterbesparing en -recuperatie doen. Op deze manier zal EFRO een bijdrage leveren aan het betaalbaar blijven van water voor iedereen.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

We continueren binnen het Vlaams programma de inzet van de GTI's Limburg (dat als transitieregio erkend is), West-Vlaanderen, Kempen (omwille van structurele socio-economische handicaps ten opzichte van de rest van Vlaanderen en de Vlaamse Ruit in het bijzonder en de bijzondere problematiek van de-industrialisering en bedrijfsinkrimpingen en -sluitingen als gevolg hiervan) en stedelijke duurzame ontwikkeling (met name grootsteden Antwerpen en Gent die met grotere sociale verschillen te kampen hebben en bijzondere grootstedelijke uitdagingen kennen).

Het programma besteedt bijzondere aandacht aan de stedelijke dimensie en reserveert middelen voor alle centrumsteden. Los daarvan kunnen ook kleinere

steden en gemeenten projecten indienen of als projectpartner deelnemen. Steden zijn immers vervoersknooppunten, economische groeipolen en bakens voor onderwijs, onderzoek en innovatie; tegelijk worden steden sterkst geconfronteerd met uitdagingen op vlak van duurzaamheid en ook digitalisering (denk aan verkeerscongestie, luchtkwaliteit, sociale huisvesting, hitte eilanden, verzamelen van data en gebruik ervan…).

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

Vlaanderen werkt nauw samen met de verschillende crisiscentra in de buurlanden. Door een permanente dialoog tussen de crisiscentra bereiden we ons voor op nieuwe crisissituaties met een grensoverschrijdende impact. Deze voorbereiding krijgt vorm door gemeenschappelijke strategieën te ontwikkelen en wederzijdse bijstand te verzekeren.

Een recente vorm van internationale samenwerking die is gestart is het beheer van het grondwaterlichaam Roerdalslenk. Het milieuministerie van Nordrhein-Westfalen, de Nederlandse provincies Limburg en Brabant en de VMM (Vlaamse Milieumaatschappij) zijn een gezamenlijke (model)studie gestart over het water in het grondwaterlichaam Roerdalslenk. Er blijken diverse (grensoverschrijdende) effecten op te treden op het grondwater, als gevolg van mijnbouw en andere activiteiten.

Voor kleine grensoverschrijdende rivieren met potentiële overstromingsrisico's vindt afstemming plaats binnen bilaterale overlegstructuren. Één van deze overlegstructuren is de Maascommissie. Deze commissie heeft tot doel een duurzaam en integraal waterbeheer van het internationaal stroomgebiedsdistrict van de Maas te hanteren. De Maascommissie doet dit door extreem laagwater en grondwater in de stroomgebieden van Rijn en Maas te intensiveren. Daarbij gaat het om de thema’s als waterkwantiteit, waterkwaliteit en bevaarbaarheid om in de toekomst weerbaarder te zijn tegen watertekorten.

Deze opgebouwde expertise leidde ertoe dat bijvoorbeeld rivierbeddingen in de Maasvallei werden verbreed, en een aantal dijken werden opgehoogd. Dit resulteerde in veiligere waterlopen.

Zowel in Vlaanderen als in Nederland is het besef gegroeid dat de internationale, en internationale samenwerking moet worden versterkt. Deze verdere samenwerking heeft in de eerste plaats betrekking op samenwerking tussen Duitsland, Frankrijk en België over droogte.

De Benelux zal voort nog intenser op deze grensoverschrijdende thematiek inzetten in het licht van Klimaatadaptatie en de evolutie naar een duurzame regio.

Het BEN!EX netwerk is daar een voorbeeld van. Het Benelux Energie Expertise Netwerk is een interdisciplinair kennis- en expertisenetwerk dat de kennisstructuren uit de drie lidstaten voorstelt en promoot, en onderlinge contacten tussen de betrokken actoren en organisaties faciliteert.

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

De ondersteuning binnen deze SD vindt plaats door middel van subsidies. Subsidies zijn het geschikte instrument om in de investeringsbehoeften (testcases, innovatieve opstellingen, groen- en blauwe infrastructuur, ...) te voorzien. Via EFRO wordt het ontwikkelen van innovatieve projecten en proefprojecten veelal gestimuleerd. Het gaat vooral over projecten die een zeker risicogehalte met zich meedragen met een eventueel onzekere eindresultaat, waardoor zij via de klassieke subsidieverlening gesteund worden.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)
2	RSO2.4	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO26	Groene infrastructuur aangelegd of verbeterd met het oog op klimaatadaptatie	hectare	0,48	118,00
2	RSO2.4	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	370.892,00	2.472.618,00
2	RSO2.4	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	3,00	3,00
2	RSO2.4	EFRO	Meer ontwikkeld	SOI22	Aantal m² waterbeheersmaatregelen	m²	340,00	1.135.717,00
2	RSO2.4	EFRO	Meer ontwikkeld	SOI23	Aantal ondersteunde demonstraties en pilots die leiden tot klimaatadaptieve maatregelen	aantal demo's en pilots	1,00	147,00
2	RSO2.4	EFRO	Transitie	RCO26	Groene infrastructuur aangelegd of verbeterd met het oog op klimaatadaptatie	hectare	0,22	12,00
2	RSO2.4	EFRO	Transitie	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	132.805,00	885.370,00
2	RSO2.4	EFRO	Transitie	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	1,00	1,00
2	RSO2.4	EFRO	Transitie	SOI22	Aantal m² waterbeheersmaatregelen	m²	156,00	120.970,00
2	RSO2.4	EFRO	Transitie	SOI23	Aantal ondersteunde demonstraties en pilots die leiden tot klimaatadaptieve maatregelen	aantal demo's en pilots	1,00	19,00

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen
2	RSO2.4	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR35	Inwoners die profiteren van maatregelen ter bescherming tegen overstromingen	personen	0,00	2022	108.534,00	Monitoringsysteem e-loket	
2	RSO2.4	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR37	Inwoners die profiteren van maatregelen ter bescherming tegen klimaatgerelateerde natuurrampen (andere dan overstromingen of natuurbranden)	personen	0,00	2022	317.590,00	Monitoringsysteem e-loket	
2	RSO2.4	EFRO	Transitie	RCR35	Inwoners die profiteren van maatregelen ter bescherming tegen overstromingen	personen	0,00	2022	24.109,00	Monitoringsysteem e-loket	
2	RSO2.4	EFRO	Transitie	RCR37	Inwoners die profiteren van maatregelen ter bescherming tegen klimaatgerelateerde natuurrampen (andere dan overstromingen of natuurbranden)	personen	0,00	2022	41.465,00	Monitoringsysteem e-loket	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.4	EFRO	Meer ontwikkeld	060. Maatregelen voor aanpassing aan de klimaatverandering en preventie en beheer van aan het klimaat gerelateerde risico's: overige, zoals stormen en droogte (met inbegrip van bewustmaking, burgerbescherming en rampenbestrijdingssystemen, infrastructuur en ecosysteemgerichte benaderingen)	14.116.724,00
2	RSO2.4	EFRO	Meer	064. Waterbeheer en bescherming van waterreserves (met inbegrip van stroomgebiedbeheer, specifieke maatregelen	14.116.723,00

			ontwikkeld	voor de aanpassing aan klimaatverandering, hergebruik, vermindering van lekken)	
2	RSO2.4	EFRO	Transitie	060. Maatregelen voor aanpassing aan de klimaatverandering en preventie en beheer van aan het klimaat gerelateerde risico's: overige, zoals stormen en droogte (met inbegrip van bewustmaking, burgerbescherming en rampenbestrijdingssystemen, infrastructuur en ecosysteemgerichte benaderingen)	5.437.809,00
2	RSO2.4	EFRO	Transitie	064. Waterbeheer en bescherming van waterreserves (met inbegrip van stroomgebiedbeheer, specifieke maatregelen voor de aanpassing aan klimaatverandering, hergebruik, vermindering van lekken)	5.437.808,00
2	RSO2.4	Totaal			39.109.064,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.4	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	28.233.447,00
2	RSO2.4	EFRO	Transitie	01. Subsidie	10.875.617,00
2	RSO2.4	Totaal			39.109.064,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.4	EFRO	Meer ontwikkeld	03. ITI - Functionele stedelijke gebieden	7.559.888,00
2	RSO2.4	EFRO	Meer ontwikkeld	04. ITI - Plattelandsgebieden	2.519.963,00
2	RSO2.4	EFRO	Meer ontwikkeld	27. Andere benaderingen - Functionele stedelijke gebieden	13.615.197,00
2	RSO2.4	EFRO	Meer ontwikkeld	28. Andere benaderingen - Plattelandsgebieden	4.538.399,00
2	RSO2.4	EFRO	Transitie	03. ITI - Functionele stedelijke gebieden	8.156.713,00
2	RSO2.4	EFRO	Transitie	04. ITI - Plattelandsgebieden	2.718.904,00
2	RSO2.4	Totaal			39.109.064,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.4	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	28.233.447,00
2	RSO2.4	EFRO	Transitie	03. Genderneutraal	10.875.617,00
2	RSO2.4	Totaal			39.109.064,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

2.1.1. Prioriteit: 3. Duurzame multimodale stedelijke mobiliteit (Specifieke doelstelling stedelijke mobiliteit, bedoeld in artikel 3, lid 1, punt b), viii), van de EFRO- en Cohesiefondsverordening)

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.8. Bevorderen van duurzame multimodale stedelijke mobiliteit als onderdeel van de overgang naar een koolstofneutrale economie (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Multimodaliteit

Vanuit de vaststellingen in de programmastrategie,zal het programma concreet de volgende type projecten steunen:

- Verdere uitrol van mobipunten als bijdrage aan de modal shift en ontwikkeling van alternatieve / duurzame mobiliteitsmodi, o.m. via het voorzien van aangepaste overstapinfrastructuur, fietsenstallingen, laadpalen, …;
- Innovatieve piloot- en demoprojecten die multimodaliteit bevorderen;
- Verdere uitrol fietssnelwegen. EFRO zal zich specifiek richten op het wegwerken van knelpunten op deze fietssnelwegen d.m.v. zogenaamde ‘kunstwerken’;
- Pilootprojecten inzake Intelligente vervoersystemen (ITS): Het integreren van informatie- en communicatietechnologieën in het wegvervoer met de andere vervoersmodi (slim datagedreven verkeersmanagement);
- Multimodale infrastructuurprojecten specifiek gericht op de omslag van de vrachtwagen naar meer duurzame infrastructuur zoals spoor en binnenvaart. Het Vlaamse waterwegennet beschikt over een grote reservecapaciteit. Via EFRO zullen projecten worden ondersteund die de omslag van weg naar water mogelijk maken. In het verstedelijke Vlaanderen wordt het begrip 'stedelijke mobiliteit' ruim aanzien. De transfer van vracht van wegverkeer naar alternatieven (spoor-/waterwegen) dient ook in deze ruim te worden geïnterpreteerd. Het gaat om bijvoorbeeld (regionale) overslagcentra: de lading van een vrachtwagen of treinwagon kan overgeheveld worden naar een schip (of omgekeerd) om via het water verder te reizen naar de bestemming. We wensen met EFRO een het hefboomeffect (om bvb financiële risico's te compenseren) te creëren zodat overslag van de weg naar water kan worden aangemoedigd. Er zal hierbij niet worden geïnvesteerd in basisinfrastructuur zoals 'gewone' wegen, of standaardinvesteringen in havens. We wensen een bijkomende overslag te realiseren;
- Lokale distributieprojecten zoals levering met kleinere, elektrische voertuigen; efficiënter laden en lossen, toelevering over het water, … ;
- Projecten die de randvoorwaarden voor groene mobiliteit (elektrisch, waterstof op basis van hernieuwbare energie, …) verbeteren, bvb gericht op het toegankelijker maken van openbaar vervoer (door bv oplossingen te voorzien voor voor- en natraject);
- Wegwerken van de barrières die de overstap naar duurzame transportmodi in de weg staan;

- Pilootprojecten rond het Internet of Things. Pilootprojecten rond Internet of Things dienen in de context van pilootprojecten inzake Intelligente vervoersystemen (ITS) gezien te worden. Er is een sterke link tussen Internet of Things en Smart Mobility. IoT apparaten/sensoren kunnen bijvoobeeld helpen om in het kader van mobiliteit routeplanning te verbeteren, efficiënte van openbaar vervoer te verhogen, optimaliseren van verkeerslichtschema's, variabele snelheidslimieten, ...
- Innovatieve mobiliteitsconcepten;
- Pilootprojecten rond Mobility as a Servicee;
- Innovatieve projecten die big data omzetten naar smart data op maat;
- Projecten die zowel de verbinding tussen de mobiliteitsnetwerken en -modi intern in Vlaanderen als de verbinding van de Vlaamse mobiliteitsnetwerken met deze in de aangrenzende regio's in binnen- en buitenland verbeteren;
- …

We richten in de eerste plaats op stedelijke mobiliteit als onderdeel van de overgang naar een koolstofvrije economie en de aanknoping met de landelijke gebieden. Om de resultaatgerichtheid en effectiviteit te bevorderen richt deze specifieke doelstelling zich op steden en gemeenten die een lokaal klimaatplan opgesteld hebben en wordt samenwerking met de omringende gemeenten aanbevolen. Ook andere organisaties dan steden en gemeenten kunnen een EFRO-project uitvoeren, zolang het zwaartepunt van het project maar gelegen is in een stad of gemeente dat beschikt over een goedgekeurd klimaatsplan.

In Vlaanderen ondertekenden reeds 269 van de 300 gemeenten de burgemeestersconvenant (Covenant of Mayors). 183 gemeenten engageren zich om 20% minder broeikasgassen uit te stoten tegen 2020. 86 gemeenten engageerden zich ondertussen tot de bijgestelde, meer ambitieuze doelstelling tot het bekomen van een 40% reductie tegen 2030. Het opstellen van een goedgekeurd klimaatplan (SEAP) vormt de volgende stap na het toetreden tot de burgemeestersconvenanten. Gezien de beperktheid van de EFRO-middelen, is EFRO-steun enkel mogelijk voor deze gemeenten die reeds over een dergelijk plan beschikken.

EFRO-projecten moeten daarenboven passen in duurzame stedelijke mobiliteitsplannen van de desbetreffende stad/gemeente.

Door te vertrekken van een dergelijk klimaatplan en een duurzaam stedelijk mobiliteitsplan kan er immers sneller resultaat worden geboekt en kaderen de EFRO-projecten in een groter consistent plan.

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

Als uitvoerders van de acties binnen SD worden volgende uitvoerders beoogd:

- Kennisinstellingen (hogescholen, universiteiten,…);
- Waterwegbeheerders;
- Strategische Onderzoekscentra (SOC's);
- Speerpuntclusters;
- Ondernemingen;
- Non-profit organisaties (vzw's) en sociale ondernemingen;
- Publieke actoren / (lokale) overheden;
- Sectororganisaties / federaties;
- Kenniscentra;
- …

De finale doelgroep van de beoogde doelgroep kan als volgt omschreven worden (indien ze niet participeren in het EFRO-project zelf):

- Personen die zich verplaatsen in een stad/gemeente;
- Zwakke weggebruikers;
- Ondernemingen;
- …

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Voor alle programmerings- en uitvoeringsfasen van het programma waarborgen de bevoegde autoriteiten de naleving van de horizontale principes in art. 9 CPR inclusief het EU-grondrechtencharter, gendergelijkheid en -mainstreaming, voorkomen zij discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstemming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, houden zij rekening met de toegankelijkheid voor personen met een handicap, alsook het respecteren van UNCRPD/VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

Verkeersarmoede treft nog steeds te veel mensen in Vlaanderen. Door verkeersarmoede worden mensen in een sociaal, of financieel zwakkere positie belet om deel te nemen aan het sociale en economische gebeuren. Met EFRO zetten we volop in op multi/combi modaliteit. Combimodaliteit zorgt ervoor dat mensen die zich in een situatie van verkeersarmoede bevinden meer en beter kunnen verplaatsen.

De Vlaamse mobiliteitsnetwerken, en modi zijn onvoldoende met mekaar verbonden. Koning auto regeert: getuige daarvan zijn onze wegen, en onze steden die te kampen hebben met een groot congestieprobleem. Bij de meeste van de multimodale verplaatsingen wordt het voor en na traject nog steeds met de auto gedaan. Een auto is echter bijzonder duur. Via EFRO zullen we projecten ondersteunen die enerzijds verschillende modi op elkaar afstemmen, en anderzijds ook efficiënter zullen gebruiken. Op deze manier zullen ook mensen die zich bevinden in een situatie van verkeersarmoede vlotter en goedkoper kunnen verplaatsen.

De fiets is wellicht de basisschakel in een multimodaal mobiliteitssysteem. De fiets verdient daarom als mobiliteitsmodus bijzondere aandacht. Fietsen is gezond en goed voor het klimaat en de stedelijke leefbaarheid. Fietsen is, wandelen buiten beschouwing gelaten, één van de meest goedkope vormen van verplaatsen. Bovendien worden fietsen op mobipunten aangeboden aan lage prijzen.

In samenwerking met de provincies werd een netwerk gedefinieerd van fietssnelwegen die verschillende functionele polen met elkaar verbinden. Via EFRO zullen we knelpunten (de zogenaamde ‘kunstwerken’) mee verhelpen. Via de uitrol van fietssnelwegen zijn belangrijke (economische) polen met elkaar verbonden.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

We continueren binnen het Vlaams programma de inzet van de GTI’s Limburg (dat als transitieregio erkend is), West-Vlaanderen, Kempen (omwille van structurele socio-economische handicaps ten opzichte van de rest van Vlaanderen en de Vlaamse Ruit in het bijzonder en de bijzondere problematiek van de-industrialisering en bedrijfsinkrimpingen en -sluitingen als gevolg hiervan) en stedelijke duurzame ontwikkeling (met name grootsteden Antwerpen en Gent die met grotere sociale verschillen te kampen hebben en bijzondere grootstedelijke uitdagingen kennen).

Het programma besteedt bijzondere aandacht aan de stedelijke dimensie en reserveert middelen voor alle centrumsteden. Los daarvan kunnen ook kleinere steden en gemeenten projecten indienen of als projectpartner deelnemen. Steden zijn immers vervoersknooppunten, economische groeipolen en bakens voor onderwijs, onderzoek en innovatie; tegelijk worden steden sterkst geconfronteerd met uitdagingen op vlak van duurzaamheid en ook digitalisering (denk aan verkeerscongestie, luchtkwaliteit, sociale huisvesting, hitte eilanden, verzamelen van data en gebruik ervan…).

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

De federale commissie fiets vormt de overlegstructuur tussen de gewesten en de federale overheid voor het nationale fietsbeleid.

Met het Brussels Hoofdstedelijk gewest wordt dit specifiek verder vorm gegeven via een structureel samenwerkingsverband fietsGEN. Dit samenwerkingsverband zet in op de realisatie van fietssnelwegen in en rond Brussel.

Ter ontsluiting van Brussel wordt er eveneens intergewestelijk samengewerkt over de afstemming van Park & Ride Combiparkings en Hoppinpunten in de Vlaamse Rand.

Binnen de BeNeLux, de regionale intergouvernementele samenwerking tussen België, Nederland en Luxemburg, en sinds 2012 officieel de Benelux Unie, wordt bijzonder veel aandacht geschonken aan samenwerking aan een duurzame mobiliteit.

Zo is er vooreerst de werkgroep 'Fiets', waar grensoverschrijdende fietsinfrastructuur aan bod komt. De mobiliteitsministers van de Benelux-landen hebben in juli 2020 een gezamenlijke politieke verklaring over fietsstimulering ondertekend. Deze verklaring werd tijdens een webinar digitaal aan de Eurocommissaris overhandigd. Middels deze verklaring werd onder andere de Europese Commissie opgeroepen om het fietsgebruik een prioritaire plaats te geven binnen het Europese Klimaatbeleid en de Duurzame Transport strategieën. De verklaring bevat gerichte acties en oproepen aan de lidstaten en aan lokale overheden. Tot slot hebben de ministers de ambitie uitgesproken om tot een grensoverschrijdende roadmap te komen in 2021.

Op het gebied van transport en logistiek is Noordrijn-Westfalen betrokken bij de strategische werkgroepen in de Benelux werkgroepen. Er vindt nauw overleg plaats over duurzame mobiliteit, bijvoorbeeld op het gebied van het fietsbeleid met inbegrip van een grensoverschrijdende infrastructuur van fietssnelwegen.

Noordrijn-Westfalen heeft verder samen met de Benelux een project opgezet binnen Mobility as a Service (MaaS). In het proefproject worden verschillende standaarden en andere afspraken binnen en tussen MaaS-systemen getest en geoptimaliseerd.

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

De ondersteuning binnen deze SD vindt plaats door middel van subsidies. Subsidies zijn het geschikte instrument om in de investeringsbehoeften te voorzien. Het gaat langs de ene kant over (zeer) innovatieve projecten die een zeker risicogehalte met zich meedragen met een eventueel onzekere eindresultaat, waardoor zij via de klassieke subsidieverlening gesteund worden. Daarnaast gaat het eveneens over basisinvesteringen in mobipunten, wegwerken van knelpunten op fietssnelwegen, projecten die randvoorwaarden voor groene mobiliteit verbeteren, ... Het programma bouwt derhalve ook voort op het huidige

programma 2014-2020, waar deze, vergelijkbare acties via subsidies werden ondersteund.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)
3	RSO2.8	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO58	Ondersteunde specifieke fietsinfrastructuur	km	0,13	2,17
3	RSO2.8	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	370.892,00	2.472.618,00
3	RSO2.8	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	3,00	3,00
3	RSO2.8	EFRO	Meer ontwikkeld	SOI24	Aantal weggewerkte knelpunten gericht op multimodaliteit voor goederenverkeer	aantal knelpunten	1,00	3,00
3	RSO2.8	EFRO	Meer ontwikkeld	SOI25	aantal ondersteunde demonstraties en pilots die leiden tot verbeterde stedelijke mobiliteit	aantal demo's en pilots	1,00	2,00
3	RSO2.8	EFRO	Transitie	RCO58	Ondersteunde specifieke fietsinfrastructuur	km	0,06	0,82
3	RSO2.8	EFRO	Transitie	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	132.805,00	885.370,00
3	RSO2.8	EFRO	Transitie	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	1,00	1,00
3	RSO2.8	EFRO	Transitie	SOI24	Aantal weggewerkte knelpunten gericht op multimodaliteit voor goederenverkeer	aantal knelpunten	1,00	1,00
3	RSO2.8	EFRO	Transitie	SOI25	aantal ondersteunde demonstraties en pilots die leiden tot verbeterde stedelijke mobiliteit	aantal demo's en pilots	1,00	1,00

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen
3	RSO2.8	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR64	Jaarlijks aantal gebruikers van specifieke fietsinfrastructuur	gebruikers/jaar	0,00	2022	4.074.238,00	Monitoringsysteem e-loket	
3	RSO2.8	EFRO	Meer ontwikkeld	SRI02	Bijkomend tonnage dat duurzaam wordt vervoerd	tonnage	0,00	2022	82.831,00	Monitoringsysteem e-loket	
3	RSO2.8	EFRO	Transitie	RCR64	Jaarlijks aantal gebruikers van specifieke fietsinfrastructuur	gebruikers/jaar	0,00	2022	857.936,00	Monitoringsysteem e-loket	
3	RSO2.8	EFRO	Transitie	SRI02	Bijkomend tonnage dat duurzaam wordt vervoerd	tonnage	0,00	2022	233.465,00	Monitoringsysteem e-loket	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
3	RSO2.8	EFRO	Meer ontwikkeld	081. Infrastructuur voor schoon stadsvervoer	5.827.992,00
3	RSO2.8	EFRO	Meer ontwikkeld	083. Fietsinfrastructuur	5.827.992,00
3	RSO2.8	EFRO	Meer ontwikkeld	085. Digitalisering van het vervoer, mede gericht op broeikasgasemissiereductie: stadsvervoer	5.827.991,00
3	RSO2.8	EFRO	Transitie	081. Infrastructuur voor schoon stadsvervoer	3.625.206,00
3	RSO2.8	EFRO	Transitie	083. Fietsinfrastructuur	3.625.206,00
3	RSO2.8	EFRO	Transitie	085. Digitalisering van het vervoer, mede gericht op broeikasgasemissiereductie: stadsvervoer	3.625.205,00
3	RSO2.8	Totaal			28.359.592,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
3	RSO2.8	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	17.483.975,00
3	RSO2.8	EFRO	Transitie	01. Subsidie	10.875.617,00
3	RSO2.8	Totaal			28.359.592,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
3	RSO2.8	EFRO	Meer ontwikkeld	03. ITI - Functionele stedelijke gebieden	4.681.572,00
3	RSO2.8	EFRO	Meer ontwikkeld	04. ITI - Plattelandsgebieden	1.560.524,00
3	RSO2.8	EFRO	Meer ontwikkeld	27. Andere benaderingen - Functionele stedelijke gebieden	8.431.409,00
3	RSO2.8	EFRO	Meer ontwikkeld	28. Andere benaderingen - Plattelandsgebieden	2.810.470,00
3	RSO2.8	EFRO	Transitie	03. ITI - Functionele stedelijke gebieden	8.156.713,00
3	RSO2.8	EFRO	Transitie	04. ITI - Plattelandsgebieden	2.718.904,00
3	RSO2.8	Totaal			28.359.592,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema’s ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
3	RSO2.8	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	17.483.975,00
3	RSO2.8	EFRO	Transitie	03. Genderneutraal	10.875.617,00

3	RSO2.8	Totaal			28.359.592,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

2.1.1. Prioriteit: 4. STEP - Platform voor strategische technologieën

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO1.6. Het ondersteunen van investeringen die bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP) als bedoeld in artikel 2 van Verordening (EU) 2024/795 van het Europees Parlement en de Raad (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Via het STEP-initiatief wil de Europese Unie het industriële concurrentievermogen van de EU versterken, door zich toe te leggen op de ontwikkeling van kritieke technologieën voor een duurzame en concurrerende toekomst. Deze technologieën zijn belangrijk voor de toekomstige digitale en groene transitie waar Europa voor staat, en het is belangrijk dat Europa op vlak van deze technologieën een zekere strategische autonomie behoudt, en een voortrekkersrol opneemt.

Concreet richt men zich naar strategische projecten binnen drie sectoren die relevant zijn voor de groene en digitale transitie, namelijk:

• Digitale technologieën en DeepTech

• CleanTech en hulpbronnenefficiënte technologieën gericht op efficiënte gebruik van grondstoffen

• BioTech

De acties moeten passen binnen volgende doelstellingen:

• Het ondersteunen van de ontwikkeling of vervaardiging in de hele EU van kritieke technologieën, of het beschermen en versterken van de respectievelijke waardeketens ervan;

• Het aanpakken van tekorten aan arbeidskrachten en vaardigheden die van cruciaal belang zijn voor alle soorten kwaliteitsbanen ter ondersteuning van de eerste doelstelling.

Een technologie moet voldoen aan minimaal één van onderstaande twee voorwaarden om in aanmerking te komen voor binnen STEP:

1. Innovatief karakter: De technologie moet een opkomend en baanbrekend element bevatten, en over een aanzienlijk economisch potentieel beschikken voor de Europese markt. Dit houdt in:

• De technologie moet ten minste twee van de volgende drie kenmerken vertonen: (i) innovatief, (ii) opkomend of (iii) cutting-edge;

• De technologie moet ook een aanzienlijk economisch potentieel hebben door een aanzienlijke impact op ontwikkeling of fabricage, en dient gericht te zijn op verschillende markten van de Unie (en moet dus inzetten op het genereren van spillovers naar verschillende andere Europese lidstaten);

2. Strategische afhankelijkheden: De technologie moet bijdragen tot het verminderen of voorkomen van strategische afhankelijkheden van de Unie. De technologie moet aan verschillende van de volgende factoren voldoen:

• Versterking van het industriële en technologische leiderschap van de Unie;

• Ondersteuning van kritieke infrastructuren;

• Vergroten van de productiecapaciteit (voor productieprocessen waarvoor een grote strategische afhankelijkheid is vastgesteld);

• Versterking van kritieke supply chains;

• Bevorderen van positieve grensoverschrijdende effecten binnen de interne markt.

STEP / P4 omvat enerzijds onderzoeks- en innovatiecapaciteit, die sterk gericht is op economische valorisatie en anderzijds demonstratie- en opleidingsinfrastructuur, die vooral gericht is op het versterken van de competenties bij kmo's. Concreet is STEP / P4 gericht naar volgende acties:

- Voor het onderdeel Onderzoeks- en innovatiecapaciteit:
  -
    - innovatieve infrastructuur die gedeeld kan worden en in een context van open innovatie ecosystemen ondersteunt en toegankelijk is voor een spectrum van (potentiële) actoren, zowel kennisinstellingen als private ondernemingen.
    - De infrastructuur is gericht op een hoog TRL-niveau en faciliteert zodoende economische valorisatie.
    - De infrastructuur heeft een uitgesproken vraaggedreven karakter. Dit betekent dat de infrastructuur van cruciaal en specifiek belang is voor een bepaald aantal Vlaamse ondernemingen die kritieke technologieën ontwikkelen/vervaardigen in alle STEP-sectoren en een aanzienlijk deel uitmaken van de sector waarin zij actief zijn. Het gebruik van de infrastructuur is primair bestemd voor STEP-projecten.
    - De infrastructuur heeft een uitgesproken duurzaam karakter. De blijvende impact van de investeringen moet verzekerd zijn, met voldoende verzekering van de benutting van de infrastructuur op lange termijn, gebaseerd op een duurzaam business model.
- Voor het onderdeel demonstratie- en opleidingsinfrastructuur:
  - Het realiseren van innovatieve opleidingsinfrastructuur die voldoet aan de huidige behoeften van de arbeidsmarkt. Onder andere door de digitale shift die de kenniseconomie en de daaraan gekoppeld ondernemingen doormaken, zijn de bestaande opleidingsinfrastructuren niet altijd aangepast aan de behoeften van de ondernemingen. Tevens moeten de kmo's gestimuleerd worden om innovatieve toepassingen te implementeren binnen de eigen onderneming. Het is dus belangrijk dat er een aanbod wordt ontwikkeld dat relevant is voor zowel de early adopters als de innovatievolgers.

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

Als uitvoerders van de acties binnen SD 1.6. worden volgende uitvoerders beoogd:

• Publieke actoren/(lokale) overheden
• Opleidings- en onderwijsverstrekkers
• Kennisinstellingen (hogescholen, universiteiten, …)
• Strategische Onderzoekscentra (SOC's)
• Speerpuntclusters
• Ondernemingen
• Sectororganisaties/federaties
• Kenniscentra (vaak privaatrechtelijke instanties met een publieke doelstelling)
• …

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Voor alle programmerings- en uitvoeringsfasen van het programma waarborgen de bevoegde autoriteiten de naleving van de horizontale principes in art. 9 CPR inclusief het EU-grondrechtencharter, gendergelijkheid en -mainstreaming, voorkomen zij discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstemming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, houden zij rekening met de toegankelijkheid voor personen met een handicap, alsook het respecteren van UNCRPD/VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

We continueren binnen het Vlaams programma de inzet van de GTI's Limburg (dat als transitieregio erkend is), West-Vlaanderen, Kempen (omwille van structurele socio-economische handicaps ten opzichte van de rest van Vlaanderen en de Vlaamse Ruit in het bijzonder en de bijzondere problematiek van de-industrialisering en bedrijfsinkrimpingen en -sluitingen als gevolg hiervan) en stedelijke duurzame ontwikkeling (met name grootsteden Antwerpen en Gent die met grotere sociale verschillen te kampen hebben en bijzondere grootstedelijke uitdagingen kennen).

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

Vanuit de programmastrategie en de hieruit geformuleerde acties zal ingezet worden op de uitbreiding van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en acties die bijdragen aan de verhoging van vaardigheden voor industriële transformatie in Vlaanderen, volgend op de Slimme Specialisatiestrategie.

Deze domeinen laten zich immers kenmerken door een aanzienlijk draagvlak én een groot (groei-)potentieel. Dit potentieel houdt eveneens in dat grote technologische evoluties zullen plaatsvinden en dat deze niet beperkt zullen blijven tot de eigen lokale regio.

Hoewel het programma EFRO Vlaanderen is gericht naar acties binnen Vlaanderen en dan ook in de eerste plaats Vlaamse actoren aanspreekt, draagt het programma ook ontegensprekelijk bij tot een verdere internationalisatie. Het programma richt zich op die domeinen waarin Vlaanderen excelleert en een internationaal comparatief voordeel heeft (onder andere de clusterdomeinen). Om dit verder te zetten is voortdurende kennisopbouw en -overdracht noodzakelijk. De actoren binnen deze domeinen bewegen zich dan ook binnen een internationale context. Specifiek binnen deze STEP-prioriteit wordt ingezet op o.a. technologieën met een significant economisch potentieel dat niet op o.a. het significant economisch potentieel van technologieën dat niet aan de landsgrenzen stopt.

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

De ondersteuning binnen deze SD vindt plaats door middel van subsidies. Subsidies zijn het geschikte instrument om in de vastgestelde behoeften te voorzien. Daarnaast zijn er reeds voldoende Vlaamse financieringsinstrumenten beschikbaar en is er geen marktfalen De finale doelgroep van de projecten zijn voornamelijk ondernemingen. De directe begunstigden van de steun zijn echter vaak kennisinstellingen, sectororganisaties, strategische onderzoekscentra, overheden.

Vermits het EFRO-programma is gericht op economische valorisatie wordt de steun vaak toegekend op basis van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV). Dit kader biedt expliciet mogelijkheden om ook steun toe te kennen aan ondernemingen. Via EFRO wordt het ontwikkelen van innovatieve projecten en proefprojecten veelal gestimuleerd. Inherent aan dergelijke projecten is het onzekere eindresultaat, waardoor zij via de klassieke subsidieverlening gesteund worden. Het programma bouwt derhalve ook voort op het huidige programma 2014-2020, waar deze, vergelijkbare acties via subsidies werden ondersteund.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	0,00	51,00
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO07	Onderzoeksorganisaties die deelnemen aan gezamenlijke onderzoeksprojecten	Onderzoeksinstellingen	0,00	26,00
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO08	Nominale waarde van onderzoeks- en innovatieapparatuur	euro	0,00	17.710.240,00
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO10	Ondernemingen die samenwerken met onderzoeksorganisaties	ondernemingen	0,00	35,00
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO15	Gecreëerde opstartcapaciteit	ondernemingen	0,00	31,00
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO16	Deelnames van institutionele belanghebbenden aan een ondernemingsgezind ontdekkingsproces	deelnames van institutionele belanghebbenden	0,00	68,00
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO101	Kmo’s die investeren in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap	ondernemingen	0,00	3,00
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	SOI10	Aantal vierkante meter nieuwe of gerenoveerde onderzoeksinfrastructuur	m²	0,00	30.931,00
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	SOI11	Aantal vierkante meter nieuwe of gerenoveerde bedrijfshuisvestingsinfrastructuur	m²	0,00	10.466,00
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	SOI14	Aantal vierkante meter nieuwe of gerenoveerde opleidingsinfrastructuur	m²	0,00	21.340,00
4	RSO1.6	EFRO	Transitie	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	0,00	20,00
4	RSO1.6	EFRO	Transitie	RCO07	Onderzoeksorganisaties die deelnemen aan gezamenlijke onderzoeksprojecten	Onderzoeksinstellingen	0,00	8,00
4	RSO1.6	EFRO	Transitie	RCO08	Nominale waarde van onderzoeks- en innovatieapparatuur	euro	0,00	9.787.475,00

4	RSO1.6	EFRO	Transitie	RCO10	Ondernemingen die samenwerken met onderzoeksorganisaties	ondernemingen	0,00	6,00
4	RSO1.6	EFRO	Transitie	RCO16	Deelnames van institutionele belanghebbenden aan een ondernemingsgezind ontdekkingsproces	deelnames van institutionele belanghebbenden	0,00	32,00
4	RSO1.6	EFRO	Transitie	RCO101	Kmo’s die investeren in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap	ondernemingen	0,00	18,00
4	RSO1.6	EFRO	Transitie	SOI10	Aantal vierkante meter nieuwe of gerenoveerde onderzoeksinfrastructuur	m²	0,00	13.985,00
4	RSO1.6	EFRO	Transitie	SOI14	Aantal vierkante meter nieuwe of gerenoveerde opleidingsinfrastructuur	m²	0,00	2.515,00

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2025	43.957.722,00	Monitoringsysteem e-loket	
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR03	Kleine en middelgrote ondernemingen (kmo’s) die product- of procesinnovatie introduceren	ondernemingen	0,00	2025	27,00	Monitoringsysteem e-loket	
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR18	Kmo’s die na de opstart de diensten van starterscentra gebruiken	ondernemingen/jaar	0,00	2025	13,00	Monitoringsysteem e-loket	
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR98	Kmo-personeel dat een opleiding in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en	deelnemers	0,00	2025	1.496,00	Monitoringsysteem e-loket	

					ondernemerschap voltooit (naar type vaardigheid: technisch, management, ondernemerschap, groen, overig)						
4	RSO1.6	EFRO	Transitie	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2025	30.559.391,00	Monitoringsysteem e-loket	
4	RSO1.6	EFRO	Transitie	RCR03	Kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) die product- of procesinnovatie introduceren	ondernemingen	0,00	2025	43,00	Monitoringsysteem e-loket	
4	RSO1.6	EFRO	Transitie	RCR98	Kmo-personeel dat een opleiding in vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap voltooit (naar type vaardigheid: technisch, management, ondernemerschap, groen, overig)	deelnemers	0,00	2025	4.100,00	Monitoringsysteem e-loket	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	145a. Steun voor de ontwikkeling van vaardigheden of toegang tot werkgelegenheid in digitale technologieën en deeptech-innovatie, biotechnologieën	16.533.333,00
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	145b. Steun voor de ontwikkeling van vaardigheden of toegang tot werkgelegenheid in schone en hulpbronnen-efficiënte technologieën	8.266.667,00

4	RSO1.6	EFRO	Transitie	145a. Steun voor de ontwikkeling van vaardigheden of toegang tot werkgelegenheid in digitale technologieën en deeptech-innovatie, biotechnologieën	16.866.667,00
4	RSO1.6	EFRO	Transitie	145b. Steun voor de ontwikkeling van vaardigheden of toegang tot werkgelegenheid in schone en hulpbronnen-efficiënte technologieën	8.433.333,00
4	RSO1.6	Totaal			50.100.000,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	24.800.000,00
4	RSO1.6	EFRO	Transitie	01. Subsidie	25.300.000,00
4	RSO1.6	Totaal			50.100.000,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	27. Andere benaderingen - Functionele stedelijke gebieden	18.600.000,00
4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	28. Andere benaderingen - Plattelandsgebieden	6.200.000,00
4	RSO1.6	EFRO	Transitie	03. ITI - Functionele stedelijke gebieden	18.975.000,00
4	RSO1.6	EFRO	Transitie	04. ITI - Plattelandsgebieden	6.325.000,00
4	RSO1.6	Totaal			50.100.000,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema’s ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)

4	RSO1.6	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	24.800.000,00
4	RSO1.6	EFRO	Transitie	03. Genderneutraal	25.300.000,00
4	RSO1.6	Totaal			50.100.000,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

2.2. Prioriteiten technische bijstand

3. Financieringsplan

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt g), i), ii) en iii), artikel 112, leden 1, 2 en 3, en de artikelen 14, 26 en 26 bis, van de GB-verordening

3.1. Overdrachten en bijdragen (1)

Referentie: Artikelen 14, 26, 26 bis en 27, van de GB-verordening

Programmawijziging in verband met	☐ bijdrage aan InvestEU
	☐ overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer
	☐ overdracht tussen EFRO, ESF+ en Cohesiefonds of naar een ander fonds of fondsen
	☐ Fondsen die bijdragen tot de verwezenlijking van de in artikel 21 quater, lid 3, van Verordening (EU) 2021/241 genoemde doelstellingen

1) Alleen van toepassing op programmawijzigingen in overeenstemming met de artikelen 14, 26 en 26 bis, met uitzondering van aanvullende overdrachten naar het JTF in overeenstemming met artikel 27 van de GB-verordening. De overdrachten hebben geen invloed op de jaarlijkse verdeling van de financiële middelen op MFK-niveau voor een lidstaat.

Tabel 15 A: Bijdragen aan InvestEU* (verdeling per jaar)

Bijdrage van		Bijdrage tot	Uitsplitsing per jaar							
Fonds	Regiocategorie	InvestEU-venster	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal

* Voor elk nieuw bijdrageverzoek worden in een programmawijziging de totale bedragen voor elk jaar vastgesteld per fonds en per regiocategorie.

Tabel 15 B: Bijdragen aan InvestEU* (samenvatting)

Fonds	Regiocategorie	Duurzame infrastructuur a)	Innovatie en digitalisering b)	Kleine of middelgrote onderneming c)	Sociale investeringen en vaardigheden d)	Totaal (e)=(a)+(b)+(c)+(d)
Totaal						

* Cumulatieve bedragen voor alle bijdragen die tijdens de programmeringsperiode via programmawijzigingen zijn gedaan. Bij elk nieuw bijdrageverzoek worden in een programmawijziging de totale bedragen voor elk jaar vastgesteld per fonds en per regiocategorie.

Motivering, rekening houdend met de wijze waarop deze bedragen bijdragen tot de verwezenlijking van de in het programma geselecteerde beleidsdoelstellingen overeenkomstig artikel 10, lid 1, van de InvestEU-verordening

Tabel 16 A: Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer (uitsplitsing per jaar)

Overdrachten van		Overdrachten naar	Uitsplitsing per jaar							
Fonds	Regiocategorie	Instrument	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal

Tabel 16 B: Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer* (samenvatting)

Fonds	Regiocategorie	Totaal
Totaal		

* Cumulatieve bedragen voor alle overdrachten die tijdens de programmeringsperiode via programmawijzigingen zijn gedaan. Bij elk nieuw overdrachtverzoek worden in een programmawijziging de totale overgedragen bedragen voor elk jaar vastgesteld per fonds en per regiocategorie.

Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer - Motivering

Tabel 17 A: Overdrachten tussen EFRO, ESF+ en Cohesiefonds of naar een ander fonds of fondsen (uitsplitsing per jaar)

Overdrachten van		Overdrachten naar		Uitsplitsing per jaar							
Fonds	Regiocategorie	Fonds	Regiocategorie	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal

* Overdracht naar andere programma's. Overdrachten tussen EFRO en ESF+ mogen alleen binnen dezelfde regiocategorie gebeuren.

Tabel 17 B: Overdrachten tussen EFRO, ESF+ en Cohesiefonds of naar een ander fonds of fondsen (samenvatting)

	EFRO	ESF+	CF	EFMZVA	AMIF	ISF	BMVI	Totaal

	Meer ontwikkeld	Transitie	Minder ontwikkeld	Meer ontwikkeld	Transitie	Minder ontwikkeld						
Totaal												

* Cumulatieve bedragen voor alle overdrachten die tijdens de programmeringsperiode via programmawijzigingen zijn gedaan. Bij elk nieuw overdrachtverzoek worden in een programmawijziging de totale overgedragen bedragen voor elk jaar vastgesteld per fonds en per regiocategorie.

Overdrachten tussen fondsen in gedeeld beheer, met inbegrip van fondsen voor het cohesiebeleid - Motivering

Tabel 21: Fondsen die bijdragen tot de verwezenlijking van de in artikel 21 quater, lid 3, van Verordening (EU) 2021/241 genoemde doelstellingen

Fonds	Regiocategorie	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal
Algemeen totaal								

3.2. JTF: toewijzing in het programma en overdrachten (1)

3.3. Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie

Tabel 19 A: Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie, binnen het programma (uitsplitsing per jaar)

Overdrachten van	Overdrachten naar	Uitsplitsing per jaar			
Regiocategorie*	Regiocategorie*	2025	2026	2027	Totaal

* Alleen van toepassing op het EFRO en het ESF+.

Tabel 19 B: Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie, naar andere programma's (uitsplitsing per jaar)

Overdrachten van	Overdrachten naar	Uitsplitsing per jaar			
Regiocategorie*	Regiocategorie*	2025	2026	2027	Totaal

* Alleen van toepassing op het EFRO en het ESF+.

3.4. Terugboekingen (1)

Tabel 20A: Terugboekingen (uitsplitsing per jaar)

Overdrachten van	Overdrachten naar		Uitsplitsing per jaar							
InvestEU of ander EU-instrument	Fonds	Regiocategorie	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal

(1) Alleen van toepassing op programmawijzigingen voor middelen die zijn teruggeboekt van andere instrumenten van de Unie, met inbegrip van elementen van het AMIF, het ISF en het BMVI, in direct of indirect beheer, of van InvestEU.

Tabel 20B: Terugboekingen* (samenvatting)

Van	Aan						
InvestEU / instrument	EFRO			ESF+			Cohesiefonds
	Meer ontwikkeld	Transitie	Ontwikkeld	Meer ontwikkeld	Transitie	Ontwikkeld	

* Cumulatieve bedragen voor alle overdrachten die tijdens de programmeringsperiode via programmawijzigingen zijn gedaan. Bij elk nieuw overdrachtverzoek worden in een programmawijziging de totale overgedragen bedragen voor elk jaar vastgesteld per fonds en per regiocategorie.

3.5. Financiële toewijzingen per jaar

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt g), i), van de GB-verordening, en de artikelen 3, 4 en 7 van de JTF-verordening

Tabel 10: Financiële toewijzingen per jaar

Fonds	Regiocategorie	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Totaal
							Financiële toewijzing zonder flexibiliteitsbedrag	Flexibiliteitsbedrag	Financiële toewijzing zonder flexibiliteitsbedrag	Flexibiliteitsbedrag	
EFRO*	Meer ontwikkeld	0,00	27.632.737,00	28.076.803,00	28.976.209,00	29.447.298,00	12.223.132,00	12.223.132,00	12.468.144,00	12.468.144,00	163.515.599,00
EFRO*	Transitie	0,00	19.022.121,00	19.327.812,00	19.946.956,00	20.271.248,00	8.414.292,00	8.414.293,00	8.582.956,00	8.582.955,00	112.562.633,00
Totaal EFRO		0,00	46.654.858,00	47.404.615,00	48.923.165,00	49.718.546,00	20.637.424,00	20.637.425,00	21.051.100,00	21.051.099,00	276.078.232,00
Totaal		0,00	46.654.858,00	47.404.615,00	48.923.165,00	49.718.546,00	20.637.424,00	20.637.425,00	21.051.100,00	21.051.099,00	276.078.232,00

° Bedragen na de aanvullende overdracht naar het JTF

3.6. Totale financiële toewijzingen per fonds en nationale medefinanciering

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt g), ii), artikel 22, lid 6, en artikel 36 van de GB-verordening

Overdracht naar doelstelling “Investeren in werkgelegenheid en groei”: programma's die gebruikmaken van technische bijstand uit hoofde van artikel 36, lid 5, GB-verordening, overeenkomstig de keuze die is gemaakt in de partnerschapsovereenkomst

Tabel 11: Totaal financiële toewijzingen per fonds en nationale bijdrage

Specifieke beleids-/JTF-doelstelling nummer of technische bijstand	Prioriteit	Berekeningsgrondslag voor de EU-steun (totaal aan subsidiabele kosten of publieke bijdrage)	Fonds	Regiocategorie*	Uniebijdrage (a)=(b)+(c)+(i)+(j)	Uitsplitsing van EU-bijdrage				Nationale bijdrage (d)=(e)+(f)	Indicatieve uitsplitsing van de nationale bijdrage		Totaal (g)=(a)+(d)	Medefinancieringspercentage (h)=(a)/(g)
						EU-bijdrage		Flexibiliteitsbedrag			Publiek (e)	Particulier (f)		
						zonder technische bijstand in het kader van artikel 36, lid 5	voor technische bijstand in het kader van artikel 36, lid 5	zonder technische bijstand in het kader van artikel 36, lid 5	voor technische bijstand in het kader van artikel 36, lid 5					
						(b)	(c)	(i)	(j)					
1	1	Totaal	EFRO	Meer ontwikkeld	70.354.365,00	57.710.797,00	2.019.878,00	10.264.435,00	359.255,00	105.531.548,00	73.872.084,00	31.659.464,00	175.885.913,00	39,9999998863%
1	1	Totaal	EFRO	Transitie	46.941.080,00	38.505.175,00	1.347.681,00	6.848.526,00	239.698,00	31.294.055,00	21.905.838,00	9.388.217,00	78.235.135,00	59,9999987218%
1	4	Totaal	EFRO	Meer ontwikkeld	25.668.000,00	21.055.136,00	736.930,00	3.744.864,00	131.070,00	0,00	0,00	0,00	25.668.000,00	100,0000000000%
1	4	Totaal	EFRO	Transitie	26.185.500,00	21.479.635,00	751.787,00	3.820.365,00	133.713,00	0,00	0,00	0,00	26.185.500,00	100,0000000000%
2	2	Totaal	EFRO	Meer ontwikkeld	49.397.320,00	40.519.999,00	1.418.199,00	7.206.881,00	252.241,00	74.095.980,00	51.867.186,00	22.228.794,00	123.493.300,00	40,0000000000%
2	2	Totaal	EFRO	Transitie	28.179.790,00	23.115.527,00	809.042,00	4.111.325,00	143.896,00	18.786.527,00	13.150.569,00	5.635.958,00	46.966.317,00	59,9999995742%
2	3	Totaal	EFRO	Meer ontwikkeld	18.095.914,00	14.843.849,00	519.535,00	2.640.126,00	92.404,00	27.143.871,00	19.000.710,00	8.143.161,00	45.239.785,00	40,0000000000%
2	3	Totaal	EFRO	Transitie	11.256.263,00	9.233.371,00	323.167,00	1.642.246,00	57.479,00	7.504.176,00	5.252.923,00	2.251.253,00	18.760.439,00	59,9999978679%
Totaal			EFRO	Meer ontwikkeld	163.515.599,00	134.129.781,00	4.694.542,00	23.856.306,00	834.970,00	206.771.399,00	144.739.980,00	62.031.419,00	370.286.998,00	44,1591521936%
Totaal			EFRO	Transitie	112.562.633,00	92.333.708,00	3.231.677,00	16.422.462,00	574.786,00	57.584.758,00	40.309.330,00	17.275.428,00	170.147.391,00	66,1559559265%
Algemeen totaal					276.078.232,00	226.463.489,00	7.926.219,00	40.278.768,00	1.409.756,00	264.356.157,00	185.049.310,00	79.306.847,00	540.434.389,00	51,0845049130%

* Voor EFRO en ESF+: minder ontwikkeld, overgang en meer ontwikkeld en, in voorkomend geval, speciale toewijzing voor ultraperifere en noordelijke dunbevolkte regio’s. Voor het Cohesiefonds: niet van toepassing. Voor technische bijstand hangt de toepassing van regiocategorieën af van de selectie van het fonds.

** Geef de totale JTF-middelen aan, met inbegrip van de aanvullende steun die is overgedragen van het EFRO en het ESF+. De tabel mag de bedragen overeenkomstig artikel 7, van de JTF-verordening niet bevatten. In het geval van uit het JTF gefinancierde technische bijstand moeten de JTF-middelen worden opgesplitst in middelen die verband houden met de artikelen 3 en 4 JTF-verordening. Voor artikel 4 JTF-verordening is er geen flexibiliteitsbedrag.

4. Randvoorwaarden

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt i), van de GB-verordening

Tabel 12: Randvoorwaarden

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
1. Doeltreffende toezichtmechanismen van de markt voor overheidsopdrachten			Ja	Monitoringmechanismen voor alle overheidsopdrachten en de aanbesteding ervan in het kader van de fondsen overeenkomstig de Uniewetgeving inzake aanbestedingen. Dit vereiste omvat: 1. Regelingen om te zorgen voor de verzameling van doeltreffende en betrouwbare gegevens over procedures voor overheidsopdrachten boven de EU-drempels overeenkomstig de rapportageverplichtingen van de artikelen 83 en 84 van Richtlijn 2014/24/EU, en de artikelen 99 en 100 van Richtlijn 2014/25/EU.	Ja	* Aankondiging via https://www.publicprocurement.be * Gunning en gunning van een overheidsopdracht: wet van 17/06/2016 op de overheidsopdrachten; * Gunning van een overheidsopdracht: Wet van 17/06/2013 betreffende de motivering, informatie en beroepsmogelijkheden inzake overheidsopdrachten, bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten en concessies. * KB 18/04/2017 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten in traditionele sectoren; * KB 14 /01/2013 tot vaststelling van de algemene regels voor de uitvoering van overheidsopdrachten	Publicprocurement.be met ENotification: Elektronisch publicatie en consultatie. Wet 17/06/16 zet richtlijnen 2014/24/EU en 2014/25/EU om. Art. 14 & 64: comm. & uitwisseling aanbestedende diensten & exploitanten, in stadia via elektr. communicatie. Art. 14: verplichting elektr. middelen tijdens procedure. Art. 64: aanbestedingsstukken ondernemers via "e-Procurement", geeft toegang tot toepassing elektr. verwerking overheidsopdrachten. Automatische koppeling TED Belangenconflicten: art. 6 & 69 wet 17/06/16 overheidsopdrachten & art. 51 KB 18/04/2017 Omzetting art. 83-84, 99-100 richtlijnen: meldings- & bewaarplicht Minimale elementen gegevens: Kwaliteit & intensiteit concurrentie: inschrijvers, contractprijs, deelname kmo's, ..

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							Monitoring & analyse gegevens nationale autoriteiten, art. 83, lid 2, Richtlijn 2014/24 / EU en art. 99, lid 2, richtlijn 2014/25 / EU Openbaarheid resultaten analyse conf. art. 83, lid 3, Richtlijn 2014/24 / EU en art. 99, lid 3, Richtlijn 2014 / 25 / EU Informatie manipulatie van procedures, meegedeeld aan nationale instanties conf. art. 83, lid 2, Richtlijn 2014/24 /EU en in art. 99, lid 2, Richtlijn 2014/25/EU
				2. Regelingen om ervoor te zorgen dat de gegevens ten minste de volgende elementen omvatten: a. Kwaliteit en intensiteit van de concurrentie: namen van de winnende inschrijvers, aantal initiële inschrijvers en contractuele prijs b. Informatie over de definitieve prijs na voltooiing en over de deelname van kmo's als rechtstreekse inschrijvers indien de nationale systemen dergelijke informatie verstrekken	Ja	Wet van 17/06/2013 betreffende de motivering, informatie en beroepsmogelijkheden inzake overheidsopdrachten, bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten en concessies. Gemotiveerde gunningsbeslissing Charter “Toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten” Verordening (EU) 2021-1060 van het Europees Parlement en de Raad	1. De wet van 17 juni 2013 voorziet in artikel 4, par. 1, 8° dat de aanbestedende dienst in het bijzonder een gemotiveerde gunningsbeslissing moet opstellen bij de gunning van een opdracht (onder voorbehoud van EU-aankondiging), ongeacht de procedure: procedure zonder publiciteit, met publiciteit, gunning van de opdracht in alle gevallen van procedure, afstand van aanbesteding, enz. Dit geldt voor alle bedrijven, ongeacht hun grootte

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							2. De gemotiveerde gunningsbeslissing omvat o.m. de naam van de inschrijver die de opdracht wint, het aantal initiële inschrijvers en de waarde van de gegunde opdracht. 3. Dit charter, gepubliceerd door de FOD Economie, KMO, Middenklasse en Energie in 2018, stelt een reeks van 13 principes voor om de toegang van KMO's tot openbare markten te vergroten. De centrale doelstelling van dit charter is het verhogen van het aantal kmo's dat deelneemt aan overheidsopdrachten. De doelgroep van het charter bestaat voornamelijk uit federale aanbestedende diensten 4 Verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen 2021-1060
				3. Regelingen om te zorgen voor de monitoring en de analyse van de gegevens door de bevoegde nationale autoriteiten in overeenstemming met artikel 83, lid 2, van Richtlijn 2014/24/EU en artikel 99, lid 2, van Richtlijn 2014/25/EU	Ja	1. Controleactoren: Interne FOD (managementautoriteit), Inspectie Financiën, Federale Inspectie van Financiën (Auditautoriteit), Belgische Rekenkamer, Rekenkamer 2. Rechtsmiddelen: Ombudsman, Raad van State, rechtbanken en rechtbanken, Europese Commissie	Op Publicprocurement.be kunnen ambtenaren en bedrijven verschillende informatie (handleidingen, voorbeelden van standaarddocumenten, contactpunten, enz.) vinden over de verschillende aspecten van

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
						3. Openbare aanbesteding.be 4. Wet van 17 juni 2013 betreffende de motivering, informatieverstrekking en rechtsmiddelen betreffende overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten (artikel 9/1 (2))	overheidsopdrachten, van wetgeving tot de behandeling van contracten via elektronische middelen.
				4. Regelingen om de resultaten van de analyse beschikbaar te maken voor het publiek in overeenstemming met artikel 83, lid 3, van Richtlijn 2014/24/EU en artikel 99, lid 3, van Richtlijn 2014/25/EU	Ja	Koninklijk besluit van 15 april 2018 stelt het referentiekader vast voor de samenwerking met de Europese Commissie op het gebied van overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten. https://www.publicprocurement.be/fr/documents/rapport-de-controle-2021	Het KB van 15 april 2018 stelt de FOD Kanselarij van de Eerste Minister aan als aanspreekpunt in de zin van artikel 83 (5) Richtlijn. Deze entiteit coördineert de opmaak van het toezichtsrapport. Dit toezichtsrapport wordt gepubliceerd op hun website. https://www.publicprocurement.be/nl/documenten/toezichtrapport-2021
				5. Regelingen om ervoor te zorgen dat alle informatie die wijst op vermoedelijke manipulatie wordt meegedeeld aan de bevoegde nationale instanties in overeenstemming met artikel 83, lid 2, van Richtlijn 2014/24/EU en artikel 99, lid 2, van Richtlijn 2014/25/EU	Ja	Artikel 36, §5 van het Koninklijk Besluit van 18 april 2017 betreffende de gunning van overheidsopdrachten in traditionele sectoren Gids over bid rigging: https://www.bma-abc.be/nl/over-ons/publicaties/samenspanning-bij-overheidsopdrachten-een-gids-voor-aanbestedende-overheden Arachne: https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catI	Artikel 36, §5 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 betreffende de gunning van overheidsopdrachten in traditionele sectoren bepaalt dat biedingen die wegens abnormale prijzen verboden zijn, moeten worden gemeld aan de Belgische Mededingingsautoriteit. De Belgische Mededingingsautoriteit geeft kopers ook een gids over collusie bij overheidsopdrachten: https://www.bma-abc.be/nl/over-ons/publicaties/samenspanning-bij-

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
						d=325&intPageId=3587&langId=nl	overheidsopdrachten-een-gids-voor-aanbestedende-overheden Er is ook de mogelijkheid om te verwijzen naar Arachne, de risico-inschattingstool die door de Europese Commissie is opgezet.
2. Middelen en capaciteit voor de effectieve toepassing van de staatssteunregels			Ja	De beheersautoriteiten hebben de instrumenten en de capaciteit om de naleving van de staatssteunregels te controleren: 1. Voor ondernemingen in moeilijkheden en ondernemingen die aan een terugvorderingsverplichting zijn onderworpen.	Ja	Bedrijven waarvan een terugvordering wordt geëist (terugvordering van staatssteun): * Decreet tot regeling van de invordering van niet-fiscale schuldvorderingen voor het Vlaamse Gewest en de instellingen die eronder ressorteren (https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&table_name=wet&cn=1995022247) Bedrijven in moeilijkheden: * Graydon risico-analyse (https://graydon.nl/nl/oplossingen/analytics-scores/analyses) * Controle nieuwe/jonge bedrijven: Bijkomende controles op het financieel plan	Voor de eventuele terugvordering van toegekende steun kan beroep gedaan worden op de CIC. Haar taak omvat de invordering van onbetwiste en opeisbare niet-fiscale schuldvorderingen van zowel het Vlaamse Gewest als de Vlaamse Gemeenschap, en de instellingen die eronder ressorteren. Ze is opgericht om de invorderingsexpertise te centraliseren, en treedt op wanneer bepaalde sommen niet meer geïnd kunnen worden door de behandelende administraties. Als basiscontrole wordt een Graydon analyses uitgevoerd. Indien pas recent opgericht dan zijn nog geen jaarrekeningen beschikbaar en is de Graydon analyse dus minder relevant. Hierbij worden volgende punten in acht genomen: de fondsen die het bedrijf reeds wist te verzekeren en nog voorziet gedurende de projectperiode (kapitaal, leningen, ...); de inkomsten (en

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							uitgaven) die het bedrijf budgetteert gedurende de projectperiode, en de realiteitszin ervan. Hierbij wordt nagegaan (i) of de kosten en de opbrengsten van het project al dan niet verrekend zijn in dit financieel plan en (ii) of er additionele middelen nodig zijn om de cash/thesaurie positie van het bedrijf positief te houden tijdens de projectperiode.
				2. Door toegang tot deskundig advies en richtsnoeren inzake staatssteun die worden verstrekt door deskundigen van lokale of nationale instanties.	Ja	* Staatssteunanalyse EFRO https://drive.google.com/file/d/1AE6HZxb8Hu0c7GGOnMZ6VkvjatNKlese/view * Informatie rond staatssteun EFRO https://www.vlaio.be/nl/vlaio-netwerk/europees-fonds-voor-regionale-ontwikkeling/efro-project-indienen/staatssteun	In het kader van het EFRO-programma gebeurt de algemene toepassing van de staatsteunregels op projectniveau aan de hand van een checklist. Zowel de eerstelijns- evenals de tweedelijnscontrole zien toe op een controle van de correcte toepassing van de staatssteunwetgeving. Bij een aanmeldingsdossiers en toepassing van de regels in complexe dossiers wordt beroep gedaan op de staatsteunexpert van de stafdienst van het Agentschap Ondernemen, waarvan de EFRO-entiteit deel van uitmaakt.
3. Effectieve toepassing en uitvoering van het EU-Handvest van de grondrechten			Ja	Er is voorzien in doeltreffende mechanismen om de naleving van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (“het Handvest”) te waarborgen, waaronder: 1. Regelingen om ervoor te zorgen dat programma’s die worden ondersteund door de fondsen en de uitvoering ervan	Ja	• Projectoproepen, aanvraagformulier en subsidieovereenkomst • Direction IV fundamentele rechten FOD Justitie • FRA: « European Union Agency for Fundamental Rights » (https://elearning.fra.europa.eu/; https://elearning.fra.europa.eu/course/index.php?categoryid=6)	Sensibilisering in het kader van projectaanvragen. Engagement van begunstigden in aanvraagformulier en herbevestiging engagement in subsidieovereenkomst. Over de verschillende stadia van de projectuitvoering waakt de

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
				de relevante bepalingen van het Handvest naleven.		• Check list CE 2016/C269/01, annexe III • VMRI : https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1861068 • Webpagina EU-Charter: https://ec.europa.eu/info/aiddevelopment cooperation-fundamentalrights/yourrights-eu/eu-cha	beheersautoriteit en intermediaire organen over toepassing en respecteren charter. Er wordt in de beheersautoriteit een expertenrol fundamentele rechten opgenomen. Deze expertenrol is aanspreekpunt en staat in voor opvolging klachten en gevallen van nietconformiteit charter en werkt samen met de relevante actoren (Vlaams Agentschap Binnenlands Bestuur, afdeling gelijke kansen, de VMRI, de FRA en de FOD Justitie Direction IV Fundamentele rechten), laat zich ondersteunen door en beroept zich op deze actoren voor kennisontwikkeling (opleiding FRA, kennis charter, cases, ..). De expertenrol verwijst naar de checklist van de EC.
				2. Regelingen voor rapportage aan het monitoringcomité over gevallen van door de fondsen gesteunde acties die niet conform zijn met het Handvest en klachten met betrekking tot het Handvest die zijn ingediend	Ja	- Document klachtenprocedure - Rapportageregeling klachten, gevallen niet-naleving in reglement van orde MC - Jaarlijkse globale rapportering VMRI	Rapportering en naleving van fundamentele grondrechten en EU charter - MC wordt door de EFRO BA gerapporteerd in geval van individuele

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
				volgens de overeenkomstig artikel 69, lid 7, van de GB-verordening ingestelde regelingen.			cases non-conformiteit (met respect voor het recht op de bescherming van persoonlijke data) en neemt correctieve acties - Driejaarlijks zal verenigbaarheid van acties en uitvoering programma met het handvest van de grondrechten worden nagegaan. Het VMRI zal hiertoe worden uitgenodigd door het MC - Jaarlijkse globale rapportering opvolging EU charter door BA op MC (klachten als gevallen niet-naleving) Met info over aantallen, status, aard van de grondrechten, .. Klachtenbehandeling: - Klachtenprocedure over schending fundamentele grondrechten - Doorverwijzen en linken naar bevoegde organen (o.m. Vlaamse ombudsdienst, VMRI) voor opvolging
4. Uitvoering en toepassing van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (UNCRPD) in overeenstemming met Besluit 2010/48/EG van de Raad.			Ja	Er is voorzien in een nationaal kader voor de uitvoering van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap (UNCRPD), met onder meer: 1. Meetbare doelstellingen, gegevensverzameling en toezichtmechanismen.	Ja	Nationaal kader: http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&table_name=wet&la=N&cn=1994021730 https://socialsecurity.belgium.be/nl/handistreaming	- Periodieke landenrapportering & constructieve dialoog met UNCRPD expertencomité Conclusies en aanbevelingen in de slotopmerkingen of 'Concluding Observations'. - Periodiek rapport België UNCRPD (2011)

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
						https://socialsecurity.belgium.be/nl/verdrag-van-de-verenigde-naties-inzakerechten-van-personen-met-een-handicap http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&table_name=wet&cn=2008071056 Conceptnota leersteundecreet, 25/06/2021 https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/documentview/60D725D2364	- Slotopmerkingen periodiek rapport België (2014) - Het 2e en 3de periodiek verslag werd in 4/2020, na consultatie handicapmiddenveld (3/2020) De constructieve dialoog wordt verwacht in 2023. - Alternatief verslag Belgian Disability Forum (BDF) 2014 - Mid-term-evaluatie van UNCRPD door BDF (2017) - Verslag door BDF in aanloop naar 2e periodiek rapport België UNCRPD (2019) - 'list of issues' door Comité van de rechten van Personen met een handicap (2019: landenverslag consulteerbaar op de website van OHCHR https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2fC%2fBEL%2f2-3&Lang=en) - Vlaanderen heeft horizontaal beleidsplan opgemaakt (gepubliceerd in okt 2020) met o.m. 4 doelstellingen die

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							raken aan de handicapmateries - In 2017 werd een indicatorenset ter opvolging van de participatie personen met een functiebeperking aan verschillende
				2. Regelingen om ervoor te zorgen dat het beleid, de wetgeving en de normen inzake toegankelijkheid naar behoren tot uiting komen in de voorbereiding en de uitvoering van de programma's.	Ja	Projectoproepen, aanvraagformulier en subsidieovereenkomst	Sensibilisering in het kader van projectaanvragen. Engagement van begunstigden in aanvraagformulier en herbevestiging engagement in subsidieovereenkomst. Over de verschillende stadia van de projectuitvoering waakt de BA over toepassing en respecteren VN-verdrag Ifv expertiseopbouw: beroep op relevante partners als VMRI, ABB afdeling Gelijke Kansen. Klachten toepassing VN-verdrag

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							doorgegeven aan bevoegde autoriteiten met opvolgingsmechanisme door beheerautoriteit Er wordt in BA een expertenrol toegewezen voor opvolging VNverdrag, is verantwoordelijk aanspreekpunt, bouwt samen met de partners (VMRI, ABB afdeling gelijke kansen, ..) kennis op over toepassing VN-verdrag (bv.good practices) en volgt de klachten- en gevallen niet-naleving op.
				3. Regelingen voor rapportage aan het monitoringcomité over gevallen van door de fondsen gesteunde acties die niet conform zijn met het UNCRPD en klachten met betrekking tot het UNCRPD die zijn ingediend volgens de overeenkomstig artikel 69, lid 7, ingestelde regelingen.	Ja	- Document klachtenprocedure - Rapportageregeling klachten, gevallen niet-naleving in reglement van orde monitoringcomité - Jaarlijkse globale rapportering VMRI	. Rapportering en naleving van VN verdrag - Monitoringcomité wordt door EFRO BA gerapporteerd in geval individuele cases non-conformiteit (met respect voor het recht op de bescherming van persoonlijke data.) en neemt correctieve acties

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							- Driejaarlijks zal verenigbaarheid van acties en uitvoering programma met het VN-Verdrag worden nagegaan. Het VMRI zal hiertoe worden uitgenodigd door het MC - Jaarlijkse globale rapportering opvolging VN verdrag door BA op monitoringcomité (klachten als gevallen niet-naleving). Met info over aantallen, status, aard van de rechten Klachtenbehandeling - Klachtenprocedure over schendingen rechten personen handicap - Doorverwijzen en linken naar bevoegde organen (o.m. Vlaamse ombudsdienst, VMRI) voor opvolging
1.1. Goede governance van de nationale of regionale strategie voor slimme specialisatie	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën RSO1.4. Ontwikkelen van	Ja	Strategieën voor slimme specialisatie worden ondersteund door: 1. Actuele analyse van problemen met de verspreiding van innovatie en met digitalisering.	Ja	* Strategische onderzoekscentra | Departement EWI (ewi-vlaanderen.be) https://www.ewi-vlaanderen.be/onze-opdracht/excellerend-onderzoek/strategische-onderzoekscentra * Speerpuntclusters | Agentschap Innoveren en Ondernemen (vlaio.be) https://www.vlaio.be/nl/clusterorganisati	In het Vlaamse innovatielandschap zijn verschillende actoren betrokken bij de uitvoering van de Slimme Specialisatie Strategie, waarbij de Strategische Onderzoekscentra (SOC's) en de Speerpuntclusters de belangrijkste zijn. De vier domeinen van de SOC's en de 6 thema's van de Speerpuntclusters vormen samen de 10 prioritaire domeinen van de Slimme Specialisatiestrategie.

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
		vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap				es/het-clusterbeleid/speerpuntclusters * https://www.vlaio.be/nl/vlaio-netwerk/europees-fonds-voor-regionale-ontwikkeling/vlaamse-slimme-specialisatie-strategie-0	Deze initiatieven (SOC's en SPC's) zijn er op gericht om bottum up noden inzake kennisdiffusie en digitalisering te kunnen traceren, inventariseren en remediëren. Deze initiatieven zijn gekenmerkt door een sterk link tussen kennisinstellingen en ondernemers(organisaties). Zodoende kan in kaart worden gebracht hoe innovatieve toepassingen het best worden verspreid naar ondernemingen en kan worden ingegrepen wanneer dit niet naar behoren gebeurt. De geactualiseerde versie van de Vlaamse RIS3 werd gevalideerd door de SEP in maart 2023. Dit betekent dat naast de directe betrokkenheid van de meeste relevante instrumenten SPC's en SOC's ook een quadruple helix structuur betrokken was bij de creatie en validering van de strategie. Deze benadering garandeert een ruime gedragenheid.
				2. Bestaan van bevoegde regionale/nationale instelling of instantie belast met het beheer van de strategie voor slimme specialisatie	Ja	* Slimme specialisatie | Departement EWI (ewi-vlaanderen.be) https://www.ewi-vlaanderen.be/wat-doet-ewi/ondernemende-economie/slimme-specialisatie/slimme-specialisatie * EU-platform | Departement EWI (ewi-vlaanderen.be) https://www.ewi-vlaanderen.be/onze-opdracht/excellerend-onderzoek/internationale-samenwerking/eu-platform	Het Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO) en het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) bundelen de krachten binnen een comité dat invulling gaf aan de Vlaamse Innovatiestrategie voor het S3-beleid. De strategische nota die hier het resultaat van was (geactualiseerde Slimme Specialisatie Strategie, april 2019), werd gevalideerd door de Stuurgroep van het Vlaamse Europaplatform en blijft voor de toekomst, samen met de bijhorende operationele nota, het uitgangspunt voor

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
						* Thematic Platforms Map - Smart Specialisation Platform (europa.eu) https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/thematic-platforms-map	het komende EFRO-programma 2021-2027. Het Departement EWI volgt voor de Vlaamse Slimme Specialisatiestrategie de opportuniteiten op voor de belanghebbende innovatie-actoren in een aantal thematische slimme specialisatieplatformen (TSPP) van DG REGIO om de Vlaamse clusterdomeinen beter te positioneren en te connecteren in EU waardeketens, gericht op groei, jobs en relance.
				3. Instrumenten voor toezicht en evaluatie om de voortgang te meten in de richting van de doelstellingen van de strategie	Ja	* SPEURGIDS | Departement EWI (ewi-vlaanderen.be) https://www.ewi-vlaanderen.be/speurgids * Cijfers & indicatoren | Departement EWI (ewi-vlaanderen.be) https://www.ewi-vlaanderen.be/cijfers-en-indicatoren * Speerpuntclusters | Agentschap Innoveren en Ondernemen (vlaio.be) (doorklikken naar clusterpacten) https://www.vlaio.be/nl/clusterorganisaties/het-clusterbeleid/speerpuntclusters	De uitrol van de Vlaamse Slimme Specialisatie Strategie is gekoppeld verschillende (beleids)initiatieven, vnl. SOC's en SPC's. Ieder initiatief heeft een eigen monitoringssysteem. Zo worden de SOC's geëvalueerd aan de hand van vooropgestelde strategische en operationele doelstellingen en Key Performance Indicatoren die werden opgenomen in de convenant die werd afgesloten met de Vlaamse Regering. Het monitoringsproces wordt opgevolgd door het Departement EWI. De resultaten van deze monitoring worden via diverse kanalen gepubliceerd (indicatorenboek, speurgids, VARIO-adviezen). De Speerpuntclusters worden gemonitord d.m.v. clusterpacten, afgesloten met de Vlaamse Regering.
				4. Functioneren van de samenwerking tussen belanghebbenden ("ondernemingsgezind ontdekkingsproces").	Ja	*https://www.s3vanguardinitiative.eu/partners/flanders *https://www.ewi-vlaanderen.be/evenementen	SOC's ontwikkelen samen met andere relevante stakeholders gezamenlijke roadmaps om transitie en valorisaties van innovatieve toepassingen te versnellen. Zodoende leveren de SOC's een bijdrage aan het Vlaamse

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							ecosysteem tussen kennisinstellingen en ondernemingen. Vlaamse triple helix stakeholders (waaronder SOC's) werden eveneens betrokken in het entrepreneurial discovery process van het interregionaal ecosysteem, zoals piloot- en demonstratie-acties van het Vanguard Initiatief en TSPP Platformen. Bij speerpuntclusters maakt het entrepreneurial discovery process inherent deel uit van de werking. Speerpuntclusters hebben de ambitie de match te zijn tussen kennisinstellingen en ondernemingen en ondernemingen onderling. Hiertoe worden contactmomenten en specifieke matchmaking acties voorzien.
				5. Acties die nodig zijn voor de verbetering van de nationale of regionale onderzoeks- en innovatiesystemen, waar nodig.	Ja	Moonshot: Vlaanderen CO2-arm in 2050 | Agentschap Innoveren en Ondernemen (vlaio.be) https://www.vlaio.be/nl/nieuws/moonshot-vlaanderen-co2-arm-2050	Verdere afstemming en wisselwerking tussen SOC's en de Speerpuntclusters en de SPC's onderling is een belangrijk aandachtspunt. Dit met oog op de capaciteitsopbouw voor transitie en ecosystemen, zodat de clusters nog beter kunnen inspelen op het spanningsveld tussen de onderzoeksroadmap en de economische noden van de industrie op het vlak van valorisatie van innovaties (met oog op duurzame groei en jobcreatie). Binnen de werking van de speerpuntclusters is de onderlinge afstemming en samenwerking eveneens een belangrijk aandachtspunt. Een concretisering hiervan is het Moonshot initiatief. Het Moonshot initiatief is een toekomstgericht industrieel innovatieprogramma, opgestart door de

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							Vlaamse overheid in 2019. Het programma ambieert een CO2-neutrale industrie. Binnen dit initiatief werken Vlaamse kenniscentra, overheid en industrie samen aan doorbraaktechnologieën die vanaf 2040 moeten zorgen voor klimaatvriendelijke productieprocessen. Het Moonshot initiatief kadert binnen het Vlaamse clusterbeleid en wordt gedragen door alle erkende speerpuntclusters, waarbij één cluster, m.n. Catalisti (duurzame chemie) de lead neemt.
				6. Waar relevant, acties om de industriële transitie te steunen.	Ja	Moonshot: Vlaanderen CO2-arm in 2050 | Agentschap Innoveren en Ondernemen (vlaio.be) https://www.vlaio.be/nl/nieuws/moonshot-vlaanderen-co2-arm-2050	De betrokkenheid van de SOC's bij het S3 Entrepreneurial Discovery Process is een belangrijke succesfactor om het innovatie-ecosysteem (triple / quadruple helix) voor transitiegerichte industriewaardeketens te ontwikkelen rond de technologische sterkten / troeven. Synergiën met EU-projecten / roadmaps / pilootacties waar SOC's actief in zijn, kunnen een belangrijke hefboom zijn om efficiënter krachten te bundelen rond innovatieve business cases voor industriële transities. Speerpuntclusters kunnen eveneens bijdragen aan industriële transitie omdat deze een groep bedrijven kunnen aligneren qua visie en middelen beschikbaar hebben om projectmatig aan transitie te werken. Ook het Moonshot initiatief (zie hoger) past in het streven naar een duurzame industriële transitie.
				7. Maatregelen met het oog op betere samenwerking met partners buiten een bepaalde	Ja	* Thematic Platforms Map - Smart Specialisation Platform (europa.eu) (doorklikken naar Vlaanderen)	Positionering van Vlaamse kennisspelers in de strategische waardeketens kan versterkt worden door

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
				lidstaat in prioritaire gebieden die worden gesteund door de strategie voor slimme specialisatie.		https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/thematic-platforms-map * https://errin.eu/members/flanders-government-department-economy-science-and-innovation-ewi *https://www.flandersinvestmentandtrade.com/en/flanders-accelerates	internationale samenwerking bij het delen van infrastructuur, kennis, knowhow in proeftuinen,... bijvoorbeeld in het kader van het Vanguard Initiatief, het stimuleren van kennisdeling in TSSP platformen en partnerschappen, uitwisseling van best practices tussen regio's, het openstellen van regionale instrumenten naar buitenlandse kennisinstellingen, interregionale innovatie investeringen,... Al deze initiatieven kunnen bijdragen tot een verdere capaciteitsopbouw. Hiervoor wordt aansluiting gezocht bij programma's zoals Digital Europe, Horizon EU, Invest EU,... Specifiek voor de Speerpuntclusters wordt in samenwerking met Flanders Investment & Trade (FIT) een model opgemaakt voor de internationalisering van clusters.
2.1. Strategisch beleidskader ter ondersteuning van op energie-efficiëntie gerichte renovatie van residentiële en niet-residentiële gebouwen	EFRO	RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen	Ja	1. Er is een nationale langetermijnrenovatiestrategie vastgesteld ter ondersteuning van de renovatie van het nationale bestand van residentiële en niet-residentiële gebouwen, in overeenstemming met de eisen van Richtlijn 2010/31/EU van het Europees Parlement en de Raad. Deze strategie: a) bevat indicatieve mijlpalen voor 2030, 2040 en 2050; b) biedt een indicatief overzicht van financiële middelen voor de uitvoering van de strategie;	Ja	* Vlaamse langetermijnrenovatiestrategie gebouwen 2050.pdf (energiesparen.be) https://www.energiesparen.be/sites/default/files/atoms/files/Vlaamse%20langetermijnrenovatiestrategie%20gebouwen%202050.pdf	Deze nationale strategie wordt voorgegeven door de LANGETERMIJNSTRATEGIE VOOR DE RENOVATIE VAN VLAAMSE GEBOUWEN

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
				c) bevat definities van doeltreffende mechanismen voor de bevordering van investeringen in de renovatie van gebouwen.			
				2. Maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie om de vereiste energiebesparingen te verwezenlijken	Ja	Bijdrage van Vlaanderen aan het Nationaal Energie-en Klimaatplan (https://assets.vlaanderen.be/image/upload/v1683894247/Vlaams_Energie-_en_Klimaatplan_actualisatie_12_mei_2023_tpletf.pdf) met detaillering bijdragende maatregelen (goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 12/05/2023)	De Vlaamse Regering heeft de geactualiseerde Vlaamse bijdrage aan het Nationaal Energie- en Klimaatplan goedgekeurd op 12/05/2023, dat nieuwe maatregelen omvat. Als onderdeel van zijn bijdrage heeft Vlaanderen zich geëngageerd om bij te dragen aan de Belgische doelstelling inzake artikel 4 en artikel 8 van Richtlijn (EU) 2023/1791
2.2. Governance van de energiesector	EFRO	RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde	Ja	Overeenkomstig artikel 3 van Verordening (EU) 2018/1999 en in overeenstemming met de doelstellingen inzake broeikasgasemissiereductie op lange termijn in het kader van de Overeenkomst van Parijs wordt de Commissie in kennis gesteld van het geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan, met onder meer: 1. Alle verplichte elementen van het model in bijlage I bij Verordening (EU) 2018/1999.	Ja	Bijdrage van Vlaanderen aan het Nationaal Energie-en Klimaatplan (https://assets.vlaanderen.be/image/upload/v1683894247/Vlaams_Energie-_en_Klimaatplan_actualisatie_12_mei_2023_tpletf.pdf) met detaillering bijdragende maatregelen (goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 12/05/2023)	De Vlaamse Regering heeft de geactualiseerde Vlaamse bijdrage aan het Nationaal Energie- en Klimaatplan goedgekeurd op 12/05/2023, dat nieuwe maatregelen omvat.
				2. Een overzicht van de geplande financiële middelen en mechanismen voor maatregelen ter bevordering van koolstofarme energie.	Ja	https://www.nationaalenergieklimaatplan.be/admin/storage/nekp/nekp-finaal-plan.pdf	België heeft een nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030 - hoofdstukken 2.2. Dimensie energie-efficiëntie (doelstellingen en streefcijfers), en 2.3. Dimensie energie-efficiëntie (beleidslijnen en maatregelen)

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
		duurzaamheidscriteria					Dat voldoet aan deze voorwaarden.
2.3. Doeltreffende bevordering van het gebruik van hernieuwbare energie in alle sectoren en in de hele EU	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Ja	Er is voorzien in maatregelen om te zorgen voor: 1. Het naleven van het bindende nationale streefcijfer voor hernieuwbare energie voor 2020 en handhaving van dit aandeel hernieuwbare energie als referentieaandeel tot 2030, of de vaststelling van extra maatregelen indien het referentieaandeel gedurende een periode van een jaar niet wordt gehandhaafd overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001 en Verordening (EU) 2018/1999.	Ja	Bijdrage van Vlaanderen aan het Nationaal Energie-en Klimaatplan (https://assets.vlaanderen.be/image/upload/v1683894247/Vlaams_Energie-_en_Klimaatplan_actualisatie_12_mei_2023_tpletf.pdf) met detaillering bijdragende maatregelen (goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 12/05/2023)	De Vlaamse Regering heeft de geactualiseerde Vlaamse bijdrage aan het Nationaal Energie- en Klimaatplan goedgekeurd op 12/05/2023, dat nieuwe maatregelen omvat. Als onderdeel van zijn bijdrage heeft Vlaanderen zich geëngageerd om bij te dragen aan de Belgische doelstelling voor hernieuwbare energie.
				2. Een toename van het aandeel hernieuwbare energie in de verwarmings- en koelingssector conform artikel 23 van Richtlijn (EU) 2018/2001, overeenkomstig de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 en Verordening (EU) 2018/1999.	Ja	https://www.nationaalenergieklimaatplan.be/admin/storage/nekp/nekp-finaal-plan.pdf	België heeft een nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030 - hoofdstukken 2.2. Dimensie energie-efficiëntie (doelstellingen en streefcijfers), en 2.3. Dimensie energie-efficiëntie (beleidslijnen en maatregelen) Dat voldoet aan deze voorwaarden.
2.4. Effectief risicobeheerskader voor rampen	EFRO	RSO2.4. Bevorderen van klimaatadaptatie en rampenrisicopreventie en -weerbaarheid,	Ja	Er is voorzien in een nationaal of regionaal rampenrisicobeheersplan, dat is opgesteld op basis van risicobeoordelingen, terdege rekening houdend met de waarschijnlijke gevolgen van klimaatverandering en de bestaande	Ja	Disaster Risk Management in Belgium - 2020: Het plan werd door België ingediend bij de DG's “Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations , Unit B.2 – Prevention and Disaster Risk Management”., en DG ECHO.	'Het Besluit nr. 1313/2013/EU werd gewijzigd op 21 maart 2019. Sinds die wijziging zijn de lidstaten verplicht de EC een samenvatting te verstrekken van de relevante aspecten van hun nationale risico-identificatie en van de beoordeling van hun risicobeheersingsvermogen. Die gevraagde samenvatting moest uiterlijk

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
		rekening houdend met op ecosystemen gebaseerde benaderingen		klimaatadaptatiestrategieën, en dat plan omvat: 1. Een beschrijving van de belangrijkste risico's, beoordeeld in overeenstemming met artikel 6, lid 1, van Besluit nr. 1313/2013/EU van het Europees Parlement en de Raad, die het huidige en evoluerende risicoprofiel weergeeft binnen een indicatieve tijdsspanne van 25 tot 35 jaar. Voor de beoordeling van de klimaatrisico's zal worden gekeken naar prognoses en scenario's inzake klimaatverandering.			op 31 december 2020 aan de Commissie verstrekt worden en vervolgens om de drie jaar en telkens wanneer er belangrijke veranderingen zijn. In de samenvatting wordt er gevraagd de nadruk te leggen op de belangrijkste risico's. Daarnaast wordt er aan de lidstaten gevraagd om informatie te verstrekken over de prioritaire preventie- en paraatheidsmaatregelen die nodig zijn voor het aanpakken van de belangrijkste risico's met grensoverschrijdende gevolgen (de crossborder risico's) en de weinig waarschijnlijke risico's met ernstige gevolgen (HILP risico's). (zie verder)
				2. Beschrijving van de maatregelen inzake rampenpreventie, -paraatheid en -respons met betrekking tot de voornaamste risico's. Er wordt prioriteit gegeven aan de maatregelen in verhouding tot de risico's en hun economische gevolgen, capaciteitstekorten, doeltreffendheid en doelmatigheid, rekening houdend met mogelijke alternatieven.	Ja	Disaster Risk Management in Belgium - 2020: Het plan werd door België ingediend bij de DG's "Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations , Unit B.2 – Prevention and Disaster Risk Management"., en DG ECHO.	Op basis van de richtlijnen die de Commissie verstrekt heeft in het kader van de hoger vermelde verplichtingen, is het rapport "Disaster Risk Management in Belgium - 2020" opgesteld. Dit rapport bevat de volgende hoofdstukken: 1. Alle relevante elementen betreffende de nationale risico-identificatie. Dit hoofdstuk is hoofdzakelijk gebaseerd op de geïdentificeerde belangrijkste risico's en conclusies uit de Belgische Nationale Risico Analyse (BNRA 2018-2023). 2. Alle relevante elementen betreffende het risicobeheersingsvermogen. 3. Het beschrijven van de prioritaire preventie- en paraatheidsmaatregelen voor het aanpakken van de belangrijkste risico's met grensoverschrijdende

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							gevolgen (de cross border risico's) en de weinig waarschijnlijke risico's met ernstige gevolgen (HILP risico's).'1) er is in 2018 de 'Belgian National Risk Assessment' (BNRA) opgesteld. Ook de financiering maakt hiervan deel uit. Het plan werd door België ingediend bij de DG's "Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations , Unit B.2 – Prevention and Disaster Risk Management"., en DG ECHO.
				3. Informatie over de financiële middelen en mechanismen die voorhanden zijn om de exploitatie- en onderhoudskosten in verband met preventie, paraatheid en respons te dekken.	Ja	Disaster Risk Management in Belgium - 2020: Het plan werd door België ingediend bij de DG's "Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations , Unit B.2 – Prevention and Disaster Risk Management"., en DG ECHO.	Idem aan bovenstaande

5. Programma-autoriteiten

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt k), en de artikelen 71 en 84 van de GB-verordening

Tabel 13: Programma-autoriteiten

Programma-autoriteiten	Naam van de instelling	Naam contactpersoon	Functie	E-mail
Beheerautoriteit	Agentschap Innoveren en Ondernemen	Bart Dewandeleer	Afdelingshoofd	bart.dewandeleer@vlaio.be
Auditautoriteit	Vlaamse Auditautoriteit Europese Structuurfondsen	Tony Mortier	Inspecteur-generaal van Financiën	tony.mortier@fb.vlaanderen.be
Instantie die betalingen van de Commissie ontvangt	Agentschap Innoveren en Ondernemen	Bart Dewandeleer	Afdelingshoofd	bart.dewandeleer@vlaio.be

Verdeling van de terugbetaalde bedragen voor technische bijstand uit hoofde van artikel 36, lid 5, van de GB-verordening indien meerdere instanties zijn aangewezen om betalingen van de Commissie te ontvangen

Referentie: Artikel 22, lid 3, van de GB-verordening

Tabel 13 A: Het aandeel van de in artikel 36, lid 5, punt b), van de GB-verordening vermelde percentages dat zou worden vergoed aan de instanties die betalingen van de Commissie ontvangen indien technische bijstand wordt verstrekt uit hoofde van artikel 36, lid 5 (in procentpunten)

6. Partnerschap

Referentie: artikel 22, lid 3, punt h), van de GB-verordening

Zoals tijdens de voorgaande programmaperiodes, wordt het partnerschapsbeginsel volledig door de Vlaamse Regering onderschreven en werd de samenwerking tussen verschillende beleidssectoren en bestuursniveaus, evenals de samenwerking met andere maatschappelijke geledingen gecontinueerd.

Het programma 2021-2027 werd, in overeenstemming met het institutioneel en wettelijk kader, opgesteld in partnerschap met alle relevante Vlaamse instanties, de (sub)regionale en lokale overheden, de economische en sociale partners, de relevante instanties die het maatschappelijk middenveld vertegenwoordigen en de kennisinstellingen.

Het kabinet van de Vlaamse Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw stond in voor de algemene coördinatie van de voorbereidingen van de toekomstige programma-periode. Het EFRO-programma werd voorbereid door het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO).

Tijdens dit voorbereidingsproces vonden een aantal consultaties en overlegmomenten

plaats met de relevante Vlaamse administraties, o.a. het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie, het Departement Omgeving, het Departement Mobiliteit en Openbare Werken, het Departement Onderwijs en Vorming, het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap en het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Daarnaast werden er consultatierondes gehouden met de (sub)regionale en stedelijke/lokale autoriteiten, economische en sociale partners, relevante organisaties uit het maatschappelijk middenveld en kennisinstellingen rond de inhoudelijke invulling van het OP. Hierbij werd eerst bottom-up getoetst naar de belangrijkste prioriteiten en aandachtspunten. Een tweede consultatie was bedoeld voor het aftoetsen van het ontwerp van EFRO-programma en toegespitst op de accenten in de strategie, prioritaire acties en bijzondere aandachtspunten rond opvolging van het OP en afstemming met andere programma's. Beide consultaties gebeurden via een schriftelijke survey, waarop elk van de stakeholders individueel input kon leveren, gevolgd door een gesprek via een videocall.

Via de survey konden de stakeholders aangeven hoe ze het ontwerpprogramma algemeen beoordeelden, waarvoor ze meer aandacht wensten, welke bijkomende suggesties ze hadden rond acties en indicatoren.

Volgende stakeholders werden geïdentificeerd op basis van artikel 8 van de Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende de gemeenschappelijke bepalingen:

- Vereniging van Vlaamse Provincies (VVP);
- Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG);
- Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV);
- Verenigde Verenigingen;
- Milieu- en Natuurraad (Minaraad);
- Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR);
- Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA);

Daarnaast werden er eveneens consultaties en overlegmomenten georganiseerd met de provincie Limburg,

aangezien Limburg als 'transitieregio' specifieke middelen toegewezen krijgt.

Daarenboven werden organisaties betrokken uit het ruimere middenveld via informatie- en consultatiemomenten onder meer in samenwerking met VLEVA (Vlaams-Europees Verbindingsagentschap).

Uit de consultatie blijkt dat de stakeholders veel belang hechten aan EFRO en het additionele karakter ervan ten opzichte van het Vlaamse instrumentarium niet onderschat mag worden, ook al zijn de middelen verhoudingsgewijs beperkt. Globaal genomen evalueren de stakeholders het ontwerp van programma als positief, al formuleren ze ook specifieke aandachtspunten, waarvan als belangrijkste kunnen worden vermeld:

Invulling BD1 – Slim Vlaanderen

- Aandacht voor toepassingsgerichte investeringsprojecten aangevuld met werking in hogere TRL-schalen wordt algemeen erg positief ontvangen.
- Bij digitalisering niet alleen aandacht voor connectiviteit (via 5G bv.) maar ook aandacht voor toegankelijk maken, opslag en verwerking van de data, en daarmee samenhangend cyberveiligheid.
- In het algemeen, en zeker bij SD 1.3 is aandacht nodig voor de innovatievolgers om hen in het ecosysteem te trekken en naar geavanceerde innovatie te groeien. Laagdrempelige begeleiding en demonstratie is ook nodig.

Invulling BD2 – Duurzaam Vlaanderen

- Bezorgdheid dat demoprojecten rond energetische renovatie veel middelen opslorpen, hier aandacht voor *management of expectations.*
- Mogelijkheden voor verruiming in stedelijke mobiliteit, bv elektrische of waterstof mobiliteit, duurzaam OV, slim data-gedreven verkeersmanagement vergroening goederenvervoer (innovatieve en duurzame belevering goederen in steden / los-en laadkades voor vervoer over water).
- Aandacht voor pilots rond innovatieve energetische toepassingen in de onderwijs- en opleidingsinfrastructuur.

Beheer Vlaamse EFRO-programma

- (Strategische) afstemming met andere subsidie-instrumenten om overlap uit te sluiten.
- Vraag om een duidelijk planning van de projectoproep, met meer tijd om voorstel in te dienen, of met een systeem van vooraanmeldingen.
- Om te anticiperen op ervaren en gekende issues (vergunningen etc.) met investerings-/infrastructuurprojecten, is het aangewezen de lancering van de infrastructurele oproepen bij aanvang van de programmaperiode te plannen.

Tevens werd het ruime publiek (niet-gouvernementele organisaties, private sector, burgers, ….) geïnformeerd over de inhoud en timing van het programma 2021-2027 onder meer via de website van het Vlaamse EFRO-programma (www.efro.be).

De partners zullen ook verder nauw worden betrokken bij de implementatie, monitoring en evaluatie van het programma. De volgende actoren zijn hierbij betrokken:

- Programmasecretariaat EFRO Vlaanderen
- Monitoringscomité
- Stuurgroepen GTI's

Programmasecretariaat:

Er wordt een centraal programmasecretariaat voorzien te Brussel (VLAIO – afdeling Europese programma's), ter ondersteuning van de Beheersautoriteit en het Monitoringscomité. Het centraal programmasecretariaat zal terug worden ondersteund door de EFRO-contactpunten (CP) in elk van de Provinciebesturen en de twee grootsteden Gent en Antwerpen, welke zullen blijven instaan voor informatieverstrekking, projectwerving, directe begeleiding van potentiële projectpromotoren en inhoudelijke opvolging van goedgekeurde projecten. Hiertoe zal een protocol worden afgesloten tussen de Beheersautoriteit en de provincies en de betrokken steden.

Monitoringscomité

De bevoegdheden van het Monitoringscomité worden in artikel 40 van de Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende de gemeenschappelijke bepalingen opgesomd.

Het Monitoringscomité (MC) is niet verantwoordelijk voor de selectie van de projecten, maar wel voor het vastleggen van de principes over de methodologie en de criteria voor de selectie van de projecten. Het Monitoringscomité monitort de uitvoering van het programma en komt bij elkaar om de globale voortgang van het programma te bespreken. In grote lijnen omvatten ze de opvolging van de uitvoering en evaluatie van het programma, het goedkeuren van wijzigingen aan het programma, de communicatie van het programma en het eindverslag.

Om het beheer en de onderlinge synergiën en coördinatie tussen EFRO en ESF+ te versterken wordt ook een overkoepelend overlegcomité opgericht dat minstens jaarlijks samenkomt.

Stuurgroepen GTI's

Zoals voorzien in het EFRO-programma wordt eveneens gebruik gemaakt van het instrument "Geïntegreerde territoriale investeringen" – GTI voor een geïntegreerde territoriale aanpak. Een GTI heeft betrekking op een specifiek geografisch gebied. Gezien eveneens een thematische concentratie geldt op programmaniveau, dienen de voorstellen geformuleerd binnen de GTI's ook te passen binnen de voormelde prioritaire assen van het EFRO-programma 2021-2027. Voor elke GTI wordt voorzien in een specifieke stuurgroep. Elke stuurgroep stelt een GTI-startnota op waarin, binnen de prioritaire assen van het EFRO-programma, projecten en acties worden naar voor geschoven die passen binnen de regionaal geformuleerde strategische plannen.

7. Communicatie en zichtbaarheid

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt j), van de GB-verordening

Doelstellingen

Voor de periode 2021-2027 baseren we de communicatieacties op 2 doelstellingen zijnde:

- de **communicatie naar onze stakeholders intensifiëren, transparanter maken en verbeteren,**
- de **kloof met de burger dichten** en **bijdragen aan een positieve beeldvorming over de Europese Unie door het grote publiek meer bewust te maken** van de actieve rol van de Europese Unie en de impact van haar structuurfondsen, en in het bijzonder EFRO.

Hierbij mikken we op een toename van het percentage Vlamingen die een positieve beeld hebben van de EU als gevolg van de communicatie acties.

Doelpubliek

Stakeholders

De Vlaamse overheid, de Europese Commissie, de sectororganisaties, kennisinstellingen, andere steunprogramma's en provinciale en lokale overheden.

Potentiële promotoren

Alle organisaties, overheden en instellingen die nog geen promotor zijn;

Promotoren

Op de hoogte brengen van nieuwe oproepen, van realisaties van andere projecten en inschakelen als ambassadeurs voor EFRO.

Gebruikers, deelnemers en bezoekers

Gebruikers, deelnemers en bezoekers van EFRO-projecten.

Eigen medewerkers

Ondersteunen in hun communicatie naar promotoren toe met bedoeling werking verder te professionaliseren.

Publieke opinie

Bedoeling afstand tussen Europa en de burgers te verkleinen.

Pers

Zowel de gespecialiseerde vakpers als de pers die de burger kan bereiken.

Communicatiekanalen

Deze worden ingezet om ons doelpubliek te bereiken en beide communicatiedoelstellingen te realiseren.

Portaalwebsite

Bundelt de verschillende Europese programma's in België en voorziet in lijn met de Europese communicatierichtlijnen een lijst van alle projecten die in België met Europese steun gerealiseerd worden.

Programmawebsite

Centraal informatiekanaal voor info over EFRO voor alle doelgroepen. Bij de opmaak wordt steeds vertrokken vanuit de any-surfer proof toegankelijkheidscriteria. De website wordt zo ingericht dat informatie voor (potentiële) begunstigden en intermediairs snel vindbaar, begrijpelijk en actueel is en projecten goed zichtbaar zijn.

EFFECT-Nieuwsbrief

De elektronische nieuwsbrief is een belangrijk instrument in de communicatie naar stakeholders over goede praktijken, nieuwe oproepen en gewijzigde regelgeving.

Sociale media

Betaalde en onbetaalde exposure via sociale media: LinkedIn, Instagram en Facebook voor een constante communicatie met ons doelpubliek en gerichte campagnes. De mix kan nieuwe IT-trends volgen. Wat betreft sociale media (facebook, instagram) wordt nauw samengewerkt met de andere cohesiefondsen en gebruiken we de gemeenschappelijke account 'Europa, dichter dan je denkt' om projecten in de kijker te zetten en info te delen.

Events en meeting

Deze kunnen fysiek, hybride of online zijn en georganiseerd worden door het programma of derden en hebben de bedoeling het doelpubliek te informeren, betrekken of op te leiden.

Pers

Via 'earned' media-aandacht, door in te zetten op persberichten, mediagenieke projecten en via partnerschappen om gerichter te communiceren.

Strategische projecten of projecten met grote impact

Zie aanhangsel 3

Toegankelijkheid

Toegankelijkheidsbeleid Vlaamse overheid + specifiek VLAIO: https://www.vlaio.be/nl/toegankelijkheid

Budget

Het totale budget dat voorzien wordt bedraagt 0,3 % van het totale programmabudget en ligt in lijn met de EU aanbevelingen ter zake (dit komt overeen met 1,79 miljoen euro). Jaarlijkse communicatiebudgetten volgen de ontwikkelingen van het programma (oproepen, resultaten). Een indicatieve toewijzing van middelen voor de verschillende communicatiekanalen ziet er als volgt uit: 23% website, 2% sociale media, 15% public relations, 55% evenementen, 5% publicaties.

Monitoring en evaluatie

De impact van communicatieacties zal steeds gemeten en geëvalueerd worden om waar nodig de bestaande instrumenten aan te passen. De resultaatsindicatoren worden gedefinieerd in de bovenstaande doelstellingen.

Het programma voorziet een meer gedetailleerde reeks indicatoren om alle communicatie- en zichtbaarheidsacties te volgen en te evalueren en om hun prestaties voortdurend te verbeteren.

De output wordt o.a. gemonitord a.d.h.v. aantal bezoekers op de website, de sociale media, tijdens evenementen en het aantal abonnees op de digitale nieuwsbrief.

De kwaliteit wordt o.a. gemonitord a.d.h.v. (online) bevragingen over de tevredenheid na evenementen.

Hierbij maken we gebruik van volgende indicatoren:

• Aantal deelnemers voorlichtings- en andere bijeenkomsten en kwalitatieve feedback d.m.v. evaluatieformulieren

• Aantal bezoekers op de programmawebsite en Europadichterdanjedenkt.be

• Volgers, bereik en interactie op onze sociale mediakanalen

• Klanttevredenheidsonderzoek gedurende de looptijd

• Oplage en bereik bij print- en mediacampagnes

Het aantal plaatsingen van persberichten.

De evaluatie van de communicatiestrategie zal deel uitmaken van de volledige programma-evaluatie. Communicatie vormt een vast agendapunt op de Monitoringscomités. Daarnaast wordt tijdens de jaarlijkse evaluatievergadering met de Europese Commissie de nodige informatie verstrekt over de uitvoering van communicatieacties.

Contactpersoon communicatie

Philippe Rousseau, philippe.rousseau@vlaio.be, T 0032 2 553 37 07

8. Gebruik van eenheidskosten, vaste bedragen, vaste percentages en niet aan kosten gekoppelde financiering

Referentie: Artikelen 94 en 95 van de GB-verordening

Tabel 14: Gebruik van eenheidskosten, vaste bedragen, vaste percentages en niet aan kosten gekoppelde financiering

Beoogd gebruik van de artikelen 94 en 95, GB-verordening	Ja	Nee
Vanaf de goedkeuring zal in het kader van het programma gebruik worden gemaakt van de vergoeding van de Uniebijdrage op basis van eenheidskosten, vaste bedragen en vaste percentages per prioriteit overeenkomstig artikel 94 van de GB-verordening	☐	☒
Vanaf de goedkeuring zal in het kader van het programma gebruik worden gemaakt van de vergoeding van de Uniebijdrage op basis van financiering die niet gekoppeld is aan kosten overeenkomstig artikel 95 van de GB-verordening	☐	☒

Aanhangsel 1: Bijdragen van de Unie op basis van eenheidskosten, vaste bedragen en vaste percentages

A. Samenvatting van de belangrijkste elementen

Prioriteit	Fonds	Specifieke doelstelling	Regiocategorie	Het geraamde aandeel van de totale financiële toewijzing binnen de prioriteit waarop de SCO zullen worden toegepast in %	Soort(en) concrete actie		Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding		Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Soort SCO (standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages)	Bedrag (in EUR) of percentage (in geval van vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenopties
					Code(1)	Beschrijving	Code(2)	Beschrijving			

(1) Dit verwijst naar de code voor de interventiegebiedsdimensie in tabel 1 van bijlage I bij de GB-verordening en bijlage IV bij de EFMZVA-verordening.

(2) Dit verwijst naar de code van een gemeenschappelijke indicator, indien van toepassing.

Aanhangsel 1: Bijdragen van de Unie op basis van eenheidskosten, vaste bedragen en vaste percentages

B. Bijzonderheden per soort concrete actie

C. Berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages

1. Bron van de gegevens die worden gebruikt voor de berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages (wie de gegevens heeft geproduceerd, verzameld en geregistreerd; waar de gegevens zijn opgeslagen; vervaldata; validering enz.)

2. Gelieve aan te geven waarom de voorgestelde methode en berekening op basis van artikel 94, lid 2, van de GB-verordening relevant zijn voor het type concrete actie.

3. Gelieve aan te geven hoe de berekeningen zijn uitgevoerd, met name door eventuele veronderstellingen ten aanzien van kwaliteit of hoeveelheden te beschrijven. Indien relevant, moeten statistische bewijzen en referentiewaarden worden gebruikt en, indien daarom wordt verzocht, moeten deze worden verstrekt in een formaat dat kan worden gebruikt door de Commissie.

4. Leg uit hoe u ervoor heeft gezorgd dat alleen subsidiabele uitgaven zijn opgenomen in de berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages.

5. Beoordeling door de auditautoriteit(en) van de berekeningsmethode, de bedragen en de regelingen om de verificatie, kwaliteit, verzameling en opslag van gegevens te waarborgen.

Aanhangsel 2: Bijdragen van de Unie op basis van financiering die niet gekoppeld is aan kosten

A. Samenvatting van de belangrijkste elementen

Prioriteit	Fonds	Specifieke doelstelling	Regiocategorie	Het totale bedrag dat wordt gedekt door niet aan kosten gekoppelde financiering	Type(s) concrete actie		Voorwaarden waaraan moet worden voldaan of resultaten die moeten worden verwezenlijkt die vergoeding door de Commissie triggeren	Indicator		Meeteenheid voor de voorwaarden waaraan moet worden voldaan of resultaten die moeten worden verwezenlijkt die aanleiding geven tot vergoeding door de Commissie	Beoogd type vergoedingsmethode die wordt gebruikt om de begunstigde(n) te vergoeden
					Code (1)	Beschrijving		Code (2)	Beschrijving		

(1) Dit verwijst naar de code voor de interventiegebiedsdimensie in tabel 1 van bijlage I bij de GB-verordening en bijlage IV bij de EFMZVA-verordening.

(2) Dit verwijst naar de code van een gemeenschappelijke indicator, indien van toepassing.

B. Bijzonderheden per soort concrete actie

Aanhangsel 3

Artikel 22, lid 3, van de GB-verordening

In de periode 2021-2027 zetten wij minimaal 4 strategische projecten in de schijnwerpers. Waarvan minimaal 2 per beleidsdoelstelling). Onder strategische projecten verstaan wij projecten die werken aan innovatieve, zichtbare oplossingen inzake innovatie en duurzaamheid en bijdragen aan het versterken van de regionale kracht op het gebied van economie, ondernemerschap en innovatie met als doel maatschappelijke én economische impact.

Bij zichtbare maatschappelijke impact kan gedacht worden aan: werken aan een flexibel energiesysteem, meer biobased materialen, verbeterde waterkwaliteit en -veiligheid, gezonde betaalbare voeding en langer gezond leven. Het zijn demonstratie- en ontwikkelingsprojecten zoals living labs en pilots waarbij de innovatie technologisch, maatschappelijk en/of organisatorisch van aard is. Binnen beleidsdoelstelling 2 voorzien we zeer visibele projecten zoals bijvoorbeeld projecten rond duurzame stedelijke mobiliteit, klimaatadaptatie, ... De projecten zijn een toonbeeld van samenwerking met een brede doelgroep in en tussen regio’s en leveren een significante bijdrage aan de programma-indicatoren. Het zijn ook vooral projecten waarmee we kunnen aantonen dat 'Europa dichter is dan je denkt'. Het zijn bovenal projecten waar we trots op zijn! Strategische projecten zijn bijzonder en aansprekend zodat ze maatschappelijke erkenning krijgen[1].

Wij verwachten de eerste 2 strategische projecten eind 2023 te kunnen toekennen en de overige 2 in 2024. Communicatie over strategische projecten start na de toekenning van subsidie en wordt geïntensiveerd zodra een project in uitvoering komt en zichzelf bewijst als project van strategisch belang. Communicatie loopt via de kanalen van EFRO Vlaanderen en betrokken provincies. Via een campagne onder de banner van #EUinmyregion/EUinjebuurt zorgen we voor de maatschappelijk profilering van de projecten en vergroten we de zichtbaarheid van de EU-steun en toegevoegde waarde van Europese programma’s bij publieke doelgroepen. Met betrekking tot de selectie en verdere communicatie over strategische projecten maken we gebruik van de praktische toolbox, ter beschikking gesteld door de Europese Commissie.

[1] Dit is geen criterium dat wordt meegenomen in de beoordeling van projecten voor toekenning van subsidie.

DOCUMENTEN

Titel van het document	Documenttype	Datum van het document	Lokale referentie	Verwijzing van de Commissie	Bestanden	Datum verzending	Verzonden door
DNSH analyse EFRO Vlaanderen	Aanvullende informatie	26 jun 2025		Ares(2025)5253274	DNSH analyse EFRO Vlaanderen	1 jul 2025	Rousseau, Philippe
RIS Flanders	Aanvullende informatie	26 jun 2025		Ares(2025)5253274	RIS Flanders	1 jul 2025	Rousseau, Philippe
Methodologisch kader EFRO Vlaanderen 2021-2027	Aanvullende informatie	26 jun 2025		Ares(2025)5253274	Methodologisch kader BD1 Methodologisch kader BD2	1 jul 2025	Rousseau, Philippe
MER screening	Aanvullende informatie	26 jun 2025		Ares(2025)5253274	Aanvullende brief departement Omgeving mbt MER plan MER screening acties EFRO	1 jul 2025	Rousseau, Philippe
Programmastrategie EFRO Vlaanderen	Aanvullende informatie	26 jun 2025		Ares(2025)5253274	integrale programmastrategie Vlaanderen	1 jul 2025	Rousseau, Philippe
Tussentijdse evaluatie EFRO Vlaanderen 21-27	Beoordeling tussentijdse evaluatie	26 jun 2025		Ares(2025)5253274	Tussentijdse evaluatie EFRO Vlaanderen 21-27	1 jul 2025	Rousseau, Philippe
Goedkeuring programmawijziging door MC	Aanvullende informatie	26 jun 2025		Ares(2025)5253274	Nota programmawijziging Verslag MC 18/3	1 jul 2025	Rousseau, Philippe
Reactie MA EFRO Vlaanderen op opmerkingen EC	Aanvullende informatie	26 jun 2025		Ares(2025)5253274	Rectie MA	1 jul 2025	Rousseau, Philippe
Programme snapshot 2021BE16RFPR002 2.1	Snapshot van gegevens vóór verzending	1 jul 2025		Ares(2025)5253274	Programme_snapshot_2021BE16RFPR002_2.1_nl.pdf Programme_snapshot_2021BE16RFPR002_2.1_en.pdf Programme_snapshot_2021BE16RFPR002_2.1_nl.pdf - Machine Translated	1 jul 2025	Rousseau, Philippe